

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EL SANATLARI EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

AMASYA İLİ SULUOVA İLÇESİNDE VE KÖYLERİNDE BULUNAN
YÖRESEL BAŞLIKLAR VE KIYAFETLER

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
FERAY SÖYLEMEZ

ANKARA-2009

**T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EL SANATLARI EĞİTİMİ ANABİLİM DALI**

**AMASYA İLİ SULUOVA İLÇESİNDE VE KÖYLERİNDE BULUNAN
YÖRESEL BAŞLIKLAR VE KIYAFETLER**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Feray SÖYLEMEZ**

**Danışman
Yrd. Doç. Dr. Lale ÖZDER**

ANKARA-2009

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZASI
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Feray SÖYLEMEZ'in "Amasya İli Suluova İlçesinde ve Köylerinde Bulunan Başlıklar ve Kıyafetler" isimli tezi /.... /.... Tarihinde jürimiz tarafından EL Sanatları Ana Bilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

<u>Adı Soyadı</u>	<u>İmza</u>
Üye: (tez danışmanı)Yrd. Doç. Dr. Lale ÖZDER	
Üye: Prof.Fatma ÖZCAN	
Üye:Yrd.Doc.Dr.Tomris YALCINKAYA	
Üye:.....	
Üye:.....	

ÖNSÖZ

İnsanoğlu araştırmacı zekası, duygu yüklü yüreğiyle, göz nuru ve el emeğini birleştirerek asırlardır el sanatlarını üretmektedir. Üretilen eserler; sanatçının duygularını, dünya görüşünü, hayat felsefesini, kültürünü renk, motif, doku olarak yansıtır.

El sanatları yaşantımızın, geleneklerimizin parçası, zengin halk kültürümüzün önemli bir kaynağıdır. Geçmişten devraldığımız, yeni nesillere taşıyacağımız övünç duyduğumuz değerlerdir.

İnsanlar yaşadığı toplumun tarihini gelecek nesillere aktarmak için el sanatlarını yaşatmaya çalışmaktadır. El sanatları içerisinde bulunan ve yöreden yöreye, hatta köyden köye değişiklik gösteren geleneksel kıyafetlerimiz kültür zenginliği olarak özel günlerde ve halk oyunlarında yaşatılmaktadır.

Türk Giyim Tarihi incelendiğinde, Türk El Sanatları ve süslemeleri açısından baş süslemeleri ve yöresel kıyafetlerimiz önemli bir yere sahiptir. Geleneksel kıyafetlerimizin içerisinde özellikle kadın giyiminin ayrılmaz parçası olan baş süslemeleri bazı yörelerimizde halen kullanılmaya devam etmektedir. Özellikle düğünlerde kadınlar en güzel geleneksel kıyafetleri üzerine başlıklarını kullanarak üzerlerini oyalı yazmalarla süslemektedirler. Suluova ilçesi geleneksel başlıkları ve kıyafetleri üzerine bir araştırma yapılmamış olması nedeniyle kültürümüze sahip çıkanlara ve araştırmacılara yararlı bir kaynak olacağını umuyorum.

Bu araştırmanın her aşamasında görüş ve düşüncesi ile yardımlarını esirgemeyen, beni yönlendiren danışmanım Yrd. Doç. Dr. Lale ÖZDER'e, Amasya müzesi araştırmacısı Muzaffer DOĞANBAŞ'a, resim öğretmeni arkadaşım Güldemet UYSAL'a Suluova ilçesi halkına, bana her konuda destek veren aileme çok teşekkür ederim.

Saygılarımla
Feray SÖYLEMEZ

ÖZET

AMASYA İLİ SULUOVA İLÇESİNDE VE KÖYLERİNDE BULUNAN YÖRESEL BAŞLIKLAR VE KIYAFETLER

Söylemez, Feray

Yüksek Lisans, El Sanatları Eğitimi Anabilim Dalı

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Lale ÖZDER

Nisan-2009

Araştırmada, Amasya ili Suluova ilçesi baş süslemeleri ve kıyafetlerinin malzeme, renk, teknik özelliklerin, süsleme çeşitlerinin neler olduğu ekonomik ve turizme katkısı incelenerek özelliklerinin belgelenmesi amaçlanmaktadır.

Araştırma evrenini; Amasya ili, Suluova ilçesi ve 10 adet köyü, müze oluşturmaktadır. Örneklemi ise baş süslemesi ve kıyafetleri elinde bulunduran 20 adet aile ve müzede bulunan 12 adet baş süslemesi örneklem olarak seçilmiştir.

Verilerin toplanmasında, literatür taraması yapılmış, bilgi formları ve görüşme formları kullanılmıştır. Bilgi formlarında örneklerin kullanım yeri, amacı, kullanılan malzeme, teknik, renk, boyutları ve kaynak kişi hakkında bilgilere yer verilmiştir. Görüşme formundan elde edilen veriler ise tablolara aktarılmış ve yüzdeleri alınarak bilgiler yorumlanmıştır.

Araştırmadan elde edilen bulgular şunlardır. Geleneksel baş süslemelerini halen kullanan kadınlara ulaşılamamıştır. Kullanılmış ve sandıklarda saklanmış olan başlıklar takılarak fotoğraflanmıştır. Günümüz de kullanımı kolay olan kıyafetleri ile Suluova ilçesi kadınları çoğunlukla kendi yaptıkları oyaly yemeni ve süslü başörtüleri ile kendilerini süslemektedirler.

Araştırma bulgularına dayalı olarak; geleneksel baş süslemeleri ve giysiler giderek azalmaktadır. Geleneksel baş süslemeleri ve malzemeleri değişikliğe uğramaktadır. Geleneksel kùltür zenginliklerimizin turizm ağıısından değerlendirilmesiyle ekonomik katkıda bulunmasına yönelik önerilere yer verilmektedir.

ABSTRACT

TRADITIONAL HELMETS AND CLOTHES IN SULUOVA COUNTY OF AMASYA AND ITS VILLAGES

Söylemez, Feray

Master's, Handcrafts Education Department

Advisor: Asist. Prof. Doc. Lale ÖZDER

April- 2009

In this research informations obtained from books about the head decoratives and finishing clothes in terms of colour, technical features, variety in decoration in Amasya, Suluova county. Studying these; it is aimed to document their contribution to economy and culture.

The universe of this research consists of Amasya, Suluova county and its 10 villages and museums. The sample of the research consists of the twenty families who have got the traditional decoratives and finishing clothes; and the twelve head decoratives in the museum.

During the process of obtaining informations, books and articles were scanned, information and observation charts were used. The informations about the using areas of these samples, aims, materials, technique, colours, dimensions, and people as a source including their persentages, were presented in these observation charts after being interpreting.

As a conclusion of the research; it couldn't be reached to the women wearing these tradional head decoratives. The socand hand helmets in boxes were put on and photographed. Nowadays the women wearing more practical clothes in Suluova have adorned themselves by using new and fancy scarfs.

Depending on the data based on the research; the number of traditional head decoratives are getting fewer day by day. Traditional head decoratives and materials used in have changed as time goes on. It's included as a suggestion that traditional cultural varieties should be evaluated in terms of tourism and economical contribution.

İÇİNDEKİLER

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI.....	i
ÖNSÖZ.....	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	x
TABLOLAR LİSTESİ	xv
BÖLÜM I.....	1
1. GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Problemi.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	4
1.3. Araştırmanın Önemi	4
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	5
1.5 Varsayımlar.....	5
1.6. Tanımlar.....	5
BÖLÜM II.....	7
2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	7
2.1. Kuramsal Çerçeve.....	7
2.1.1. Amasya İli Hakkında Genel Bilgi.....	7
2.1.2 Suluova İlçesi Hakkında Genel Bilgi.....	8
2.1.2.1 Suluova'nın Tarihi.....	8
2.1.2.2.Suluova'nın Coğrafi Yapısı.....	11
2.1.2.3.El Sanatları.....	12
2.1.3. TÜRKLERDE BAŞ SÜSLEMELERİ VE GİYİM-KUŞAM.....	14
2.1.3.1.Selçuklu Dönemi Baş Süslemeleri ve Giyim-Kuşam Özellikleri.....	15
2.1.3.2.Osmanlı Dönemi Baş Süslemeleri ve Giyim-Kuşam Özellikleri.....	21
2.1.3.3.Cumhuriyet Dönemi Baş Süslemeleri ve Giyim-Kuşam Özellikleri..	41
2.1.4. ANADOLU GELENEKSEL GİYİM- KUŞAM ÖZELLİKLERİ.....	43
2.1.4.1. Bedene Giyilenler.....	43

2.1.4.2. Başlıklar.....	44
2.1.5. Amasya İli Geleneksel Giyim-Kuşam Özellikleri.....	45
2.1.5.1. Günlük Kadın Giyimi.....	45
2.1.5.1.1. Baş Süslemeleri.....	46
2.1.5.1.2. Giysi Parçaları.....	47
2.1.5.1.3. Bele Bağlanan Kuşaklar.....	49
2.1.5.1.4. Ayağa Giyilenler.....	49
2.1.5.1.5. Takılar ve Süsler.....	50
2.1.5.2. Günlük Erkek Giyimi.....	50
2.1.5.2.1. Baş Süslemeleri.....	51
2.1.5.2.2. Giysi Parçaları.....	51
2.1.5.2.3. Bele Bağlanan Kuşak.....	52
2.1.5.2.4. Ayağa Giyilenler.....	52
2.1.5.3. Gelin ve Tören Giysileri.....	52
2.2. İlgili Araştırmalar.....	53
BÖLÜM III.....	54
3. YÖNTEM.....	54
3.1. Araştırma Yöntemi.....	54
3.2. Evren Örneklem.....	54
3.3. Verilerin Toplanması.....	55
3.4. Verilerin Analizi.....	55
BÖLÜM IV.....	56
4. BULGULAR VE YORUMLAR.....	56
4.1. Görüşme Formundan Elde Edilen Bulgular ve Yorumlar.....	56
4.2. Bilgi Formundan Elde Edilen Bulgular ve Yorumlar.....	61
4.2.1. Bilgi Formları.....	61
4.3. Başlık Örneklerinin Turistik Obje Olarak Değerlendirilmesi.....	141
BÖLÜM V.....	143
5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	143
5.1 Sonuç.....	143
5.2 Öneriler.....	146
KAYNAKÇA.....	147

EKLER	153
EK-1 Turizm ve Kültür Bakanlığı Mzeyeye Giriş İzni.....	153
EK-2 Bilgi Formu rneği.....	154
EK-3 Müzedeki rnlerin Bilgi Formu rneği.....	155
Ek-4 Görüşme Formu rneği.....	156
Ek-4 rn Değerlendirme Formu rneği.....	157

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Suluova İlçe Haritası	11
Şekil 2: Çaput kilim dokuyan kadın Soku Köyü Suluova	13
Şekil 3: Beyşehir Kubadabat Sarayı Duvar Çinisi.....	15
Şekil 4: Selçuklu dönemine ait keramik tabak	16
Şekil 5: Keramik tabak 13.yy	18
Şekil 6: Selçuklu döneminde giyilen bazı başlıklar.....	18
Şekil 7: Selçuklu dönemi keramik tabak	19
Şekil 8: Beyşehir Kubadabad Sarayı Duvar Çinisi	20
Şekil 9: Beyşehir Kubadabad Sarayı Duvar Çinisi	20
Şekil 10: Osmanlı dönemi evinde oturan kadın	21
Şekil 11: Padişah kaftanları	23
Şekil 12: Murassa kemer tokası Osmanlı saray işi	24
Şekil 13: Feraceli kadın	25
Şekil 14: Osmanlı Döneminden Kalma Taçlık	26
Şekil 15: 18.yy Osmanlı Kadın Saç iğneleri	27
Şekil 16: Osmanlı Dönemi kadın baş süslemesi.....	27
Şekil 17: Uzun hotoz örneği	28
Şekil 18: Raziye Sultan'ın başlığı.....	28
Şekil 19: 14. yy ait başlık örneği	28
Şekil 20: 18-19. yy. Kadın tepeliği	30
Şekil 21: Osmanlı 18. yy. mühr-ü Süleymanlı gümüş tepelik.....	30
Şekil 22: İplik Eğiren kadın Levni imzalı	31
Şekil 23: Levni imzalı Rakkase, XVIII. yüzyıl	31
Şekil 24: Karanfilli Hanım Levni imzalı	32
Şekil 25: Gül ve Karanfilli Genç Kadın Levni imzalı	32
Şekil 26: Levni imzalı Kızlar Müzik Grubu	33
Şekil 27: Saraylı Cariye Portresi, Pierre Desire Guillement Fransız Okulu.....	33
Şekil 28: Kahve İçen Hanım Fransız ekolü anonim, 18.yy	34
Şekil 29: Hürrem Sultan portresi, Venedik Okulu anonim, 16. yy.....	35
Şekil 30: Saraylı Kadın İstanbul,.....	35

Şekil 31: Saraylı Genç Hanım Portresi, Pierre Desire Guillement, Fransız ekolü, ...	36
Şekil 32: Osmanlı Kadın Portreleri, iki adet ahşap üzerine yağlı boya,17.yy sonu ..	37
Şekil 33: Abdullah Buhari, Genç Kadın, 18.yy. ilk yarısı.....	38
Şekil 34: Zümrüt, yakut, lal ve incili sorguç Topkapı sarayı.....	39
Şekil 35: Murassa Sorguç, Osmanlı 17.yy	39
Şekil 36: Kök İncili Broş.....	40
Şekil 37: Elmaslı İğne.....	40
Şekil 38: Amasya Geleneksel kadın kıyafeti.....	46
Şekil 39: Amasya Geleneksel Erkek Kıyafeti.....	51
Şekil 40: Dereköy de bulunan gelinlik.....	62
Şekil 41: Gelin Başı.....	63
Şekil 42: Dereköy de bulunan nişanlık.....	64
Şekil 43: Nişan başı.....	66
Şekil 44: Nişan başı çizim.. ..	66
Şekil 45: Başlığın yandan görünümü.....	66
Şekil 46: Başlık.....	66
Şekil 47: Başlık Çizimi.....	66
Şekil 48: Armutludaki Gelinlik.....	67
Şekil 49: Armutludaki Başlık.....	68
Şekil 50: Armutludaki Başlık Çizimi.....	68
Şekil 51: Armutludaki günlük kıyafet.....	69
Şekil 52: Baş bağlama yakın çekim.....	70
Şekil 53: Baş bağlama çizimi.....	70
Şekil 54: Baş bağlama yakın çekim.....	70
Şekil 55: Bindallı.....	71
Şekil 56: Bindallı.....	73
Şekil 57: Halk oyunları kıyafeti.....	75
Şekil 58: Halk oyunları kıyafeti başlığı.....	77
Şekil 59: Halk oyunları kıyafeti başlığı çizimi.....	77
Şekil 60: Halk oyunlarında kullanılan kıyafet.....	78
Şekil 61: Baş bağlama yakın çekim.....	79
Şekil 62: Suluova merkezdeki gelinlik.....	80

Şekil 63: Başlık önden çekim.....	82
Şekil 64: Başlık arkadan çekim.....	82
Şekil 65: Başlık arkadan çizim.....	82
Şekil 66: Saç bağı.....	82
Şekil 67: Tirşe arkadan.....	83
Şekil 68: Tirşe arkadan çizimi.....	83
Şekil 69: Tirşe yandan.....	83
Şekil 70: Suluova merkez genç kız kıyafeti.....	84
Şekil 71: Baş bağlama yakın.....	85
Şekil 72: Suluova merkez günlük kıyafet önden arkadan.....	86
Şekil 73: Başlık yakın çekim.....	88
Şekil 74: Alınlık.....	88
Şekil 75: Suluova merkez günlük kıyafet.....	89
Şekil 76: Baş bağlama yakın çekim.....	90
Şekil 77: Suluova merkez genç kız kıyafeti.....	91
Şekil 78: Baştaki görünümü.....	92
Şekil 79: Tülbent süslemesi.....	92
Şekil 80: Süsleme örneği yakın çekim.....	92
Şekil 81: Süsleme yakın çekim.....	92
Şekil 82: Soku köyü bürük.....	93
Şekil 83: Baş bağlama yakın çekim.....	94
Şekil 84: Soku köyü elbise.....	95
Şekil 85: Soku köyü günlük kıyafet.....	97
Şekil 86: Bayırlı köyü özel günlerde giyilen kıyafet.....	99
Şekil 87: Baş bağlama yakın çekim.....	100
Şekil 88: Eşarp.....	100
Şekil 89: Bayırlı köyü günlük kıyafet.....	101
Şekil 90: Baş bağlama yakın çekim.....	102
Şekil 91: Başlık.....	102
Şekil 92: Yazma.....	102
Şekil 93: Yazma deseni.....	102
Şekil 94: Bayırlı köyü sarık	103

Şekil 95: Sarık deseni	104
Şekil 96: Sarığın kenar deseni..	104
Şekil 97: Dereköydeki gelinlik.....	105
Şekil 98: Kol süsü.....	106
Şekil 99: Yaka süsü.....	106
Şekil 100: Suluova'daki Gelinlik	107
Şekil 101: Başlık yakın çekim.....	108
Şekil 102: Alınlık.....	108
Şekil 103: Akören Köyündeki Gelinlik.....	109
Şekil 104: Başlık yakın çekim	110
Şekil 105: Kemer, Bileklik	110
Şekil 106: Günlük Kıyafet	111
Şekil 107: Baş Bağlama Yakın Çekim.....	112
Şekil 108: Sokağa Çıkılırken Giyilen Kıyafet.....	113
Şekil 109: Genç Kız Kıyafeti.....	115
Şekil 110: Başlık Yakın Çekim.....	116
Şekil 111: Tepelik.....	116
Şekil 112: Tepeliğin Çizimi.....	116
Şekil 113: Penezli Alınlık.....	117
Şekil 114: Penezli Alınlığın Çizimi,.....	118
Şekil 115: Alınlık.....	119
Şekil 116: Alınlığın Çizimi.....	120
Şekil 117: Alınlık.....	121
Şekil 118: Alınlığın Çizimi.....	122
Şekil 119: Alınlık.....	123
Şekil 120: Alınlığın Çizimi.....	124
Şekil 121: Penezle Kaplı Alınlık.....	125
Şekil 121: Penezle Kaplı Alınlığın Çizimi.....	126
Şekil 122: Tepelik.....	127
Şekil 123: Tepeliğin Çizimi.....	128
Şekil 124: Tepelik.....	129
Şekil 125: Tepeliğin Çizimi.....	130

Şekil 126: Tepelik.....	131
Şekil 127: Tepeliğin Çizimi.....	132
Şekil 128: Ortası Delik Olan Tepelik.....	133
Şekil 129: Ortası Delik Olan Tepeliğin Çizimi.....	134
Şekil 130: Tepelik.....	135
Şekil 131: Tepeliğin Çizimi.....	136
Şekil 132: Tepelik.....	137
Şekil 133: Tepeliğin Çizimi.....	138
Şekil 134: Boncuklu Fes.....	139
Şekil 135: Boncuklu Fesin Çizimi.....	140
Şekil 136: Baş Süslemesi Örnek Alınarak Yapılan Anahtarlık.....	141
Şekil 137: Baş Süslemesi Örnek Alınarak Yapılan Cüzdan.....	141
Şekil 138: Baş Süslemesi Örnek Alınarak Yapılan Parmak Bebek.....	142
Şekil 139: Baş Süslemesi Örnek Alınarak Yapılan Para Kesesi.....	142

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: Baş Süslemelerini Hangi Amaçla Kullanıyordunuz	56
Tablo 2: Baş Süslenmesini Kullanmayı Neden Bıraktınız	57
Tablo 3: Baş Süslemesinin Yöresel Adı Nedir.....	57
Tablo 4: Başlıkta Kullanılan Malzemeler Nelerdir.....	58
Tablo 5: Baş Süslemesi Başlığın Hangi Bölümünde Yoğun Olarak Bulunmaktadır.	58
Tablo 6: Baş Süslemesinin Neresinde Örtü Kullanılmaktadır.....	59
Tablo 7: Eşinizi Kaybettikten Sonra Baş Süslemesinde Değişiklik Yapıyor Muydunuz.....	59
Tablo 8: Baş Süslemesi İle Hangi Kıyafetleri Kullanıyordunuz	60
Tablo 9: Erkeklerin Kullandığı Başlıklar Nelerdir.....	60
Tablo 10: Erkeklerin Başlıklarla Kullandıkları Kıyafetler Nelerdir.....	61

BÖLÜM I

1.GİRİŞ

Bu bölümde araştırmaya konu olan problem durumu açıklanmış, araştırmanın amacı, önemi verilmiş, varsayımlar, sınırlılıklar belirtilmiş, araştırmayla ilişkili temel kavramlar ve kısaltmaların anlamı açıklanmıştır.

1.1. Problem

Sanat, kişilerin bilinçaltı gerilimlerini gidererek heyecanlarını, coşkularını dışarıya aktarabilmelerine, insan ilişkilerinin hoşgörü ve barış içinde sürdürülmesine imkân veren insanca bir olgudur. Ait olduğu toplum kültürünün temel öğeleri ile bütünleşmiş olduğunda toplumdan topluma değişir. (Atay, 1987, s.18)

El sanatları, bireyin bilgi ve becerisine dayanan genellikle doğal hammaddelerin kullanıldığı, elle ve basit aletler dışında, makine gücüne ihtiyaç duyulmadan yapılan ve toplumun kültürünü, gelenek ve göreneklerini, folklorik özelliklerini taşıyan, yapan kişinin zevk ve becerilerini yansıtan, gelir sağlayıcı üretime yönelik etkinliklerdir. (Özgündüz, 1985, s.6)

El sanatları bir ülkenin kültürünü temsil etmekte ve tanıtmaktadır. Bu nedenle el sanatları ürünlerinde o ülkenin kültürel kimliğinin en canlı belgeleridir. Bir ülkenin gelenek ve göreneklerinin, yaşam biçiminin kuşaktan kuşağa aktarılmasında, geliştirilerek devam etmesinde en büyük rolü yine el sanatları oynamaktadır. Bu nedenle bütün uluslar el sanatlarına büyük önem vermekte ve geçmişten geleceğe uzanan bir kültür hazinesi olarak korumaktadır.

Her alanda olduğu gibi giyim ve süslemede de zaman içerisinde gelişmeler olmuştur. Kadının yaradılışından gelen süslenme ihtiyacı çeşitli süslü giyim ürünlerinin yapılmasına neden olmuştur.

Barınılacak bir yuva, besin ve giyim insanların en ilkel ihtiyaçlarını oluşturur. Bunlardan giyim, vücudu dış etkenlere karşı koruyan bir araç olduğu kadar süslenme arzusunu yerine getirdiği için sanattır. (Görgünay, 1973, s.1)

Giyim ilkel insanlardan beri korunma ve süs olarak kullanılmıştır. İnsanların önemli ihtiyaçları arasında yer alan süsleme ve süslenme olgusu da geçmişten günümüze ulaşan çeşitli örnek ya da yazılı kaynaklarla kendini kanıtlamıştır.

Giyim-Kuşam, süsleme ve süslenme konularında yüzyıllarca değişme ve gelişmeler olmuştur. Bu durum insanın yaradılışında olan süslenme ile çeşitli süslü giyim eşyalarının ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Türk insanının göçebe, savaşçı ve doğayla iç içe olan yaşam tarzı ve yerleşim koşulları giysilere yansımıştır. Çeşitli uygarlıkların beşiği olan Anadolu da kültürel etkilenmeler sonucu zengin, gösterişli bir giyim şekli olduğu bilinmektedir. Geleneksel giysi ve giysi aksesuarlarımızı Türk halkının özelliklerini, süsleme anlayışı, gelenek ve göreneklerini, yaşam tarzını, ekonomik durumlarını, kısaca ulusumuza özgün değerlerini geçmişten günümüze bir kültür akışı içerisinde sağlayan önemli ve kalıcı belge niteliğindedir. (Sürür, 1983, s.7)

Anadolu yaşamının üç ana dönemi doğum, evlenme ve ölüm çerçevesinde kümelenen adetler, gelenekler, görenekler ve moda gibi kaynaklar giyim kuşam ve işleme sanatı ile bezenmiştir.(Barışta, 1984, s.24). Anadolu kadını geçmişten günümüze düğün, nişan, sünnet, doğum vb. özel günlerdeki giysilerine günlük giysilerinden çok daha fazla özen göstermiştir. Doğal malzemeler veya kendi ürettiği süslemeleri ile giysilerini süslemiştir.

Günümüzde ise belli yörelerimizde hala bu geleneksel kıyafetleri kadınlar doğum, nişan, evlilik, bayram, ölüm gibi özel günlerde giymeye devam etmektedir. Anadolu’da giysi kültürümüzü devam ettirip yeni nesillere tanıtmak amacıyla halk oyunlarında destek verilmektedir.

Anadolu baş süslemelerinde Anadolu’da şehirleşmenin bilinen 8000 yıllık tarihini ve uygarlığını görmek mümkündür. (Araz,1990,s.25). İnsanoğlu çağlar boyunca başını bedenini takılarla, tüylerle, rengârenk kumaşlarla ve oyalarla süslemiş, bunu farklı giysilerle beraber örterek bir uyum oluşturmuştur. Giyimin vazgeçilmez parçası haline gelen başlıklar; kadını güzelleştirme, toplumda güçlü görünme, çevredeki insanlara kendini anlatmada önemli bir araç haline gelmiştir.

Türk kadınları, ev içinde de başı açık gezmemişlerdir. Bu nedenle “fes, takke, arakçın, tas, tepelik” gibi değişik biçimlerde başlıklar kullanmışlardır. Bu başlıkların düzenlenişlerinde de giyenin beğenisi ile bölge geleneği temel unsur olmuştur. Başlıklar her bölge ve her dönemde bir başka incelik göstermiştir. Başlıklar giyilişlerinde sağa sola eğik ya da dik kullanmak gibi başta duruş biçimleri de bir anlam taşırdı. Başlık düzenlenişi aynı zamanda giyenin toplumsal durumuna da

belirtmiştir. Mesela, nişanlı, gelin, kız, dul, evlenmek isteyen ya da istemeyen dullar da bu başlıklardan anlaşılmıştır. (Erden vd, 1999, s.5)

Anadolu’da kadın ve gelin başlıkları köklü bir kültür ağacının çiçekleri gibi yüzyıllardır genç kızların kadınların başlarını süslemiştir. Bu nedenle yüzlerce değişik başlık türleri bulunmaktadır. (Tansuğ, 2003, s.56)

Geçmişte oluşup, giyim kuşamı bütünleyen başa giyilenler, takılar ve süsler, geçmişten günümüze ulaşan çoğu kültür öğelerinin açıklamalarında, kimi tarihsel belgelerin yorumlanmasında da yardımcıdırlar. Sözelimi; Balıkesir yöresinde “düğünlerde kadın denilen ve düğüne çağıracılara haber veren kadınlar, gittikleri evlerin kapısında şöyle seslenirlerdi; “Fatma hanım Pazartesi günü çeyiz altına, Salı günü gelin hamamına, Çarşamba günü kınaya, Cuma günü parçaya buyuracaksın... Çeyiz altında Pullu, kınada takım, Paçada dalı giyeceksin haa” diyerek düğün içinde giyilen giysilerin tamamını da söylemektedir. (Erden vd, 1999,s.18)

Kadın giyiminde baş giyimleri, giyim-kuşamın en önemli bölümünü oluştururlar. Bazı yörelerimizde başlıklarda süs olarak kullanılan alna sarkıtılan altın sayısı, giyenin evlilik yıllarını ya da çocuk sayılarını belirler. Kadının yaşadığı toplumdaki toplumsal durumunu kadın baş giyimlerinde görme olanağı vardır.

Kadın baş giyimleri, geçmişten günümüze dek gelen ulusal değerlerimizin bir koludur. Baş giyimleri, takıları ve süsleri çevresinde kümelenen toplumsal kurallar (gelenek, görenek, töre gibi), inanışlar konunun açıklanmasında, onun toplumdaki işlevini önemli ipuçlarının bize vermektedir.

Başlıklarda genelde keçe fes, alınlık, yazma, pullu ya da oyali yemeni kullanılmıştır. Süslemelerde ise pul, para, boncuk ve işlemeler kullanılmıştır. Şehir giyimlerinde ipek, kadife, atlas gibi kumaş üzerine renkli iplik, sırma, sim kullanılmasına rağmen, köylerde genellikle el dokuması üzerine yün ve pamuklu ipliklerle göz alıcı renkler kullanılarak süslemeler yapılmıştır. Köy giyimlerinin genelinde kapitone ile yapılan süslemelere çok rastlanır. Kapitone dikişleri genellikle elle sırma tekniğine göre uygulanmıştır. İğne oyasının giyim süslemesinde ayrı bir yeri vardır. Yağlıklar(önlük),giyimlerin etek yaka kenarları ve mendillerin kenarlarının iğne oyası ile süslendiği görülür.

Bu çalışmada; Baş süslemelerinin kullanım şekilleri, çeşitli özellikleri: teknik, çeşit, malzeme, motif, renk özellikleri; Baş süslemeleri ile hangi kıyafetlerin kullanıldığı, turistik olarak nasıl değerlendirilebileceği incelenmiştir.

1.2.Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı; Suluova ilçesinin geleneksel baş süsleme özellikleri ve bu süslemeleri tamamlayan kıyafetlerin neler olduğu, tanıtım olanaklarının ekonomik ve turistik katkının incelenerek belgelenmesidir.

Bu amaç çerçevesinde aşağıdaki alt sorulara cevap aranmıştır.

- Kadın baş süslemeleri hangi amaçlar için kullanılmaktadır?
- Kadın baş süslemeleri ne zamana kadar kullanılmıştır?
- Kadın baş süslemeleri yörede hangi isim ile kullanılmaktadır?
- Kadın baş süslemelerinde kullanılan malzemeler nelerdir?
- Kadın baş süslemeleri başın hangi bölümlerinde yoğunudur?
- Kadın baş süslemeleri örtülerin kullanılma yoğunluğu nedir?
- Kadın baş süslemeleri sosyal durum değişikliklerinde değişikliğe uğramış mıdır?
- Kadın baş süslemeleri ile hangi kıyafetler kullanılmaktadır?
- Erkek baş süslemeleri nelerdir?
- Erkek başlıkları ile kullanılan kıyafetler nelerdir?
- Kadın baş süslemelerinin kullanım şekilleri ve özellikleri nelerdir?

1.3.Araştırmanın Önemi

Geleneksel baş süslemeleri ve giyim kuşam kültürü diğer birçok alanda olduğu gibi kültür zenginlikleri ve kültür birikimlerimizin bir parçasıdır. Bu birikimin belgelenmesi için yapılan çalışmalar sınırlıdır. Bu kültür birikimi ekonomik ve turistik gelir kaynağı olarak değerlendirilebilir. Bu alanda yapılacak araştırma iç ve dış turizmi desteklemesi ve tanıtılması bakımından önemli görülmüştür.

Araştırma sonucunda elde edilecek bulguların, bu konuda araştırma yapacak olanlara, ele alınacak problemler hakkında destek vereceği düşünülmektedir.

1.4.Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmada veri toplamak amacıyla görüşme formu ve bilgi formu kullanılmıştır. Araştırma kapsamı, Amasya ili Suluova ilçesi ve köylerinde baş süslemesi ve giysileri elinde bulunduran veya kullanmış olan 50 kişiye uygulanan görüşme formu ile sınırlıdır.

1.5. Varsayımlar

Bu araştırmada aşağıda belirtilen varsayımlara dayalı olarak yürütülmüştür.

- Araştırma için seçilen örneklem evreni temsil eder niteliktedir.
- Araştırma için hazırlanan görüşme ve bilgi formu için uzman kişilerin görüşlerine göre geçerlidir.
- Görüşme formları ve bilgi formlarına doğru cevaplar verilmiştir.

1.6. Tanımlar

Alınlık: Kadınların alınlıklarına taktıkları altın veya gümüşten süs eşyası.

Başlık: Gelin başı süslemede kullanılan tacın adı; muhakkak taç şeklinde olmayan her hangi bir şekilde, mesela bir çiçek demeti şekli verilmiş, fakat mutlaka gelin başı süslemede kullanılan mücevherlerden “Başlık” adını taşırdı. (Koçu, 1967)

Bafon: Gümüş görünümünde bir maden alışı, fakfon.(Anonim₁,2008)

Börk: Yeniçerilerin giydikleri, keçeden ve beyaz çuhadan yapılmış, bir nevi baş kisvesine verilen isimdir. Azeri Türkçesinde bürk ve kazan Türkçesinde bürük denir ki külah ve kalpak manasında kullanılır. Farsça da börk kalpak manasında kullanılır. (Arseven, 1973, s.2353)

Çeki: Fesin üzerine bağlanan üçgen kumaş.

Fes: Kuzey Afrika'nın batısında Fas şehrinde icat edilmiş kırmızı renkli baş giysisidir. (Koçu, 1967)

Firkete Oyası: Tığ iplik ile sık iğne tekniği uygulanarak şerit şeklinde yapılan bir oya çeşididir.

Hotoz: Kadınların kendi saçlarından veya ince yemeni ve yaşmakla yaptıkları

baş süsü. Kayık hotoz, küp kapağı hotoz, saraylı hotozu gibi.(Arseven, 1973, s.3452)

Kakül: Dilimize Farsçadan alınmıştır, perçem, zülûf, alına, yanaklara doğru dökülen saç.

Kırpa: Peşkir, havlu, peçete.(Anonim₁,2008)

Murassa: Kıymetli taşlarla bezenmiş.(Anonim₁,2008)

Penez: Kadın fesine takılan para. (Anonim₁,2008)

Salta: Eskiden gömleğin üzerine giyilen genellikle tezgahda dokunmuş genişçe yapılmış ceket ya da yelek.

Serpuş: Eski muharebelerde başı muhafaza için giyilen zırhlı başlık. (Arseven, 1973, s.1254)

Tepelik: Anadolu'da köylü kadınların kullandıkları, altın ve gümüş paralarla, bazı değerli taşlarla süslü başlık. (Anonim₁,2008)

Tirşe: Tepesinde plastik halka bulunan, penye kumaştan yapılmış, bone çeşididir.

Tülbent: İnce ve seyrek dokunmuş, hafif ve yumuşak pamuklu bez. Bu bezden yapılmış başörtüsü (Anonim₁,2008)

Yaşmak: İslam kadınlarının sokakta ferace giydikleri vakit yüzlerine tutundukları ince beyaz tülbentten örtü biri yukarıdan biri aşağıdan gelerek gözlerin önüne bir aralık bırakan iki parçadan ibarettir. Yaşmaklanmaya yaşmak tutunmak, bağlamak denilir. (Koçu, 1967)

BÖLÜM II

2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Kuramsal Çerçeve

2.1.1. Amasya İli Hakkında Genel Bilgi

Amasya, geçmişten günümüze gerek Osmanlı döneminde, gerekse Cumhuriyet döneminde önemli bir ilimizdir.

İlk yerleşimin MÖ. 5500 yıllarına kadar uzandığı belirlenen Amasya; Antik Çağdan günümüze kadar geçen zaman içerisinde Hitit, Frig, Kimmer, Lidya, Pers, Roma, Bizans, Danişmend, Selçuklu, İlhanlı ve Osmanlı medeniyetlerine ev sahipliği yapmıştır. 1386 yılında Osmanlı topraklarına katılan Amasya, Osmanlı padişah ve şehzadelerinin gösterdikleri özel ilgi nedenleriyle "Şehzadeler Şehri" olarak da ün yapmıştır. Amasya, Kurtuluş Savaşı sırasında ön plana çıkmıştır. (Amasya İl Yıllığı, 1973, s.18)

19 Mayıs 1919'da Samsun'da başlayan Milli Mücadelenin ilk adımı 12 Haziran 1919'da Mustafa Kemal'in Amasya'ya gelmesiyle devam etmiştir. Kurtuluş Mücadelesinin planları hazırlanmış, Erzurum ve Sivas Kongrelerinin toplanmasına burada karar verilmiş, 22 Haziran 1919'da yayınlanan Amasya Tamimi ile "Milletin İstiklalini yine milletin azim ve kararının kurtaracağı" Amasya'da ilan edilmiştir.

Amasya, Orta Karadeniz Bölümünün iç kesiminde 35° 00' ve 36° 30' Doğu Boylamları, 40° 15' ve 41° 03' Kuzey Enlemleri arasında yer alır. Doğu'da Tokat İli'nin Erbaa İlçesi ve Yozgat İli; Kuzeyde Samsun İli'nin Çarşamba, Ladik, Havza ve Vezirköprü İlçeleri; batıda Çorum İli'nin Osmancık, İskilip ve Mecitözü İlçeleri; güney'de Tokat İli'nin Zile ve Turhal İlçeleri ile çevrilidir. (Büyük Larousse Ansiklopedisi, 1986, s.486)

Amasya'da Karadeniz iklimi - Kara iklimi arasında bir geçiş iklimi hüküm sürer. Yazları Kara İklimi kadar kurak, Karadeniz iklimi kadar yağışlı değildir. Kışları ise Karadeniz iklimi kadar ılıman, Kara iklimi kadar sert değildir. Bu bölgede Karadeniz ardı iklimi etkili olmaktadır.

Yazları sıcak ve kurak, kışları yağışlıdır. İlkbahar en çok yağış alan mevsimdir. Merzifon, Suluova, Gümüşhacıköy ve Hamamözü ilçeleri Bölgenin genel

iklim özelliklerini yansıtmaktadır. Merkez İlçe, Taşova ve Göynücek İlçeleri daha çok karasal iklim özelliği göstermektedir.(Amasya İl Yıllığı, 1973, s.196)

2.1.2. Suluova İlçesi Hakkında Genel Bilgi

Suluova ismi Miladi ilk yıllarında Arguma (Sulakyurt) olarak geçer. 13. Yüzyılın sonlarında Alaflı ismini alır. 1902 yılında alevi ismiyle nahiye olur. 1946 yılında SULUOVA ismini alarak 1957 yılında da ilçe olur.(Suluova İlçe Yıllığı, 2005, s.9)

2.1.2.1 Suluova'nın Tarihi

Suluova Amasya'nın kuzey batısında olup, Amasya'ya 25 km uzaklıktadır. İlçe Amasya ili ile tarih boyunca aynı kaderi paylaşmıştır.

Orta ve Doğu Karadeniz bölgesi Samsun'dan başlayıp Suluova'da sona eren bir geçitler dizisi üzerinde Anadolu'ya ve batıya ulaşmaktadır. Suluova ilçesi aynı zamanda Taşova, Erbaa, Niksar, Reşadiye ve Kelkit vadisi olarak İran'a kadar devam eden eski kervan yolu ve şimdiki E 80 Transit Uluslar arası karayolu üzerinde bulunmaktadır. (Suluova İlçe Yıllığı, 2005, s.9)

Suluova'nın tarihi MÖ 2000'li yıllara dayanmaktadır. Doğukent dediğimiz mahallede bulunan Kümbettepe'de Alman Arkeolog Valter'in yaptığı kazılar sonucu, çıkan tuğla ve taş parçaları Suluova'nın tarihinin kalkolitik çağ Hititler devrine kadar dayandığı anlaşılmaktadır. (Suluova İlçe Yıllığı, 2005, s.9)

MÖ 2000'li yıllarda Amasya'nın kurucusu Amazonlardan Amashan'dır. Hititlerle bitişik yaşamışlardır. Daha sonra Frigler tarafından yıkılmışlar, sonra sırasıyla Lidyalılar, persler, Roma, Bizans ve Osmanlı hakimiyeti gelmiştir.

Bizanslılar döneminde Selçuklu Sultanı I.Kılıçarslan ve Melik Danişment Gazi, Merzifon Amasya arasında (Arguma) Suluova mevkiinde 1101 yılında Haçlı ordularıyla savaşmış ve Haçlı Ordularını mağlup etmiştir. Bizanslılar savaşta kaybetmiş oldukları yerleri almak için, General Karidis komutasında Trabzon'a çıkmış ve oradan Anadolu içlerine ilerlemeye başlamıştır. Amasya emiri İsmail Gazi Suluova'da Alman Haçlı Ordularıyla savaşmış, İsmail Gazi ve maiyeti bu savaşta yenilerek dağlara çekilmişlerdir. 1109 yılında Amasya'ya giren Haçlı orduları, Frenk

bağları ile ziyaret kasabasının bulunduğu yere yerleşmişlerdir. Amasya’da büyük tahribat yapmışlar, taş taş üstünde koymamışlardır. 3 ay burada kalan Haçlılar, geldikleri yere geri dönmüşlerdir. (Suluova İlçe Yıllığı, 2000,s.10)

Selçuklulardan sonra doğudan gelen Türk göçmenler Anadolu’ya yer yer yerleşmeye devam etmişlerdir. Bunların bir kısmı (Arguma) Suluova çevresindeki köylere yerleşmişlerdir.

Suluova, Osmanlı Devletinde askeri birlik olan Yeniçerilerin, kurulduğu ve adının verildiği yer olarak da tarihe geçmiştir. Necip Fazıl Kısakürek bu tarihi olayı “Yeniçeri” isimli eserinde şöyle nakletmektedir. 1326 yılında Suluca Kara Höyük (Kümbettepe)’te Hacı Bektaş-ı Veli, çadırında kalırken Osmanlı Devleti’nin II. Sultanı Orhan Gazi bir grup yeni askeriyle gelir. Hacı Bektaş-ı Veli’nin elini öper. Yeni kurduğu askerleri gösterir. Hacı Bektaş-ı Veli’den bu yeni askerlerinin isminin konmasını ister. Hacı Bektaş-ı Veli askerlerin “YENİÇERİ” ismini almasını söyler ve onlara dua eder. Orhan Gazi Hacı Bektaş-ı Veli’nin elini öperek yeniçerilerle Bursa’ya döner.

Amasya ve yöresi, 1386 yılında Amasya Ertene Beyliğinin Osmanlı Devleti ile birleşmesi sonucu Osmanlı idaresine girer. Timur’la Ankara Savaşı’nı kaybeden Yıldırım Beyazıt esir düşer. Osmanlı Devleti’nde Fetret Devri başlar.

Timur Tacettin Kara Devlet Şah’ı Amasya’ya vali olarak atar. Ordusuyla (Hakale) Yolpınar Köyü önüne gelen Tacettin Kara Devlet Şah, Amasya’ya sokulmaz. (Arguma) Suluova nahiyesine gelerek orada konaklar. Vali, Kaymakamı Yakup Paşa ve Amasya’nın ileri gelenleri toplanırlar. Lâdik, Vezirköprü, Mecitözü Kaymakamları ile birleşerek Tacettin Kara Devlet Şaha karşı büyük bir güç oluştururlar. Amasyalılar Timur’un özel fermanını dinlemezler. Olaya son derece kızan Timur, oğlu Kara Mehmet Sultan ve hocası Numeddin Abdalcabbar El Mutezil’i Amasya’ya gönderir. Yapılan imtihanda Gümüşlü Zade Pir Secaaddin İlyas Çelebi sorulan 10 soruya tam cevap vererek Amasya’yı büyük bir yağma ve felaketten kurtarır. Kara Mehmet Sultan Şemseddin Şadgedi Bey’i vali tayin eder(1402). (Suluova İlçe Yıllığı, 2005, s.10)

Timur’un gönderdiği heyet Amasya’dan ayrılmasına rağmen Kara Devlet Şah Hakale köyünden ayrılmaz. Amasya’nın ileri gelenleri toplanarak, Bolu’da bulunan

Mehmet Çelebi'ye heyet göndererek yardım isterler. Yardıma gelen Mehmet Çelebi Suluova yakınlarında yapılan savaşta Kara Devlet Şah'ı öldürüp, kuvvetlerini dağıtarak, 1402 yılında Amasya emiri olur. Osmanlı hakimiyetinde Amasya'nın 4 hanesi vardır. Biriside şu anki Yolpınar köyüdür. Bu köyün doğu tarafında, bugün bir kısmı mevcut Kasım Bey Medresesi vardır. Bu Medrese Amasya'nın genel medreseleri arasında çok meşhur olmuş ve ilk 40 medrese arasında anılmıştır. Köyün içinde bugün kalıntısına rastlanamayan Hacıbeyzade Muhyiddin Medresesi bulunduğu anlaşılmaktadır. Köyün güney batısında bulunan Zaviye ise Seyyid Necmettin Yahya Rıfai tarafından 1348'de yaptırılmıştır. 1902 yılında Suluca adıyla bucak olan Suluova, 1957 yılında ilçe olmuştur. 1954 yılında şeker fabrikasının hizmete girmesinden sonra fabrika çevresinde hızlı bir şehirleşme ortaya çıkmış, şehir merkezide fabrika civarına kaymıştır. 1957 yılında da Belediye Başkanlığı kurularak şehirleşme faaliyetleri bugünkü düzeye gelmiştir. 1950 yılından önce, ovanın önemli bir kısmı, bataklıklarla ya da su birikintileriyle kaplı idi. Ovanın drenajı iyi olmadığından tarım arazilerinde taban suyu ve tuzluluk problemleri vardı. Bu olumsuz şartlar, sıtma hastalığının yayılmasına sebep olduğundan, özellikle yaz aylarında ova yaşanmaz hale geliyordu. Bu nedenle bazı aileler yazları Akdağ eteklerindeki yaylalarda konaklıyordu. Verimli tarım arazilerinin azlığı ve verim düşüklüğü nedeniyle bazı kurak yıllarda kıtlık oluyordu. (Suluova İlçe Yıllığı, 2000, s.10)

İlçede tarımın gelişmesi 1950 yılından sonra Marshall yardımıyla çiftçiye dağıtılan traktör, diğer alet ve makinelerin verilmesiyle başlamıştır. Yine o yıllarda bataklıkların kurutulması ve bozuk drenajlı alanların ıslahı ile yeni tarım alanları üretime açılmıştır. Traktör sayısının çoğalmasıyla ovada büyük yer tutan verimsiz çayır-meralar sökülerek tarıma açılmıştır.

Ovada bilinçli tarımın başlaması ve gelişmesi ise Amasya Şeker Fabrikasının hizmete girmesiyle olmuştur. Modern tarım teknikleri, şirket ziraat mühendisleri tarafından çiftçiye çok yoğun bir çalışma ile öğretilmiş, buna aynı olarak verilen krediler de ilave olunca hızlı bir gelişme sağlanmıştır. Şeker sanayinde sağlanan bu başarılar diğer tarım kollarını da etkilemiş, buğday verim ve üretimi meyve-sebze üretimi gelişmiş; önceden yok denecek kadar az olan meyve bahçeleri ve kavakçılık gelişerek, bugün ki durumuna gelmiştir. (Suluova İlçe Yıllığı, 2005, s.11)

Şeker fabrikasının yan ürünü olan küspe ve melas, pancar kuyruğu ve yaprak gibi artıklar ilçemizde hayvancılığı özellikle besiciliği hızlı bir şekilde geliştirmiştir. Tarım ve hayvancılıkta sağlanan bu gelişmeler, ilçemizde sanayi ve tarımı geliştirmiş okullaşma oranı yükselmiş, çevreden göç alan bir ilçe haline gelmiştir.

2.1.2.2.Suluova'nın Coğrafi Yapısı

Orta Karadeniz Bölgesi'nin iç kısımlarında yer alan SULUOVA, Amasya'nın 25 Km. batısında kalır. İlçe yüz ölçümü 465.858 dekar, denizden yüksekliği 510 metre'dir. Suluova'nın üç tarafı yüksek olmayan dağlarla çevrilidir. Akdağ ilçenin en yüksek dağı olup, yüksekliği 2064 metredir. Suluova'nın batısı Merzifon ovası ile bağlantılıdır. (Suluova İlçe Yıllığı, 2005, s.13)

Şekil 1: Suluova İlçe Haritası (Anonim₂,2008)

Tersakan, ilçenin en önemli akarsuyudur. Kaynağı Ladik gölüdür. Suluova arazisine Eski Çeltek'ten girer ve Suluova ovasında sağa doğru bir yay çizerek, Amasya'da Yeşilırmak ile birleşir. Yedikır mevkiinde bulunan Yedikır göleti, Tersakan'dan 7,5 kilometre mesafede büyük bir kanala su taşınarak inşa edilmiş 60 milyon metreküp hacimli, çevrenin en büyük sulama barajıdır. Son olarak da Suluova'nın Akdağ köylerinden Derebaşalan köyü üst kısmında ve Soku, Seyfe, Kuzalan köylerinin alt kısmına Derinöz Barajı yapılmış, bu baraj, Samsun'un ilçelerinde Ladik ve Havza arazileri ile Yedikır göletine takviye güç sağlanmıştır.

İlçenin Kolay ve Oğulbağı köylerinde sadece köylerin arazisine yetebilecek şekilde, Yedikır göletine ait kanalların sulayamadığı bölümlere hizmet veren küçük iki adet göleti de mevcut olup, sadece adının anıldığı köylere hizmet vermektedir. Bu göletlerin kaynağı Ladik ilçesi sınırları içinden sağlanmaktadır. (Suluova İlçe Yıllığı, 2005,s.13)

Suluova, İç Anadolu Bölgesi Karasal iklimi ile Karadeniz Bölgesi iklimi arasında kaldığından, Geçiş iklim özelliklerine sahiptir. Yağışlar en çok ilkbahar ve kış aylarında gözlenir. Kar yağışı ender görülür. En çok Akdağ civarında yağar. Yıllık sıcaklık ortalaması 12 derecedir. En yüksek aylık sıcaklık ortalaması 21,5 ile temmuz ayında; En düşük aylık sıcaklık ortalaması da 2,2 derece ile ocak ayında gözlenmiştir. Uzun yıllar ortalamasına göre ilk donlar kasım ayında, son donlar ise nisan ayında görülür.

İlçemizin bitki örtüsü ise; Akdağ eteklerinden başlayarak yüksek bölümleri ormanlarla kaplıdır. Kuzey Batı'ya doğru uzanan dağlarda ormanlar giderek zayıflar. Güneydeki dağlarda ise hemen hemen hiç orman yoktur. Ormanlık örtüyü çam, gürgen ve meşe oluşturur. Ovadaki bitki örtüsü ise; meyve bahçelerinden, kavak ve söğüt ağaçlarından ibarettir. Ovada ve yüksek yerlerde çok sayıda çayır- mera bitki türleri mevcuttur. (Suluova İlçe Yıllığı, 2005, s.14)

2.1.2.3.El Sanatları

İç Anadolu Bölgesinde yaygın olan el sanatları Amasya ili ve ilçelerinde de yaşamaya devam etmekte ve halkımızın geçimine yardımcı olmaktadır. Yörede devam eden el sanatlarının başlıcaları şunlardır:

Halı-Kilim Dokumacılığı: Genellikle dağ köylerinde uzun geçen kış mevsiminde halıcılık köy kadınlarının geçim kaynağı durumuna gelmiştir. Son yıllarda ilgili kurumlardan da destek ve teşvik gören halıcılık yaygın şekliyle devam etmektedir. Kilim dokumacılığı ailelerin ihtiyacına yönelik olup, pazarlaması yapılmamaktadır. Eski kumaşlar ip gibi kesilip uçları birbirine bağlanıp. Tezgahta dokunur, bu kilimlere “çaput kilim” denir. Daha çok bu çaput kilimler dokunup kullanılmaktadır.

Şekil 2: Çaput kilim dokuyan kadın Soku Köyü Suluova

İğne Oyası: Yörede yaşayan genç kızların yaptığı işlerdendir. Bilhassa yemeni oyalamak her genç kız için başlı başına sanat sayılır. Bir genç kızın çeyizinde en az 30-40 oyalı yemeni bulunur. Anadolu kadını tüm zevkini ipekli rengarenk oyalara dökmüştür. Kozadan çekilip boyanan ipekli yapılan oyalar makböldür.

Ağaç İşleri: Çeşitli harman aletleri, (yaba, dirgen, anadut, tırmık, döğen vs.) ev eşyaları (dibek, kaşık, kepçe, oklava, sofrta tahtası) yapımı şeklinde görülmektedir. Daha modernize edilmiş şekilde oymacılık daha ziyade müzik aletlerinin (saz, ud, kanun vs.) yapımı şeklinde sürmektedir. (Güneş, 2002, s.150)

Hasır İşi: Anadolu' da yer yaygısı olarak kullanılan hasır, yörede alışılmışın dışında kalmış yerine mısır soymağından yapılmaktadır. Mısırın üzerini kaplayan yapraklar alınarak birbirine eklenmekte ve hasır olarak dokunmaktadır.

Peştamal -Çarşaf Dokuma ve Bağlama: Özellikle Merzifon yöresinde kamçılı tezgah diye bilinen tezgahlarda dokunur. Merzifon' un Potikli Çarşısı oldukça ünlüdür. Dokunan çarşaflar etekleri ipliklerle çeşitli şekil ve motiflerle bağlanır.

Kırnap-Halat Eğirme: Daha çok Gümüşhacıköy ilçesinde yaşayan bir el sanatıdır. Kendirden, keçi kılından kırnap eğrilerek çuval, kilim, heybe, torba, çeşitli kalınlıklarda halat tamamen ilkel el çıkırıklarında yapılmaktadır.

Teneke Semaver Yapımı: Amasya' nın bağılık ve bahçelik olması Amasyalıların da çaya çok düşkün oluşu nedeniyle (her yerde kolaylıkla kullanılan) pratik bir semaver

yapımı geliştirilmiştir. Tenekeden yapılan semaver, istenen her yerde kolaylıkla yakılabilmektedir. Amasya' ya gelen her yabancınn ilgi ve merakla izleyip götürdüğü hediyeler arasında teneke semaver baş sıradadır. Dödüklü olanları daha makbuldür. (Güneş, 2002, s.151)

Hediyelik eşyalar arasında önemli yer tutan teneke semaverlerin çeşitleri de çoğaltılmıştır. Tenekeden daha dayanıklı olması ve ısıyı çabuk iletmesi bakımından bakırdan imal edilenleri de vardır.

2.1.3. TÜRKLERDE BAŞ SÜSLEMELERİ VE GİYİM-KUŞAM

Giyim insanın varoluşuyla, öncelikle doğa koşullarından korunmak amacıyla ortaya çıkmış bir olgudur. Geçmişten günümüze çeşitli doğal, toplumsal, estetik değerlerin etkisiyle biçim değişiklikleri göstererek bugüne kadar ulaşmıştır. Zaman, zaman biçim farklılıkları gözlenmiştir. Bu çeşitlilikler, ait olduğu toplumun folklorik, sosyo-ekonomik yapısı, yaşanan coğrafya, kullanılan malzeme, iklim gibi nedenlerle oluşmuştur.

Dünya uygarlığının çok önceki devirlerinde ilk insanın kendi toplumunda, ait olduğu kabilede sosyal statüsünü belirleyen ve giymek zorunda olduğu giyimi vardır. Aslında bu bir zorunluluktan çok geleneğin insanlara sunmuş olduğu bir yaşam biçimi anlayışıdır. Bu durum sadece üste giyilenler olarak kalmamış, baş süslemelerine de yansımıştır. (Anonim₃,2008)

Geleneksel öğeler içeren bir giyim-kuşam örneği bize, ait olduğu toplulukla ilgili pek çok bilgi sunabilir. Toplumların yerleşik ya da konar-göçer olup olmadıkları, hangi tarihi olayları yaşadıkları ve etnolojik kökenleri konusunda bilgi verirler. Örneğin bir Türkmen ya da Yörük köyüne gidildiğinde kimin sözlü, kimin nişanlı, kimin dul olduğu başlığından, giydiği renklerden anlaşılır.

İş ve özel gün giysileri farklılıklar içerir. Düğün yapılan gelin başı ile gerdek sonrası yapılan başlık farklıdır. Köylerden kasaba pazarına gelindiğinde, kimin köyden olduğu giysilerden anlaşılır.(Anonim₃,2008) Anadolu'da bugün neredeyse aynı köyün mahalleleri arasında bile farklılık gösteren geleneksel giyim-kuşam anlayışına rastlanmaktadır.

Geleneksel yaşamda her kuşak kendinden önceki kuşağı izleyerek bu giyim-kuşam anlayışını, günümüze taşır. Ancak giyim-kuşam anlayışında hiçbir değişimin olmadığını söylemek mümkün değildir. En azından malzeme değişmekte, işçilik eski özenini yitirmekte, yaşanan günün koşulları farklı biçimleri doğurmakta ya da başka modalardan etkileşim gözlemlenmektedir. (Anonim₃,2008)

Kırsal yaşamda kadınlar vakitlerinin büyük bir kısmını çalışarak geçirirler. Bu açıdan bakıldığında günlük yaşam ve iş giysileri farklılıklar gösterir. Ancak özel gün giysileri ve başlıklar düğünler nedeniyle görülür. Anadolu'da bir genç kızın sözlenmesiyle yapılan "baş düzeni" sosyal statüsünü belirler ve evlilik, olgunluk, yaşlılık dönemlerinde bu önemini kesintisiz korur.

2.1.3.1.Selçuklu Dönemi Baş Süslemeleri ve Giyim-Kuşam Özellikleri

Kadınların XII.-XIV. yy'lardaki giysileriyle başlıkları konusunda bilgiler; çini, taş eserler ve minyatürlerdeki betimlemelerden alınabilir. (Gürtuna, 1999,s.3)

Şekil 3: Beyşehir Kubadabat Sarayı Duvar Çinisi (Süslü,1989,Resim No:97)

Selçuklu dönemi Türk giysilerinde Orta Asya'daki giyim kuşam geleneğinin etkisi sürmüştür. İslamiyet'in İran ve Anadolu giysileri üstündeki etkisi bu dönemin belirleyici özelliği olmaktan uzaktır. Dokumacılığın büyük bir gelişme gösterdiği Selçuklu döneminde giysi yapımında kullanılan değerli kumaşların çeşitliliği dikkati çeker. Ayrıca giysi türlerinin de sayıca arttığı ve iklime, çevreye göre bazı küçük değişikliklere uğradığı görülür. (Anonim₄,2008)

Selçuklu kadınlarının ev giysileri gömlek, şalvar ve entariden oluşur. Şalvarlar bol paçalı, entariler uzun bol kollu, yakasız ve genellikle önden açıktır. Çoğu kez etek uçları, öndeki yırtmaç veya açık olan ön kısım geniş biyelerle çevrilmiş, kolların üst bölümüne Arap giyim kültürünün bir ögesi olan tıraz denilen bantlar konulmuştur. Selçuklu kadınları bol entarilerine, bellerine taktıkları kuşak ya da kemerlerle, dizkapağı ile topuk arasında bir uzunluk vermişlerdir; giyimlerini çeşitli süslerle zenginleştirmişlerdir.(Kafadar,1993,s.256)

Şekil 4: Selçuklu dönemine ait keramik tabak (Türk Dünyası Kültür Atlası, 1997)

Eski Türk giyiminde elbiseler yün, keçe ve ipekten yapılmış. Bu tür elbise kumaşları Selçuklu döneminde de kullanılmıştır. Kumaş isimleri renklerine ve motiflerine göre isimlendirilirdi. Kürkün de kullanıldığı “Divan-ı Lügat-ı Türk” ten öğreniyoruz. (Süslü, 1989, s.160)

Ferace, kaftan, cepken, hırka ve şalvar bu dönemde kadınların kullandıkları giysilerdendir. Ferace ve kaftanların altına dar kollu hırka ve cepkenler, altına da bol paçalı şalvar giymişlerdir. Bu giysilerin kumaşları giysiye göre yün, pamuk, pamuk ve yün, ipek karışımı ipliklerden dokunmuştur. Kumaşlarda kırmızı ve yeşil renk daha egemendir. Bele deri ya da süslü kumaşlardan yapılmış kuşaklar bağlanmıştır. (Anonim₅,2008)

Selçuklu döneminde kaftanlar, uzun, diz altına veya ayak bileğine kadar sarkan üstlüklerdir. Orta Asya’da kaba, çapan veya şapan gibi adlarla hala giyilir. Anadolu’da Erzurum ve Mersin yörelerinde günümüzde de bu isimlere rastlanır.

Çağatayca ‘kaptan’ denilmekteydi. Kaşgarlı Mahmud’a göre, kaftanların iki ön ve iki arka eteği vardı. Bazılarında bele kadar veya daha aşağıda biten yırtmaçlar varsa da Türk kaftanları genellikle arkadan yırtmaçsız yapılmıştır. Bu arada bütün Türklerde kaftan ve cepken kollarının bazen giyilmeyip sarkıtıldığını bunun bir gelenek halinde Osmanlı döneminde de sürdürüldüğünü belirtmek gerekir.(Türkoğlu, 2002,s.56)

Bu dönemde kadın giyimi ve süsleme öğeleri, Anadolu'yu etkilemiş, yıllarca çeşitli farklarla da olsa izlerini sürdürmüştür. Kısaca Selçuklu kadın giyimi ve süsleme geleneği sonraki dönemlerin giyim ve süslemelerinde temel olmuş bazı değişikliklerle birlikte günümüze kadar gelmiştir.

Bu dönemde kadınların saçlarını örerek omuzlarına sarkıttıkları, zülûf ve kakûlün çok gözde olduğu ve kadınların keçi kılından yapılmış takma zülûf taktıkları "Kaşgarlı Mahmut"un "Divan-ı Lûgat-ı Türk I" adlı eserinden anlaşılmaktadır. Ayrıca bu eserde kadın başını süsleyen takılardan küpenin ayrı bir yeri olduğu da belirtilmektedir. Kaşgarlı Mahmut bu yapıtında kadınların ve genç kızların taktıkları küpe tiplerini, adlarını ve özelliklerini de ayrı ayrı vermiştir. Yine bu dönemde kadınlar "bağtalak" ve "üskûf" denilen başlıklarla, bere biçiminde tepesi yuvarlak, püsküllü başlıklar kullanmışlardır. (Anonim,2008)

Selçuklu kadınları saçlarını tek örgü, çift örgü, bazen de kırk belik halinde ince ince örерlerdi. Ünlü Selçuklu kadın şairlerinden Erguvan Hatun, kocasına yazdığı bir mektupta ona sitem ediyor ve şöyle diyordu: “Henüz saçlarım gece gibi siyah, örgülerim ise zincir gibi. Böyle olduktan sonra sen, yüz niyaz ile bir kadın avlarsın... Ama ben, bir gamze ile yüz erkeği arkamdan sürüklerim”. (Kırzioğlu, 1989,s.39)

Şekil 5: Keramik tabak 13.yy (Özer Pınarbaşı, 2004, s.70)

Giyim kuşam kadınların süslenmeleri, kullandıkları çeşitli takılarıyla ilgili bilgiler Kaşgarlı'da geçmektedir. Ayrıca kadınların saçlarının örgülerinden ve taranma şekillerinden de bahsetmektedir. (Özder, 1999, s.30)

Orta Asya Türk boylarınca kullanılan ve bir çeşit baş giysisi olan "börk" Selçuklu Türklerinin giyim eşyaları arasında önemini korumuştur. Kaşgarlı Mahmud; Divan-ı Lugat-it Türk isimli eserinde; börk konusunda oldukça geniş bilgilere yer vermiştir. Kaşgarlı, bu eserinde börk üretimi için gerekli olan kalıbın kağıttan veya çamurdan yapıldığını; kalıba göre kesilen keçe ve ipek örtülerden börk elde edildiğini; imece usulü ile yapılan börk dikişinin bir ihtisas alanı olduğunu anlatmıştır. (Anonim₆,2008)

Şekil 6: Selçuklu döneminde giyilen bazı başlıklar(Türkoğlu, 2002)

Köymen'in yazılarına ve Divan'da da belirtilmesine göre Selçukluların karşılıklı münasebetlerinde birçok konuda yardımlaşmalar yaptıkları gibi elbise dikmede, çizme ve keçe yapmada, börk dikmede, zülûf kesiminde, imece usulü ile birbirlerine yardım ettiklerini hatta giyinme ve süslemede maharet gösterdiği anlatılmaktadır.(Özder, 1999,s.31)

Şekil 7: Selçuklu dönemi keramik tabak (Türk Dünya Tarih Atlası, 1997)

Türk kadınlarının ve erkeklerinin anlaştığı ortak noktalardan biride; saçın uzun olmasının ne kadar güzel olduğu düşüncesidir. Ayrıca kadınların keçi kılından takma zülûf ve takma saç taktıkları Kaşgarlı ve Köymen tarafından belirtilmektedir.

Türk giyim kuşamında börkün büyük bir yeri olduğu, kadın ve erkek kıyafetlerinde fazla fark olmadığı kadınlarında erkek börklerine ve feslerine benzer başlıklar giydiğini, bunları yanı sıra süslenmek amacı ile firuze yakut ve ince takıların kullanıldığı “but” adı verilen değerli büyük firuzelerin oğulların ve kızların alınlarına ya da kaküllerinin arasına takıldığı Köymen ve Divan'da belirtilmektedir.(Özder, 1999,s.31)

Şekil 8: Beyşehir Kubadabad Sarayı Duvar Çinisi (Süslü,1989, Resim No:121)

Selçuklu dönemi baş süslemeleri farklı şekillerde göze çarpmaktadır. Beyşehir Kubadabad Sarayı duvar çinisinde görüldüğü gibi figürün saçları geriye doğru taranarak omuzlarda serbestçe düşmektedir. Ön ortasında yüksek ve sivri bir üçgen ile onun iki yanında küçük üçgenler bulunmaktadır. Bu üç adet üçgenin bir arada baş üzerindeki görüntüsü dilimli taç görünümündedir.

Şekil 9: Beyşehir Kubadabad Sarayı Duvar Çinisi (Süslü,1989,Resim No:102)

Oturan figürün saçları arkadan başın üstüne doğru taranarak toplanmış ve tepe ortasından alın kısmına doğru yüksek bir topuz yapılmıştır. Alın üzerinde yükselerek toplanan saçın iç kısmına doğru yerleşen üçgen görünümlü bir süsleme bulunmaktadır.

2.1.3.2.Osmanlı Dönemi Baş Süslemeleri ve Giyim-Kuşam Özellikleri

Giyim, coğrafi koşullar, cinsiyet, yaşam tarzı ve kültür etkisi ile tarih boyu değişime uğramıştır. Kültür geleneksel giyim tarzına da yansımış, hiyerarşi yapı, ekonomik durum, toplumsal statü, meslekler ve uğraşı alanları giyim tarzının belirleyicileri olmuştur. (Türkoğlu, 2002, s.22)

Giyim kuşam insanoğlunun doğal ihtiyaçlarındandır. Havanın sıcaklığından, soğuktan ve vahşi hayvanlardan korunma amacıyla örtünme, mahrem yerleri örtme şeklinde ortaya çıkan giyim kuşam, zamanla süslenmeyi de kapsamına alarak hayatın vazgeçilmez bir unsuru olmuştur. Sosyal yaşamın gelişmesi, teknolojik ilerlemeler, giyim kuşam ve süslenmeyi ayrı bir sanayi dalı durumuna getirmiş, bu alandaki değişiklikler moda adı altında bütün ulusları etkiler hale gelmiştir. (Özel, 1992, s.11)

Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan, Fatih dönemine kadar giyime ilişkin yeterli güvenilir bilgi elde edilememiştir. Fatih döneminden sonra ise yabancı gezginlerin, Türk ve yabancı ressamların resimleri ve minyatürlerinden bilgi edinilmeye başlanmıştır. Ayrıca padişah saraylarında saklanan giyim eşyaları da bu konuda bilgi edinmemize yardımcı olur.

Şekil 10: Osmanlı dönemi evinde oturan kadın (Gürtuna, 1999, Resim No:24)

Osmanlı Devleti'nde İslam, Hristiyan, Musevi gibi ayrı dinden topluluklar ve bu toplulukların da kendilerine özgü giyimleri bulunmaktadır. Bunun yanı sıra saraylıların, esnafın, askerlerin ve din adamlarının özel giyimleri de ayrı ayrıdır. Ayrıca yaş, cinsiyet, rütbe gibi etkenlerde giyim özelliklerini etkilemektedir. (Erden vd,1999,s.3)

Fatih Sultan Mehmed'in ölümünden sonra sarayda gelişen ölen sultanların giysilerini bohçalayarak saklama geleneği Osmanlı İmparatorluğu Dönemi işlemlerini 15. yüzyılda kısa bir boşluktan sonra 16. yüzyıldan 20. yüzyıl başlarına kadar kopmadan izlememize olanak sağlamaktadır.

Osmanlı sultanları giyim-kuşama önem verir, lüks kumaşlardan dikilmiş kaftanlar giyerlerdi. Onların kalite arayışları dokumacılığın gelişmesinde önemli bir yer tutar. Saray kıyafetleri ve mefruşat için kullanılan kumaşlar saray bünyesindeki atölyelerde hassa nakkaşları tarafından hazırlanan desenlere göre dokunurdu. Bu atölyeler yeterli olmadığı zamansa İstanbul ve Bursa'daki diğer atölyelere sipariş verilirdi. İpekli devlet tarafından kontrol altında tutulur, çözgü tellerinin sayısından boyasına dek her detayın esaslarına uygunluğuna bakılırdı. (Anonim₇,2008)

Görkemli giyecekler kemha (brokar), kadife, çatma (bir kadife türü), seraser (altın ve gümüş alaşımlı telle dokunmuş ipekli kumaş), diba, atlas, canfes, tafta, vala, çuha, sof ve şal gibi kumaşlarla oluşturulurdu. Topkapı Sarayı'nın sayıları 1550'yi bulan giyim-kuşam koleksiyonu ölen padişahın üzerinden çıkan ve sahip olduğu diğer giysilerinin saklanmasıyla oluştu. Padişah elbiseleri hazine eşyası sayıldığından Hazine'de saklanırdı. Ölen sultan, hanedan mensubu yüksek rütbeli devlet memuru ve din büyüklerinin eşyalarının türbesine konulması bir gelenektir ve bu türbelerden toplanan giysiler de Saray'daki koleksiyona katılırdı. Osmanlı sarayındaki ipekli ve pamukluların bir bölümünün menşei Hint, İran ve Mısır'dır. (Anonim₁₃,2008)

Şekil 11: Padişah kaftanları (Anonim⁷,2008)

Osmanlı dönemi zamanında erkekler pantolon, gömlek ve dolama (çuhadan entari gibi önü açık olarak kavuşturulan ve üstüne kuşak bağlanan eski bir elbise) giyerler, bellerine bir kuşak sararlardı. Mendil gibi lüzumlu eşyalar kuşağın üst tarafına gelecek şekilde elbisenin üst kısmına konurdu. Uzunca bir müslin, bir fötr külahın üstüne dolanarak sarık yapılırdı. Erkekler yüzükten başka mücevher kullanmazlardı. Daha sonra II. Mehmet devrinde erkek kıyafetlerinde değişmeler oldu. Sarık yerine fes giyilmiştir. Ceket ve pantolon üzerine, dik yaka gömlek hakim olmuştur. Avrupalılaşma etkisi görülmüştür.(Erden vd,1999, s.45)

XV. yy. itibaren Osmanlı sarayı başkent İstanbul'un giyim kuşamını yönlendiren bir merkez haline geldi. İstanbullular gösterişli ve pahalı kıyafetlere yönelirken Anadolu ve Rumeli köylerinde, kasabalarında yaşayan halkı eski Türk giyim geleneğini, sade kumaşlarla, süsten uzak kıyafetlerle sürdürmüşlerdir. İmparatorluğun bünyesindeki Hristiyan ve Musevi toplumlar ise geleneksel kıyafetlerini yaşatmışlar, ancak sokağa çıkarken çar, ferace, yeldirme kullanmışlardır, başlarını örterek Müslüman topluma ayak uydurmuşlardır. (Özel, 1992, s.12)

Osmanlı döneminde kadın giyiminde genellikle üç tip kıyafet kullanılıyordu. 1. Entariler, 2. Şalvar ve gömlek, 3. Ceket ve etek. Entarilerin şalvarlı ve şalvarsız giyilen tipleri vardır. Şalvarla giyilen entarinin üstüne salta ve fermene giyilir, bele kuşak sarılır veya kemer takılırdı. Üç etek, iki etek denilen entariler, şalvarla giyilen entariler içinde gerek şehirlerde gerekse kırsal kesimde en yaygın olanıdır. Üç etek

entarinin, belden aşağı olan kısmı üç parçadır. Ön iki eteğin uçları bazen yürüyüşü engellemesin diye kemere, kuşağa tutturulur. Üç etekler; kadife, atlas, seraser, bindallı gibi işlemeli kadifeler yanında çizgili kumaşlardan da dikilmekteydi. Ağır değerli kumaşlardan hazırlananlar düğün ve tören kıyafeti olarak kullanılıyordu. (Özel, 1992, s.13)

Bu giysilerin bazılarının etek boyu, ayakların görünebileceği uzunluktadır. Bazıları ise daha uzun olup etek uçlarından ya da uygun yerlerinden kaldırılıp, kıvrılarak bele sokulur. İki yandan da kıvrılan bu eteklerin güzel görünmesine özen gösterilir. (Erden vd, 1999, s.3)

Osmanlılarda “kesim” denince belli bir giyim şekli, kıyafet dikiliş tarzı anlaşılmaktadır. Bir bakıma kesim terimi, modayı karşılıyordu. İstanbul kesimi fistan, Cezayir kesimi şalvar, topuk kesimi entari gibi. Kadınların giyim kuşamı, yaşa, ekonomik duruma, kocasının statüsüne, mevsimlere, doğum-ölüm- düğün gibi sosyal olaylara ev işi ve dışına, yapılan işlere göre değişiklik gösteriyordu. En gösterişli ve yeni kıyafetler düğünlerde, bayramlarda giyiliyordu. Gelin kıyafeti en gösterişli olanıydı. Takıların, mücevherlerin en güzelleri düğünlerde takılırdı. Günümüzde de bu gelenek sürdürülmektedir. (Özel, 1992, s.12)

Mücevher, eski kıyafetlerde büyük rol oynardı. Eski Türk giyiminde kemer ve kuşak mutlaka vardı. Erkekler kuşağı, kadınlar kemeri kullanıyorlardı. Dokuma kemerlerin yanında değerli madenlerden yapılmış kemerler de bele takılmaktaydı. Kemerler zenginlik derecesine göre kıymetli taşlarla süslenirdi.

Şekil 12: Murassa kemer tokası Osmanlı saray işi 16. yy sonu 17. yy başı Gümüş üzerine dallarla birleşen yekpare altın plakadan oluşmaktadır (Apak vd, 1997, s.85)

Belde; kemer ya da kemer tokası, el ve kollarda; yüzük ve bilezik kadınların kullandıkları diğer takılardandır. Erkeklerde kullanılan takılar ise hamaylı, yüzük ve köstektir. Köstek, erkeklerin saat ucuna taktıkları zincirlerdeki süslemeli parçalardır.

Kadın sokak giyimlerinin en eskisi "ferace"dir. Feracenin üstüne iki tül bent parçasından oluşan "mahreme" ya da "yaşmak" örtülür. Birinci parça başı örterek çene altından tutturulur. İkinci parça, yalnızca göz çevresini açıkta bırakarak, ağız ve burnu kapatacak biçimde sarılmıştır.

Lale devrinde kadınların mesire hayatına karışması giyinme ve süslenmede büyük bir incelik meydana getirmiştir. Yaşmaklar gitgide o kadar ince kumaştan yapılmaya başlanmıştı ki, korunma ve örtünme fonksiyonunu kaybedip bir nevi süs şeklini almıştır. (Görgünay, 1973, s.30)

Şekil 13: Feraceli kadın (Görgünay, 1973, s.31)

Kadınlar evde ve sokakta yün ve pamuk ipliğinden örülmüş çoraplar giymişlerdir. Elde, şişlerle örülen köylü çorapları renk ve motifler açısından çeşitli inançları, duyguları ifade ederler. Siyah yası, kahverengi küskünlük ve ümitsizliği, kırmızı sevgiyi, pembe-sarı havailiği anlatır. Topuk ve burunları kırmızı iplerle örülü kınalı çorapların genç kızlarca giyilenlerine sümbül motifi işlenir.”Öksüz kız, gönül kilidi, sevdalıyım, arkamdan gel, küstüm sana, bırak beni” gibi adlar taşıyan ve çoraplara işlenen motifler giyenin duygularını yansıtır, göçün olduğu toplumlarda haberleşmeyi sağlar.

Türk kadınlarının ayakkabıları üzeri işli saten terliğin yanında ilk ayakkabı şekli olarak çedik'in kullanıldığı zannedilmektedir. Çedik aşağı yukarı potine benzemekte idi. Bundan farkı, bilek kısmının bol olmasıydı. Sokağa çıkılırken çediğin üzerine pabuç giyilirdi. Pabucun burnu uzun ve topuğu açıktır. Daha sonra ayak bileğini kavrayan lastikli potinde giyilmeye başlanmıştır. Bu ayakkabılar tamamıyla topuksuzdu.(Görgünay, 1973, s.30)

Bacakların yarısına kadar çıkan ve çedik denen sarı deriden yapılmış mest ve üzeri giyilen aynı deriden yapılmış “cevare mest” denilen ayakkabı, kırmızı deriden, kırmızı atlastan yemeniler ve terlikler de giyiliyordu. Nalınlar da sedef kakmalarla süsleniyordu. Anadolu ve Rumeli’de kısa ve uzun konulu çizme, keçe çizme, çarık, dolak sade nalınla, yemeniler yaygındı. (Özel, 1992, s.17)

Osmanlı Türk toplumunda kadının değişen sosyal durumu, kadın kıyafetleri üzerinde etkisini göstermiştir. Tanzimat, Meşrutiyet, Mütareke ve Cumhuriyet dönemleri bu değişimin belli dönüm noktaları olmuştur.

Kadın giyiminde başlıklar önemli bir yer tutar. Türk kadınları ev içinde ve dışında başı açık gezmedikleri için zaman içinde, takke, tas, tepelik, hotoz, arakçin, fes gibi başlıklar kullanmışlardır.

Şekil 14: Osmanlı Döneminden Kalma Taçlık (Anonim, 2008)

İstanbul saray kadınları saçlarını arkadan uzun bırakmış, önden kısa (perçem) kesmişlerdir. Önden alın üzerine giydikleri elbiselerinin rengine uygun kadife bir kurdele bağlamışlardır.

Baş süslemenin doğal malzemesi saçlar. Saçlar kakül keserek (alna düşen saç) zülûf ya da perçem keserek (yanaklara düşen saç), veya çeşitli biçimlerde örülerek (tek örgü, iki örgü, kırk belik) süsleniyor. Bu kesimler (kakül, zülûf, perçem, örgü) gelişi güzel değildir, bazı kurallara bağlıdır. Sözgelimi kaküller, kız evlenirken yapılan bir törenle, yenge kadının kız anasından izin alınarak kesilir. Öbür kızlar tören sırasında şarkılar söyler. Bazı yörelerde damat da bulunur, yenge ona da sorar “İzin var mı kakül keselim mi” diye. Ama damat bu soruyu her zaman ben bilmem anam bilir” diye cevaplar. (Araz, 1990,s.30)

Şekil 15: 18.yy Osmanlı Kadın Saç iğneleri (Anonim₈,2008)

Saçlar, saçlara yapılan örgüler, örgülerin miktarı ve süslemeleri ile bu süsleme şekilleri bölgeden bölgeye değişmektedir. Kaküller ve zülûfler kadının evli-bekar olduğunu gösterir. Başlıklar ise hazır alınarak, süslenip başa giyilen; tas, fes, tepelik, arakçının yanı sıra saç şekil verilerek süsleme yapılan, taç, hotoz, tozak vb. gruplara ayırabiliriz.

Şekil 16: Osmanlı Dönemi kadın baş süslemesi.(Gürtuna,1999,Resim No:103)

Arkadan, tepelerine ipekten sert işlemeli bir hotoz yerleştirerek bunun üzerine de tül den örtülerini örtmüşlerdir. Tül, hotozun üzerinden ve başörtü ile birlikte yüze düşürülerek iki, üç kez boyunu çevrelemiştir. Yüze örtülen tülün ve başörtünün rengi, giyilen elbisenin renginde veya bir ton açık renkte seçilmiştir. (Türkoğlu, 2002, s.78)

Şekil 17: Uzun hotoz örneği **Şekil18:**Raziye Sultan'ın başlığı(Apak vd,1997,s.80-81)

Kanuni Sultan Süleyman'ın kızı Raziye Sultan'ın giydiği baş üzeri mücevherli kumaşla kaplanmış bir tacı andırmaktadır. Başlığın kenarında incili sarkıntılar ve kulağında sarkıntılı küpeler bulunmaktadır. Saç kaküllüdür ve arkada inci ile örtülmüştür. Raziye Sultan zamanın sık giyinen hanımlarındandır. Zevkine çok düşkün olduğundan “TASASIZ RAZİYE” namı ile halk arasında anılırdı. Dilimizde bu deyim zevkine düşkün kimseler için hala kullanılmaktadır. (Becker vd, 1982, s.40)

Şekil 19: 14. yy ait başlık örneği(Apak vd,1997,s.79)

Özellikle 14. yüzyılda giyilen başlık hala Türkistan da Kırgızlar arasında giyilmektedir. Kıyafetname'de başlığın çeşitli krokileri çizilmiştir. Şekilde görülen başlıktaki siper istendiği zaman gözlerin üstüne indirilip, kaldırılabilir. Başlığın kenarı 1,5 cm kalınlığında dört sıra şeritle üst üste çevrilmiş: tepesi 20.yüzyıl Osmanlı zabitlerinin giydiği kalpakların tepesi gibi merkezde toplanan sırma atkılarla süslenmiştir. Ensesinden boyuna doğru ince bir tül bent boynu kaplamaktadır. Yüz açık bırakılmaktadır.

Yüzün yarısını kapayan yaşmak Türkiye’de 17. yüzyılda kullanılmaya başlamıştır. Buna göre, İbni Batutan’ın kayıtlarında teyid ettiği gibi önceki yüzyıllarda Türk kadınının erkekten kaçmadığı bu şekilde belgelenmektedir. (Türkoğlu, 2002, s.80)

İlk yaşmak, 1680’de Türk kadınları tarafından kullanılmıştır. Başa yüksek hotoz giyilip, üzeri süslenmekte ince ve şeffaf bir kumaşla örtülmektedir. Hotozun başa geçen kısmına alından enseye kadar altı dar, üstü geniş, kolalı bir ÇATKI tabir edilen kenar geçmiştir. Yaşmağın süslü kenarı yaka şeklinde arkaya sarkmıştır. (Becker vd, 1982,s.42)

“Hotoz, aslı kotazdır. Kadınların kendi saçlarından veya yemeni ve sair ile yaptıkları baş süs (Şemseddin Sami, Kamusu Türki) Kotaz yahut kaytaz, Türkistan’ın bir cins uzun kıllı öküzünün kuyruğundan yapılan tuğ ile at gerdanlarına süs olarak asılan püskülün adıdır. Çağatayca olan bu isim yukarıda tarif edilen kadın başı süsüne de hotoz diye telaffuz edilerek isim olmuştur. (Koçu, 1967,s.131)

Osmanlı kadın başlıkları genel olarak hazır başlıklar ve baş üzerinde hazırlananlar olmak üzere iki çeşittir. Fes, rakçın (arakçın), taç, tuzak (tozak), hotoz, tepelik, tas hazır başlıklardır. Fesin askerler ve memurlarca giyilmesine II. Mahmut döneminde başlanmış, sonra halk arasında da yaygınlaşmıştır. Kaynağı Fas’tır. Feslerin çeşitli boylarda, yumuşak veya sert kalıpta, sade veya işlemeli olanları vardır. Kadın başlıklarında feslerin kenarlarına yemeni, yazma, krep v.b. örtüler sarılır, mücevher takılır. Arakçın, tiftikten yapılan küçük beredir. Taç, mücevherlerle süslü, madeni veya kumaş başlıklardır. Tuzak, üzerine madeni süsler yapılmış kumaştan hazırlanmış bir kadın başlığı çeşididir. Tepelik, köylerde yaygındır. Tepelik çevresine ve alın kısmına altın ve gümüş paralar dizilir. Küçük tas da kadın başına şekil verdiği ve kenarlarına yazma sarılabildiği için başlık olarak kullanılır.

Hazır başlıklar, altlarına veya üzerlerine oyali yazma, yemeni veya baş kuşağı sarılarak tamamlanır. (Özel, 1992, s.19)

Şekil 20: 18-19. yy. Kadın tepeliği

Şekil 21: Mineleme, kabartma ve ajur (delik işi) tekniği ile yapılmış tepelik
Osmanlı 18. yy. mühr-ü Süleymanlı gümüş tepelik
(Anonim⁹,2008)

Tepelik, arakçin ve tas dediğimiz başlıkların bir kısmı madenden yapılmaktadır. Yapan kişinin zevkine göre kullanıldığı yere göre değişmektedir. Örneğin başlıklarda kullanılan süsleme tekniklerinden, kabartma güverse, mineleme, kakma, savatlama, ajur(delik işi) ve yaldızlama gibi birçok teknik bir arada kullanılabilir. (Şekil 20,21)

Döneme ait başlıkların ne kadar süslü ve pahalı malzemelerden yapıldığı göze çarpmaktadır. Örneğin, ipekler, altın işlemeli tüller ve kumaşlar, altın ve gümüş panolar, değerli taşlar ve süsler kullanılmıştır. Bu da bize kadınların ne kadar süslenme ve güzel görünme duygusunun önemli olduğu kanıtlamaktadır.

1299 yılında Osmanlı devleti olarak kurulan, 20. yüzyıla kadar devam eden Osmanlı öncesi beylikler dönemi, Selçukluların devamı olarak konumuz içinde alınmış 16. yüzyıla kadar olan kısmı minyatürlerden faydalanılarak, 17. yüzyılda minyatürlerle birlikte bazı Avrupalı ressamın ressamların yaptığı resimler ve gravürlerden de faydalanılmıştır. (Özder, 1999, s.37)

Anadolu insanının günlük yaşamında el işleminin büyük önemi vardı. Minyatürde ev içi giysileriyle bir bahçede, eşindeki ağırşakla iplik büken bir İstanbul hanımı tasvir edilmiştir. (Özder, 1999, s.38)

Şekil 22: İplik Eğiren kadın Levni İmzalı 1710-1720 Yılları Arası, Kağıt Üzerine Suluboya Topkapı Sarayı Müzesi Kitaplığı H.2164 (Gürtuna,1999, Resim No:102)

İplik eğiren kadının ince örgülü sırtına dökülen uzun saçlarını başına giydiği bir başlık süslemektedir. Başlığın ucu tek omuzuna doğru düşerek kıvrılmıştır. Başlığın üzerinden alından geçerek diğer yanda bol fiyonk şeklinde bağlanmış oyali ve desenli bir örtü bulunmaktadır. Bu fiyonk şeklindeki bağlama başın diğer yanına düşmekte olan başlığın ucu gibi başın boş kalan yanını doldurmaktadır. Başın her iki yanında birkaç sıra inci dizisi önden arkaya doğru kavis yapacak şekilde sarmaktadır. (Şekil: 22)

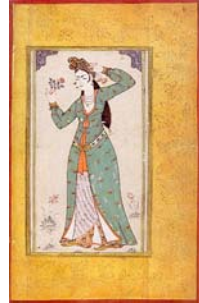
Şekil 23: Levni imzalı Rakkase, XVIII. yüzyıl, Albüm, s. 18 a, 15,5 x 8,5 cm. (Topkapı Sarayı Müzesi) (Apak vd,1997,s.122)

Bu minyatürde Levni renklerden en çok sarıyı kullanmıştır. Bu minyatürü seyrederken hafif ve neşeli bir müzik duyulacakmış gibi bir etki uyandırmaktadır. Çok sayıda ince örgü saçları üzerine giydiği başlık bir omuzu üzerine kıvrılarak düşen bir başlıktır. Başlığın sol tarafı işlemelerle süslüdür. Başlığın üstünde sorguç bulunmaktadır. (Şekil: 23)

Şekil 24: Karanfilli Hanım Levni imzalı, 1920-25 civarı kağıt üzerine suluboya (Topkapı Sarayı Müzesi Kitaplığı) (Gürtuna,1999, Resim No:106)

Bir eliyle entarisinin eteğini hafifçe kaldırmış, diğer eliyle de karanfil tutan, etine dolgun bir hanım tasviridir. Bu dönemin baş süslemesi olan ucu kıvrık yeşil bir başlık ince ince örülmüş olan saçları üzerine yerleştirilmiştir. Başlığın üzerinden kenarları ince işlemeli bir baş örtüsü başlığın ucunun uzantılı olan kısmının diğer yanında bağlanarak simetriklik sağlanmıştır. Kulaklara takılmış olan küpelerin ucundan uzayan üç sıra inci dizisi başın arkasına doğru dönerek başlığın üzerini süslemektedir.(Şekil: 24)

Şekil 25: Gül ve Karanfilli Genç Kadın Levni imzalı İstanbul kağıt üzerine suluboya TSMK (Gürtuna,1999, Resim No:104)

Lale devri olarak adlandırılan Sultan III. Ahmet'in saltanat yıllarının ünlü sanatçısı Levni'in imzasını taşıyan bu resimdeki genç hanım saçlarının ortadan ayırarak yüzünün iki yanına zülüfler bırakmıştır. Çok sayıda ince örgülü saçlarını arkada bir araya toplayarak birbirine bağlamış ve ucunda sarkıtları olan bir aksesuar takmıştır. İnce desenli baş örtüsünü baş çevresinde doladıktan sonra önce alından yukarı doğru üçlü taç şeklinde fiyonk yapmıştır. Bir elinde gül tutmakta diğer elinde bulunan iki karanfili de başlığının yanına tutturmaktadır. (Şekil:25)

Şekil 26: Levni imzalı Kızlar Müzik Grubu (Topkapı Sarayı Müzesi Kitaplığı) (Anonim₁₀,2008)

Bu dönemin baş süslemesi olan ucu kıvrık başlık ince ince örülmüş olan saçları üzerine yerleştirilmiştir. Başlığın üzerinde ince işlemeli bir bant bulunmaktadır. Kenarına çiçek takılarak süslenmiştir. (Şekil: 26)

Şekil 27: Saraylı Cariye Portresi, Pierre Desire Guillement Fransız Okulu, İstanbul, 1878 tuval üzerine yağlı boya Dolma bahçe Sarayı (Özder, 1999,s.50)

Bir elinde sigara tablası, diğerinde nargile içen genç bir cariyedir. Cariyenin başında tepe kısmı düz bir fes bulunmaktadır. Fesin üzerinde, giysinin yakasını süslemekte olan oyaların çiçekleri ile uyumlu mavi ince (krep) görünümlü eşarp fiyonk şeklinde bağlanmıştır. Ön ortasında yapılan fiyongun ortasında ay şeklinde bir iğne yerleştirilmiştir. (Şekil: 27)

Şekil 28: Kahve İçen Hanım Fransız ekolü anonim, 18.yy tuval üzerine yağlı boya, İstanbul, Sevgi Gönül Koleksiyonu (Özder, 1999,s.51)

Bağdaş kurarak oturmuş hanımın omzuna aldığı kakum kürklü üstlüğü, kıymetli taşlarla süslü kemeri, onun zengin bir kişi olduğunu gösterir. Başındaki son derece abartılı çizilmiş mücevherlerle süslü hotozu, daha gerçekçi gözükten Vanmour'un çizimlerinden tamamen farklıdır.

Bu şekil farklı görülmekle birlikte düğün ertesi paça günü ve Osmanlı döneminde çok görkemli padişah kavukları ile kıyaslandığında farklılık görülmemektedir. Çünkü bazı dönemlerde kadın veya erkek başlığı birbirinin çok benzeri olmuştur. (Özder, 1999, s. 51)

Başlığın içerisinde keçe ile doldurulmuş olması muhtemeldir. Üzerine birkaç renk ipek örtü yan yana ve çapraz dolanarak yukarı doğru bir yüz boyu uzunluğunda ve yanlara doğru geniş başı alnından enseye doğru çevreleyen büyükçe bir kavuk şeklindedir. Kumaşların üzeri iki parmak kadar geniş bantlar ile kuşatılmıştır. Bu bantların alın üzerinden başlayan ortası iri, kenarları ince taşlı rozet, çiçek şeklinde uzantılar ile kavisler yaparak başlık üzerine serpiştirilmiştir. Ortadaki rozet çiçeğin altından alına doğru düşen bir sarkıt bulunmaktadır. Başlık üzerine serpiştirilmiş olan rozetlerin biraz küçük boyutlu olanları yüz çevresinde sık aralıklar ile dizilmiştir. Cariyenin başındaki başlık ise gösterişli olmayan boyuna boğumlu çizgileri olan fes şeklindedir. (Özder, 1999, s. 51)

Şekil 29: Hürrem Sultan portresi, Venedik Okulu anonim, 16. yy tuval üzerine yağlı boya, İstanbul, Jak Amron Koleksiyonu (Özder, 1999, s.53)

Portrede görünen başlık, alında saç diplerinden, arkadan enseye doğru başı kuşatarak oturmuş, tepeye doğru daralan bir yüz boyundan biraz yüksektir. Üzeri ipek görünümlü bir kumaş ile kaplanmıştır. Alın ortasına gelen kısmında bir sorguç bulunmaktadır. Sorguçun ortası kırmızı taşlı etrafı rozet desenlidir. Sorguçtan itibaren tepeye doğru iki adet üzeri desenli geniş bant bulunmaktadır. Başlığın tepesinden aşağıya tül gibi görünen bir kumaş omuzlara kadar inmektedir.(Şekil:29)

Şekil 30: Saraylı Kadın İstanbul, krem renk üzerine kağıt üzerine suluboya, Ankara Etnografya Müzesi, 9005 (Apak vd,1997,s.82)

Elinde bir buket çiçek tutan kadın, entarisinin eteğini hafifçe kaldırmış yürümektedir. Pembe yeşil renk uyum içerisinde olan bu başlık ince örgülü saçları

süsleyecek şekilde baş çevresinin biraz üzerine yerleştirilmiştir. Başlığın ucu yuvarlak hafif öne doğru eğimli tepe kısmını süsleyen bir tepelik görünmektedir. Başlığın baş çevresine alın üzerinden geçerek arkada bağlanan bir örtü bulunmaktadır. Sağ yanda yıldız şeklinde bir iğne yerleştirilmiştir. (Şekil: 30)

Şekil 31: Saraylı Genç Hanım Portresi, Pierre Desire Guillement, Fransız ekolü, İstanbul,1895, tuval üzerine yağlıboya Dolma Bahçe Sarayı 13/571 Saraylı Cariye Portresidir (Apak vd,1997,s.118)

Sağ omzuna dökülen bukleli saçlarını süsleyen koyu mavi başlığının kenarları taç kıvrımları şeklindedir. Kıvrımların kenarları yan yana sık olarak inci dizilidir. Omuzlara dökülen saçlarının aralarından inciler parlamaktadır. (Şekil: 31)

Şekil 32: Osmanlı Kadın Portreleri, iki adet ahşap üzerine yağlı boya,17.yy sonu (Anonim₁₁,2008)

Tabloları yapanların adları resmin üst kısmında bulunmaktadır. Tabloda ev içi giysileriyle ayakta duran bir kadın betimlenmiştir. Yeşil desenli önden açık ve beline kadar düğmeli entarisinin beline bir kuşak dolanmış. Başlığı deve tüyü renkte yuvarlak hatlı ve yüksekçedir. Başlığının modeli ve sağ tarafındaki mavi ve kırmızı renkte sorguç Kanuni Sultan Süleyman dönemini andırmaktadır. 83 x 44 cm. boyutlarındadır.

Diğer tabloda ise ayakta ve elinde çiçek demeti tutan genç bir kız betimlenmiştir. Yeşil elbisesinin üstüne kırmızı bir üstlük giyinmiştir. Kanuni Sultan Süleyman dönemini andıran fes biçimindeki başlığının etrafına başörtüsü dolanmış, düğüm yerine de tüy takılmıştır.

Şekil 33: Abdullah Buhari, Genç Kadın, ayrıntı, İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi T 9364, y.10b, 18.yy. ilk yarısı (Renda,2001,s.39)

Eteğini tutan kadının omuzlarına dökülen saçları alnında kakül, yanakları zülüflüdür. Başa giyilen ucu mavi ponponlu sivri açık renk üzeri kırmızı desenli bir kumaş başın yan kısmından başlayarak drapeli bir şekilde sarılmış ve yine sarılmaya başlanan yandan toplanmıştır. Üzerinde ayrıca bir takı bulunmamaktadır. (Şekil: 33)

Osmanlı paşaları ve harem kadınları da rütbelerine ve kıdemlerine göre sorguç kullanmışlardır. 16. yüzyıl ve 17. yüzyıllarda küçük boyutta olan sorguçlar 18.yüzyıl ortalarından itibaren olağanüstü gösterişli bir biçime dönüşmüştür. Altın üzerine zümrüt, yakut, elmas ve incilerle süslenmiş bu sorguçlar hüma tuşu, balıkçıl ve tavus kuşu tüyleriyle beraber kavuk ve türbana, geç dönemlerde de feslerin üzerine takılarak kullanılmıştır.

Şekil 34: Zümrüt, yakut, lal ve incili sorguç Topkapı Sarayı Müzesi(İrepoğlu, 2002, s.78)

Sorgucun alna gelen kısmı yeşil kırmızı renkli yakut ve zümrüt taşlarla süslüdür. Tepesinde sarı renkli tüy bulunmaktadır. Yanlarda iki sıra inci bulunmaktadır. (Şekil: 34)

Şekil 35: Murassa Sorguç, Osmanlı 17.yy, yükseklik 31 cm, genişlik 46 cm (Murat, 2003, s.76)

Murassa sorguç altın, zümrüt, elmas, yakut ve inciden oluşturulmuştur. Mineli bir sap üzerine yerleştirilen çiçek formundaki sorguç yuvasının üzeri elmaslarla bezenmiştir. Üst kısmı, inciler ve araları yakutla süslenerek mısır koçanı şeklinde ve sallantılı dört damla yakutla sonlanır. Dört kordon askısı elmas, zümrüt ve aralarına yerleştirilen incilerle bezenmiştir. Ayrıca ortadaki çiçeğe sallantılı sekiz iri inci takılıdır. Topkapı Sarayı hazine bölümünde bulunmaktadır. (Şekil: 35)

Şekil 36: Kök İncili Broş, Osmanlı 19. yy, 155,4 gr (Murat, 2003, s.76)

Kök incili broş, Altın, mine, gümüş, elmas, zümrüt, yakut ve kök inciden (barok) yapılmıştır. Ortasında oval, kırmızı mine zeminli pafta üzerine sülüs hatla “Allah, Muhammed, Ali, Fatma, Hasan, Hüseyin, amin ya Resulallah” yazılıdır. Çevresi çiçek ve yaprak şeklinde elmas, zümrüt, yakut ve incilerle süslüdür. Alt kısmında armut biçiminde iri bir barok inci asılıdır. İncinin etrafını elmas ve zümrütlerle bezeli sarmal dallardan oluşan çelenk çevirir. Topkapı Sarayı hazine bölümünde bulunmaktadır.(Şekil 36)

Şekil 37: Elmaslı İğne, dal, yaprak çiçek tarzında dizayn edilmiş, 19.yy Topkapı Sarayı Müzesi (Türkoğlu, 1988, s.72)

Osmanlı döneminde kıyafeti tamamlamak ve güzel görünmek amacıyla kullanılan baş süslemeleri günümüzde de bazı köylerde devam etmektedir. Tabi kullanılan malzemelerde az masraf çok emekle güzel başlıklar yapılmaktadır. Yapılan başlıklar ya kadının başında yapılıyor ya da ayrı bir yerde yapılıp sonradan da takılabiliyor.

2.1.3.3.Cumhuriyet Dönemi Baş Süslemeleri ve Giyim-Kuşam Özellikleri

Osmanlı'nın son dönemlerinde yoğun bir değişime uğrayan kıyafetler, Cumhuriyet'in ilk zamanlarında da üzerinde önemle durulan konulardan biri olmuştur. Büyük önder Atatürk, 25 Aralık 1925'te çıkan bir kanun ile kıyafet inkılâbını gerçekleştirmiş, peçe, çarşaf, kalpak ve fes giyilmesini yasaklayarak, batılı ülkelerin giyim biçimini benimsetmiştir. (Erden vd, 1999, s.12)

Günümüzde kullanılan baş süslemelerinin en başında şapka yer almaktadır.25 Kasım 1925'de Şapka Kanunu ile fes, kalpak ve sarıkların kullanılması yasaklanacaktır. Fese henüz alışmış bir toplumun şapkaya alışması pek kolay olmayacaktı, nitekim öylede oldu ve yurdun çeşitli bölgelerinde protesto olayları yaşandı.

Şapka devrimine kadar geçen dönemde daha çok azınlıkların kullandığı şapkalar yurt dışından getiriliyordu, bu dönemde Fransa'nın şapka ithalinde önemli bir yeri vardır. 1925'deki şapka devriminden sonra Türkiye'de azınlıklar tarafından üretimi yapılan şapkalar o dönemi beğenisini kazanmış keçeden (fötr), kumaştan ve hasırdan şapkalar yapıldı. Küçük atölyeler halindeki bu kuruluşlar ve 1927'de açılan Kız Sanat Enstitüleri ve biçki dikiş kursları Cumhuriyet kadınının yeni giyim tarzına adaptasyonunu hızlandırdı. Enstitülerde yetişen kızlar yılın modasını takip ediyorlar ve kısa saçlarını üzerine giydikleri 'cloche' yeni çan biçimindeki şapkalılarıyla geziyorlardı.(Altınay,1989,s.85)

1930'lara gelindiğinde tüm batı dünyasında olduğu gibi Türkiye'de de krizin etkileri hissediliyordu. Buna paralel giyimde de yerli malına dönüş yaşanmaya başlandı ve daha ucuz bir yöntem olan hazır giyimin ilk adımları atıldı. Artık kıyafetler de daha kadınsı ve erkeksi olarak ayrılmaya başlanmasına rağmen, şapka kadın erkek ayrımı yapmadan hükümdarlığını sürdürdü.

1940'larda İkinci Dünya Savaşıyla birlikte tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de yoksulluk yılları başladı. Tabii moda dünyası da bundan nasibini aldı ve eskilerin yeniden değerlendirme dönemi olarak tarihe geçti. Şapka da bu arada lüks gurubuna girerek eskiye oranla görkemini yitirmeye başlamıştı. Artık ya çok

yaygınlaşan türban biçiminde eşarplar başlara sarılıyor ya da eski şapkalar el yapımı çiçekler, meyveler veya kurdelelerle süslenip yeni hale getiriliyordu. (Altınay,1989,s.45)

II. Dünya Savaşında göçler ve ekonomik zorluklar nedeniyle bu atölyelerin birçoğu kapandı ve maalesef şapkacılık alanında bir boşluk doğdu. Sarıyer ve Kuruçeşme'deki keçe fabrikalarının kapanmasıyla keçeler yurt dışından daha az getirilmeye başlandı yerli fötr imalatı tamamen durdu. Yerli imalat o zamanlar devrim gereği mecbur tutulan okul şapkalarına, kasket ve resmi şapkalar yöneldi.

1950'li yıllarda kadını savaş sonrası büründüğü siluet ana hatlarını koruyordu. Moda dünyasında inanılmaz bir süreç başlamıştı elbiselerin boyları bir uzuyor bir kısalıyor, yakalar değişiyor, pantolonlar daralıyor bollaşıyordur, ama bütün kıyafetleri tamamlayan aksesuar olarak şapka yerini sürekli koruyordu. (Altınay,1992,s.53)

1960'lar artık daha özgürlüğün ve eşitliğin sorgulandığı yıllar oldu. Moda, zerafet ve şıklığın yanı sıra fonksiyonel olması ön plana çıkıyordu. Gösterişli, bol tüllü şapkaların yerini, insanların soğuktan veya güneşten kafasını koruyacak şapkalar saltanat sürmeye başladılar. (Altınay,1992,s.53)

1970'lere gelindiğinde ise farlı çizgiler göze çarpmaya başladı. Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de vizon biçimli bereler ile astragan kürklerden yapılmış şapkalar göze çarpmaya başladı.

1980'li yıllarda ise tamamen kadınsı çizgilerin öne çıktığını görürüz. Paris, Londra sokaklarının ışıltısını aratmayacak mağazaların hayatımıza girmesiyle birlikte moda daha yakın takip edilmeye başlandı. Küçük ama bol aksesuarlı şapkalar gündeme yeniden oturdu.

Bugün ülkemizde küçük atölyelerde daha çok el emeğine dayanan üretim yöntemleriyle şapkalar yapılmaktadır. Şapkayı insanlar; kıyafetini tamamlamak ve hava şartlarından korunmak için kullanırlar

2.1.4. ANADOLU GELENEKSEL GİYİM- KUŞAM ÖZELLİKLERİ

Türk toplumu yüzyıllar boyu zengin bir giyim kültürüne sahip olmuştur. Bu zenginlik, giyim biçimlerinde olduğu kadar giyim malzemelerinde de kendini gösterir. Anadolu tarihi boyunca yüzden fazla uygarlığa sahip olmuş ender topraklardan biridir.

Anadolu'nun geçirdiği çeşitli dönemler, uzun tarihsel geçmişi, Orta Asya etkisi, başka kültürlerle teması da giyim çeşitliliğinde ve zenginliğinde geniş rol oynamıştır.

Türk giysilerinin belli başlı parçaları şunlardır:

- 1) İçlik (baştan geçirilen ve belden bir kuşakla sıkılan gömlek)
- 2) Üstlük (önü açık, kısa kollu ya da kolsuz düğmesiz ceket)
- 3) Dizlik (kısa ya da çizme içine girecek kadar paçalı pantolon)

Örme çorap, yumuşak, kısa çizme, koyun postundan külah, bu giyimin belli başlı parçalarıydı. (Anonim₁₂,2008)

Anadolu halkının yakın zamanlara kadar giydiği ve hala düğünlerde ve törenlerde kullandığı kıyafetler ve başlıklar bölgeden bölgeye değişmektedir. Bu değişiklikler mahalli gelenekler ile fertlerin birbirinden ayrı olan zevklerinden ve iklim şartlarıyla, tarihi nedenlerden ileri gelmektedir.

Bölgelere göre Türk giysileri Kuzeydoğu, Güneydoğu, Orta Anadolu, Batı Anadolu ve Trakya Bölgeleri olarak gruplandırılabilir. Tüm bölgelerde giyilen ortak giysi türleri entariler, şalvarlar, işlikler ve kuşaklar olarak gruplanmasına karşın, bunların giyiş biçimleri ve ayrıntılarında ayrıcalıklar görülür.

2.1.4.1. Bedene Giyilenler

İç giyimde genellikle ev dokumalarından farklı kesim ve süslemelerle gömlekler, dış giyimde ise yine bölgelere göre peşli, peşsiz entarilerde işleme, kesim, boy, giyiliş şekli farklıdır. Alta giyilen şalvarın kesimi, kumaşı süsleme ve giyim tarzı yörenin özelliklerini yansıtır. Bele bağlanan kuşaklar, öne giyilen önlükler, yöre koşullarına, zevke, kullanım alanlarına göre değişiklik gösterir. Cepkenlerde de

süsleme, kesim, boy (kol ve etek) farklıdır, bunlar "salta, hırka, yelek" gibi isimler alır. Yine çoraplar ve ayakkabılar yörelere göre farklı uzunlukta olup renk ve nakışlarla süslüdür.

Takılar ise başlı başına bir zenginliktir. Alınlık, duluk, tozak, hızma, küpe gibi baş; gerdanlık, kolye, gıdıklık, muskalık, bilezik, yüzük gibi üst; halhal gibi ayak takıları ise bütün zenginliği ile ayrı bir özellik gösterir. (Anonim₁₂,2008)

Erkek kıyafetlerinde başlıklarda fes, takke; bedende gömlek, şalvar, potur, cepken ve ceket; ayakta çizme, çarık, yemeni; belde kuşak, silahlık ve aksesuar olarak da hamaylı, köstek vb. kullanılır. Bütün bunlar yine bölgelere göre renklerinde, kesimlerinde, kumaşlarında, kullanım şekillerinde farklılıklar gösterir.

2.1.4.2. Başlıklar

Başlıklar geçmiş yüzyıllar için de oluşup günümüze kadar gelmiş, giyim-kuşam uygarlığımızın örneklerindendir. Başlık giyimi bebeğin doğumu ile başlar, kadının ölümüne kadar sürer. Başlıklar, gelenek ve göreneklere göre hazırlanır. Çeşitli malzemeden yapılabilir. Başlıklarda bölge bölge, köy köy değişiklikler görülür.

Geleneksel Türk başlıkları yaşadığı zamanın ve yörenin bütün özelliklerini baştacı ederek günümüze kadar taşıyabilmiştir. Saçlar, saçlara yapılan örgüler, örgülerin miktarı ve süslemeleri ile bu süsleme şekilleri bölgeden bölgeye değişmektedir. Kaküller ve zülüfler kadının evli-bekar olduğunu gösterir. Başlıklar ise hazır alınarak, süslenip başa giyilen; tas, fes, tepelik, arakçının yanı sıra saça şekil verilerek süsleme yapılan; taç, hotoz, tozak vb. gruplara ayrılır.

Anadolu geleneğinde doğumdan ölümüne kadar giyilen başlıklar, yaşa ve sosyal duruma göre değişir. Buluğa eren genç kızı, sözlü, nişanlı, yeni gelin ve gelini, çocuklu kadının kaç kızı, kaç oğlu olduğunu, öksüzü, oğlu askere gideni, dul kadını, tekrar evlenmek isteyen, hatta köylüyü, kentliyi, zengin ve yoksulu hep başlıklarından anlayabilirsiniz. (Tansuğ, 2003, s.54)

Doğu Anadolu genç kız bağılılığının “şapkası” boncuklarla süslüdür, tepeliği madendir. Diğer küçük başlıklarda gümüş “tepelik”, altın para ve altın taklidi para kullanılır. Bu başlıklar ömür boyu kadınların genç kızların, kız çocuklarının başlarını süsler. (Tansuğ, 2003, s.64)

Anadolu Türk Kadın Başlıklarında genellikle keçeden yapılmış feslerin kullanılması; tepme keçe sanatının geçmişten günümüze yansıyan geleneksel kullanım yerlerinin devam ettiğinin göstergesi kabul edilebilir. Değişik yörelere göre incelenen başlıklar genellikle alt yapısını fes oluşturmuştur. Fesin içerisine giyilen terlik, fesin tepe kısmında genellikle yuvarlak, üzeri değişik tekniklerle süslenmiş tepelik takı ve örtüler ile süslenmektedir.(Özder, 1999,s.72)

Kadın başlıklarında da bazı inançlar söz konusudur. Başlıkta altınlardan başka gümüş takılar da vardır. Bunlar eski inançlara dayanır. Örneğin kem gözlere karşı kadın başlığına birçok tılsım konur. Kadının sağlıklı ve güçlü olması için nazarlıklar takılır. Süs takıları kullanma geleneğinin kökeninde doğa olaylarına inançların bulunduğu da bir gerçektir, bunu süsleme aracı olarak işlenen hayvanların, o çağlarda kutsal sayılmalarından anlıyoruz. (Anonim₁₂,2008)

Kıyafet inkılâbıyla birlikte, halkın zamanla batılı giyim tarzına yönelmesi özellikle geleneksel giyim-kuşamının kaybolmasına neden olmuştur. Nadiren özel günlerde giyilen bu kıyafetler günümüzde kişisel koleksiyonlarda ve müzelerde korunmakta, halk oyunları kıyafetleri olarak değerlendirilmektedir.

2.1.5. Amasya İli Geleneksel Giyim-Kuşam Özellikleri

Amasya ili geleneksel giyim-kuşam bakımından çok renkli ve çeşitlidir. Kıyafetlerin günümüze değin bozulmadan gelmiş olması, yöre insanının kapalı bir toplum olmasından kaynaklanmaktadır. Dağ köylerinde hâlâ geleneksel kıyafetler ile günlük yaşamı sürdüren insanlar vardır.

2.1.5.1. Günlük Kadın Giyimi

Amasya geleneksel kadın kıyafeti oldukça zengin ve gösterişli bir kıyafettir. Bu kıyafetler; fes, pullu yemeni göynek, üçetek, cepken, yelek, kuşak, çarpına kuşak, şalvar, çorap ve çarık olmak üzere 12 parçadan oluşur.

Şekil 38: Amasya Geleneksel kadın kıyafeti (Güneş, 2002, s.58)

2.1.5.1.1.Baş Süslemeleri

a)Tepelik, Fes, Boncuklu Fes, Terlik: Tepelik, fes ya da boncuklu fes olarak bilinen bu giyecek bordo renklidir. Keçeden yapılmıştır. İç kısmında teri emmesi için beyaz bir astar vardır. Buna “Terlik” de denir. Fes başa tam olarak oturur ve başın şeklini alır. Terlik ile fes arasında pamuk bulunmaktadır. Tepesinden alın hizasına kadar inen ipliklere renkli boncuklar dizilmiştir. Her ipte tek renk boncuk vardır. Renkli boncuk dizili ipler yan yana geldiklerinde oldukça gösterişli bir görüntü oluştururlar.

Fesin uç kısmında 100 tane altın veya gümüş liralara birbirinin üstüne gelecek şekilde dizilmiştir. Bazı fes uçlarında iki sıra dizilmiş altın gümüş ya da metal liralara bulunmaktadır. Bu takılar, ailenin ekonomik gücüne göre yapılır. Zengin ailelerin fesleri daha çok çift sıralı altın liralara süslenmiştir.

Fesin tam tepesinde boncukların bir araya toplandıkları yeri kapatan yarı çapı 1,5-2 cm olan, gümüşten ya da metalden kesilmiş yuvarlak bir plaka vardır. Fesin iki yanından şakaklara gelecek biçimde boncuk ya da zincirlerden oluşan, uçlarında gümüş pullar bulunan zülüflükler yapılmıştır.

Fesin bir tane arkadan, iki tanede kulak hizasından başlayan iki sade bağı vardır. Arkada bulunan bağ örgülü saçla bağlanır. Diğer iki bağ ise çene altından geçer. Çene altından geçen bağ genel olarak mavi boncuklarla süslenmiştir. Bu bağlar fesin gün boyu başta kalmasını sağlar. (Güneş, 2002, s.57)

b)Çember, Pullu Yemeni: Üstünde hiçbir motif olmayan örtüye “yemeni” üstünde küçük motifler olana da “yazma” denir. Yemeninin dört bir kenarı iri metal pullarla çevrilidir. Kare biçiminde olan yemeninin herhangi bir kenar ortası fesin üstüne örtüldükten sonra, iki ucu çene altında birleştirilir. Arkada kalan diğer iki uçtan bir tanesi ön tarafa getirilerek çene altından dolandırılıp başın üstüne konulur. Pullu yemeniyi gelinler ve genç kızlar kullanır. (Güneş, 2002, s.59)

2.1.5.1.2.Giysi Parçaları

a)İçlik- Melez Göynek (Gömlek):El tezgâhlarında yünden ya da ipekten dokunmuş bir kumaştır. Kenarlarında bir kalın, bir ince ya da üç tane kalın aralarında ince olmak üzere, pembe ve kırmızı renkte “tahta” adı verilen çubuk biçiminde yol yol çizgiler yapılarak dokunur. Göynek kumaşının dokuma işlemi bittikten sonra, ön ve arkaya düşen kumaş boyu hesap edilerek kesilir ve kumaşın yanlarına yine aynı kumaştan ekler yapılır. Kollar ilave edildiğinde tahtalar kolun alt kısmına denk getirilir. Kol oyuntusu yoktur. Koltuk altlarında kuşluk denilen kare biçiminde aynı kumaştan kesilmiş parçalar vardır. Bu ek parça kolun rahat etmesini sağlar. (Güneş, 2002, s.59)

Göyneğin en son baş kısmı, giyecek olan kişinin boynuna göre kesilir. Daha sonra ön kısım göğüs hizasına kadar açılır. Aynı kumaş parçasından 3 cm eninde kesilir. Dış kısma bir cm eninde gelecek şekilde katlanıp, hakim yaka yapılır. Yakanın dış kısmına baştaki feste olduğu gibi renk renk boncuklar dikilir. Bazı göynekte her başlayan rengin yanına büyük mavi boncuklar dikilmiştir. Bu süslemeler arzuya göre değişse de, muhakkak renkli boncuklarla yapılmaktadır. Göyneğin yakası düğme vasıtası ile birbirine kavuşturulur.

Ham ipekten dokunmuş olan iç göyneği boyu diz üstüne kadardır. İlk giyildiğinde streç elbise gibi vücudu saran göyneğin kumaşı, zamanla esneyerek genişler. (Güneş, 2002, s.60)

b)Üçetek (Üçpeş-Zıbın):Üç parçadan oluşan, uzun kollu ve ayak bileklerine kadar uzanan bir giyecektir. Ön iki arka tek parçadan oluşur. Ön boydan açık olup, kalçaya kadar yırtmaçlıdır. Genellikle ipek ve pamuklu dokumadan olan kumaşın üstünde yol yol renkli hatlar vardır. Buna “tahta” denilir. Yöre halkı daha çok pembe tahtalı kumaşı tercih etmektedir. Üçeteğin beline kalın bir kuşak bağlanır. Önde bulunan iki etek uçları tam ortadan tutulup, ters üçgen şekline getirilerek kuşak içine

sıkıştırılır. Etek uçlarının farklı biçimde kuşak içine tutturulması da mümkündür. Üçetek “üçpeş ve zıbın” olarak da tarif edilir. (Güneş, 2002, s.62)

c)Şalvar-Tuman (Alapaça-Morlu Tuman-PaçaTuman):Pamuk ya da ham ipekten dokunan şalvar, göynek ile aynı kumaştandır. Dizden yukarısı beyaz, alt kısmı kırmızıdır. Paça rengi kırmızı olduğu için şalvara “alapaça” denilmiştir. Dokuma yapılırken mavi renkli iplerle kalın ve ince tahtalar yapılmıştır. Bir parçanın eni 30-35 cm arasında değişir. Bel ve paça kısmında uçkurlar vardır.(Güneş, 2002, s.62)

d)Cepken: Üçeteğin üstüne giyilen bir giyecektir. Sarı ve uzun kollu olan cepken ipek veya pamuklu kumaştandır. El tezgahlarında dokunan cepkenin içi astarlıdır. Astar ile kumaş arasında pamuk vardır. Ön ve arka kısım, göynekte olduğu gibi bir bütün halinde kesilip, boy oyuntusu ve cepken önü sonradan açılmıştır. Boy uzunluğu bel hizasına kadardır

Kumaş ikiye katlandığında “V” dikişleri tam ortada karşılıklı gelir ve böylece başın geçeceği yerin orantılı olması sağlanır. Aynı zamanda boyun kısmında kumaş üstüne uygulanan alan da genişletilmiş olur. Kırmızı-Yeşil ve siyah kumaşlar 1 cm ara ile kenarlarına harç yapılır. Bunların da aralarına iki renkli iple dikiş uygulanır. (Güneş, 2002, s.66)

e)Yelek(Delme): Genellikle tercih edilen kumaş; ipek, keten ya da kadifedir. Pamuklu olanına da rastlanmıştır. Cepkenin üzerine giyilen yelek vücudu tamamen sarar. Oldukça süslü bir giyecektir. İç kısmında astar bulunmaktadır. Omuz kenarı ve etek manşetleri renkli kumaşlar ile harç yapılarak süslenmiştir. Omuz kenarlarına ipek iplikten yapılmış renkli tongullar bulunmaktadır. (Güneş, 2002, s.66)

Yeleğin ön sağ ve sol yakasında 4 cm eninde omuzdan etek ucuna kadar kadife kumaştan yapılmış aplikeler vardır. Bu kumaşın üstünde 2-3 cm uzunluğunda anahtar deliği ya da balığı andıran gümüş ya da metalden kalıplara dökme yapılarak elde edilmiş süsler bulunur. Her iki yakada 20 tane bu metal süslerden dikilmiştir. Bir yelekte toplam 40 tane metal süs vardır. Yörede bu metal süslerin sayısı kadar karşısına düğme dikilmiş olan yeleklere de rastlanmıştır. Metal süslerin bir tarafı enli olup, diğer tarafı daha ince ve boğumludur. Enli olan tarafında, iki küçük iğne deliği vardır. Deliklerden ve boğumlu yerinden iğne iplik vasıtası ile kadife kumaşın üstüne dikilir. Kadife kumaş üstündeki süsleme işlemi bittikten sonra yeleğin her iki yaka

kısmına bu süslü kumaş parçası applike edilir. Metal süsler, kumaş parçasının sağ tarafında bulunan cebin tümünü kapatmayacak şekilde uygulanır. (Güneş, 2002, s.69)

2.1.5.1.3. Bele Bağlanan Kuşaklar

a) Kırmızı Kuşak: Genellikle kırmızı ve bordo renginde olan kuşak, kare biçimindedir. Saçakların başladığı yerin 1 cm kadar içerisinden, tüm kenarı çevreleyen beyaz ya da siyah renkli iki şerit, dokuma yapılırken uygulanmıştır.

Üçgen biçiminde katlandığında karşılıklı iki ucu dikilmiş, her biri 1m uzunluğunda iki kolon ya da renkli bükülmüş iplerden yapılmış bağlar vardır. Bu kolonların uçlarında bir veya birden fazla püskül bulunur. Püsküllerin bombelerinde ikişerli büyük mavi boncuk, uçlarında da küçük siyah ve bordo renginde boncuklar vardır.

Kuşağın uç kenarına “V” biçiminde siyah ya da kahverengi iplerden saçaklar yapılmıştır. Bu saçakların uçlarında beyaz boncuklar vardır. “V” nin uç kısmına ve sağ-sol uzantılarına ikişer tane püskül dikilmiştir. Bu püsküllerin boğum yerlerinde kuşak uçlarında olduğu gibi mavi boncuklar vardır. Püskül uçlarını da küçük beyaz boncuklar süslemektedir. (Güneş, 2002, s.64)

b)Çarpana Kuşak: Bazı köylerde “kolon” olarak da bilinir. Renkli yünden 1,5cm eninde,1,30cm boyunda dokunan bir kuşaktır. Genellikle gelinler mavi renkli çarpanaları kullanmayı tercih ederler. Çarpananın uçlarında kendi ipinden 3 tane püskül vardır. Püsküllerin boğum yerlerinde mavi boncuklar bulunur.

Çarpananın her iki ucu 20 cm uzunluğunda düğmeler, iri metal pullar, mavi boncuklar ve tazı boncukları ile süslenmiştir. Tazı boncukları sırayla çarpana ucuna dikilir. Tazı boncuklarının karşısına 10 tane iri metal pul bulunur. Tazı boncuğun sayısı 11 tanedir. Her iki uçtan toplam 2 düğme, 20 metal pul ve 22 tazı boncuğu vardır. Süsleme yapılırken iri pul, yoksa onun yerine düğmeler kullanılabilir. Bu süsler nazara karşı korunmayı, bereketi ve doğurganlığı simgeler.(Güneş, 2002, s.65)

2.1.5.1.4. Ayağa Giyilenler

a)Çorap: Kadın ve erkeklerin giydiği çorap aynıdır. Yünün kendi renginden yapılmış sade bir çoraptır. Ön ve arkası kendinden desenli olanları da vardır. Çorabın boğaz kısmında yine kendi ipinden bir bağ ve ucunda da küçük ponponlar bulunur. Bu bağ çorabın baldırdan düşmemesi için yapılır. Bir iki kez dolandırıldıktan sonra yan tarafa ponponlar gelecek biçimde bağlanır.(Güneş, 2002, s.70)

b)Çarık: Manda ve öküz derisindendir. Tuz ile şap içinde terbiye edilen deri yumuşatılır. Daha sonra şekil verilerek kurutulur. Çarığın ön kısmı Sandalet biçimindedir. Ucu hafif kalkıktır. Önden bakıldığında ayakkabı görünümü verir. Ön uç kısmı ince, deri ip (sırım) ile dikilmiştir. Çarığın yan taraflarında önden bağımsız, 1 cm eninde iki deri parçası uzanır. Bunların delikleri vardır. Deriden yapılmış uzun çarık bağları bu deliklerden geçerek ayak topuğundan dolandırılıp, ayak bileklerine bağlıdır.

Kadın ve erkekler genellikle aynı çarığı giyerler. Kadın çarığı erkek çarığına nazaran daha hafif ve topukludur. Bilek kısmı tokalı ya da aynalı olanları da vardır. Genellikle koyu ve sade renkte giyilen çarığın kırmızı renkte olanı, daha çok kadınlar tarafından kullanılmıştır. (Güneş, 2002, s.70)

2.1.5.1.5. Takılar ve Süsler: Bilezik beşi bir yerde, cıngıl (alınlık), gümüş gerdanlık, bronz küpeler, hamaylı, yüzük, kaytan (gümüşten ve boncuklardan yapılırdı) para kesesi, gümüş kemer gibi süs eşyaları kullanılmıştır.

a)Cıngıl (Alınlık): Gümüşten yapılmış bir süs eşyasıdır. Daha çok yeni gelinler ve nişanlı kızlar tarafından takılır. Alnın tam ortasında el ayası büyüklüğünde yuvarlak gümüş bir levhaya, sağ ve solda üçerli zincirler küçük halkalarla tutturulmuştur. Bunların uçlarında gümüşten yapılmış peykler vardır. Daha sonra bu üçerli zincirlerin uçları birleştirilip uçlarına çengel yapılmıştır. Saçlar toplandıktan sonra uçtaki çengeller saça ya da başa giyilen takkeye tutturulur. Böylece cıngıl baştan düşmemiş olur. Takke ya da fese takılan cıngılın üstüne ipek krep örtülür. (Güneş, 2002, s.71)

2.1.5.2. Günlük Erkek Giyimi

Amasya geleneksel kıyafetlerinden, erkek giyimi, bayan giysisine nazaran çok sadedir. Erkek giysisi şu parçalardan oluşur: Fes - Çember Baş; İçlik - Melez Göynek; Yelek (Delme); Şalvar; Kuşak (Şal Kuşak); Çarık (Postal-Lakçin-Kaleş); Çorap

Şekil 39: Amasya Geleneksel Erkek Kıyafeti (Erden vd, 1999, s.54)

2.1.5.2.1.Baş Süslemeleri: Başta bir fes ya da takke bulunur. Bu fes mor renkte olup içinde beyaz astar vardır. Fes takıldığında başın şeklini alır. Üstüne kare biçiminde ipek ya da yünden renkli bir poşu çember biçiminde başa dolandırılır. Bağlama işlemi yapmadan önce, başın sol tarafına poşu ucu sarkıtılır. Diğer uç da onun üstünden dolandırılır. Daha sonra, dolandırılan uç iç kısma sıkıştırılır. (Güneş, 2002, s.73)

2.1.5.2.2.Giysi Parçaları

a)İçlik-Melez, Göynek: Beyaz ketenden ya da ham ipekten yapılan göyneğe “içlik” de denilir. Kadın göyneğinin kumaşıyla aynıdır. Önden açık ve uzun kolludur. Hakim yaka olan gömleğin düğmeleri sık dikilmiştir. Yakası işlemeli olanları da vardır. Kol ağzı manşetli veya manşetsizdir. Boyu kalçayı kapatacak kadar uzundur. (Güneş, 2002, s.73)

b)Yelek(Delme):Genellikle koyu renkler tercih edilir. İçi astarlı olan yeleğin önü kruvazedir. Kumaşın bir tarafına ilik açılıp, diğer tarafına düğme dikilerek ön taraf kapatılır. Yaka oyuntusu “U” biçiminde olan yeleğin, kol oyuntusu yaka ile aynı hizadadır. Ön bedenın sağ ve solunda cepler vardır. Sol bedenın üstünde yine küçük bir cep bulunmaktadır. Bu cebin içine kösteğin kordonu tutturulup, saat sol cebin içine konulur. Yöre halkı yeleği “delme” olarak adlandırır. (Güneş, 2002, s.73)

c)Şalvar: Yelek ile aynı kumaştan olan şalvarın kalça kısmı çok boldur. Kalça ile bacak arasındaki kısma “U” biçiminde kesilmiş geniş bir kumaşa pililer yapılır. Daha sonra bacağın baldır kısmına gelen tarafına dikilir. Bu da arkadan

bakıldığında körüklü bir görünüm verir. Şalvarın bel ve uçkur ile tutturulmuştur. Bacak kısmı, üst kısma göre dardır. Paçaların dar olması şalvara pantolon görünümü verir. (Güneş, 2002, s.73)

2.1.5.2.3. Bele Bağlanan Kuşak (Şal Kuşak):İki tip kuşak kullanılır. Biri dikdörtgen diğeri de karedir. Kare kuşak üçgen yapıldıktan sonra üst kısmı bir kez daha giyecek kişinin beline göre katlanır. Daha sonra giyen kişinin sağından sola doğru sıkıca bağlanır. Ucu kuşağın içine sıkıştırılır. Köstek yelege takıldığı zaman zincirleri kuşağın üstüne gelir, böylece şık bir görüntü oluşur. Şal kuşak 2-2,5 m arasında değişmektedir. Belin sağından uç kısmı sarkıtıldıktan sonra sarılır. Diğer uçta, yine kuşağın içine sıkıştırılır. (Güneş, 2002, s.74)

2.1.5.2.4. Ayağa Giyilenler

a)Çarık(Postal-Lakçin-Kaleş):Amasya yöresinde eskiden giyilen ayakkabı çeşitleri şunlardır;

- Lakçin: Özel olarak yapılan ince deriden bir mestir.
- Kaleş:Mese uyacak şekilde yapılmış terliksi bir ayakkabıdır.
- Çarık: Güncel yaşamda kullanılan, altı ve bağcıkları deri olan basit bir ayakkabıdır. Buna postal da denilmektedir.

b)Çorap: Beş adet şiş ile yünden örülen çorap, sade ve kendinden desenlidir. Boğaz kısmında yine kendi ipinden bir bağ ve ucunda da küçük ponponlar vardır. Bir bütün halinde bakıldığında kıyafeti tamamlayan erkek çoraplarıyla kadın çorapları aynıdır. (Güneş, 2002, s.74)

2.1.5.3. Gelin ve Tören Giysileri

3.4.2.Bindallı

Genel olarak Anadolu'nun her yerinde bu kıyafete rastlamak mümkündür. Amasya'nın her döneminde önemli bir şehir olması özellikle Osmanlı İmparatorluğu döneminde saray kültürünün burada en alt tabakaya kadar hissedilir şekilde etkilerinin görünmesi, bir saray kıyafeti olan bindallının da her çeşidinin özel günlerde halk tarafından giyilmesine neden olmuştur. (Güneş, 2002, s.80)

Kadife veya atlas kumaştan yapılan bu kıyafetin üstünde, bitki desenleri sim işlemlerle kabartma yapılarak kumaşın üstüne işlenmiştir. Motifler, baharda çiçek açmış bir ağacın dallarını andırır. Kıyafet, adını da üstündeki motiflerden almaktadır.

Başlarına ise ucunda; altın, gümüş ve metal paralarla süslenmiş “yarım fes” denilen bir fes takarlar. Üstüne de oyalı krep ya da yemeni örterlermiş. Bindallı her zaman giyilmediği için, sandıklarda saklanır ve özel günlerde çıkartılırdı. (Güneş, 2002, s.81)

2.2.İlgili Araştırmalar

GÜNEŞ, S. (2002): “Amasya Folkloru” isimli kitapta Amasya’nın tarihi, geleneksel kıyafetleri, gelenek ve görenekleri, yemekleri, el sanatları, halk oyunları, türküleri, manileri, masalları ve efsaneleri hakkında bilgi bulunmaktadır.

ÖZDER, L. (1999): “İç Anadolu Bölgesi Geleneksel Kadın Başlıkları” isimli bu kitapta geleneksel kadın başlıkları konusunu tanıtmak amacıyla Orta Asya’dan günümüze ulaşan örnekler ilgili dönemler içerisinde ele almıştır. Günümüze kadar ulaşabilen örnekler teknik, desen ve kompozisyon özellikleri yönünden incelenmiştir. Sunulmuş olan yöresel fotoğraflar, çizimler ve bilgiler ile desteklenmiştir. Başlıkların geleneksel kullanım alanları yanında günümüz ihtiyaçları doğrultusunda kullanıma sunulabilecek birkaç örneğe de yer verilmiştir.

YANCI, A. (2006): “Amasya Folkloru” isimli kitapta Amasya’nın sosyal yaşamını, sosyal yapısını, gelenek, göreneklerini, örf ve adetlerini, yöresel kıyafetlerini, özel gün ve geceleri, inanışları, müziği, oyunları, masalları, efsaneleri, türküleri hakkında bilgi bulunmaktadır.

BÖLÜM III

3.YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın yöntemi açıklanarak, evren ve örnekleme belirtilmiştir. Veri toplanmasında kullanılan ölçme araçlarının niteliği ve verilerin analizinin nasıl yapıldığı açıklanmıştır.

3.1. Araştırma Yöntemi

Araştırma survey yöntemine dayalı bir araştırmadır. Survey yöntemi (Saha Araştırması) veya “survey çalışmaları” birinci el özgün veri toplamak amacıyla, kendi doğal ortamında yapılan araştırmalar bu grupta yer almaktadır.(Arıkan, 2005, s.80)

Ayrıca konunun darlığı ve azalması sebebiyle yüz yüze görüşme tekniğinde survey yöntemine ek olarak kullanılmıştır. Eğitim sosyal alanlarda yüz yüze görüşme yöntemi kullanılmaktadır.(Arıkan, 2005, s.80)

Araştırmada, survey yöntemi ile toplanan bilgiler bilgi formlarında, görüşme formu ile toplanan bilgiler tablolar yardımı ile yorumlanmıştır. Ayrıca elde edilen ve yorumlanan veriler ekonomik ve turistik açıdan değerlendirilebilmek için turistik ürün örneklerine de yer verilmiştir.

3.2. Evren Örneklem

Bu araştırmanın evrenini Amasya ili Suluova ilçesinde ve köylerinde geleneksel baş süslemelerini ve bu süslemeler ile birlikte kullanılmış olan kıyafetleri kullanmış olan veya elinde bulunduran kişiler ile Amasya müzesi oluşturmaktadır.

Örnekleme ise Suluova ilçesi ve köylerinden ön tarama ile tespit edilen baş süslemesi ve kıyafetleri kullanmış olan veya elinde bulunduran bireylere ulaşılabilir 10 adet köyden elde edilen 25 adet ürün ile Amasya müzesinde bulunan 12 adet başlık olarak toplam 37 adet örnek oluşturmaktadır.

Amasya ili Suluova ilçesinde ön tarama ile tespit edilen 10 adet köy baş harf sıralamasına göre aşağıda verildiği şekildedir.

Akören Köyü, Arucak Köyü, Armutlu Köyü, Bayırlı Köyü, Dereköy, Deveci Köyü, Kolay Köyü, Salucu Köyü, Soku Köyü, Uzunoba Köyü

3.3. Verilerin Toplanması

Araştırmada konu ile ilgili literatür taraması yapılmış, elde edilen veriler ve problem/ alt problemler yardımıyla verilerin dökümlerinin yapılmasını gerektiren araçlar ve durumlar tespit edilmiş, tespit edilen verilerin dökümü ve verimi yapılmıştır.

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak bilgi formu ve yüz yüze görüşme formu kullanılmıştır. Bilgi formlarında toplanan bilgiler ile ürünlerin kullanım yeri ve amacı, malzeme, teknik, renk, boyut çeşitli özellikler ve kaynak kişi tespiti yapılmıştır. Yüz yüze görüşme formlarında ise ürünlerin hangi amaç için kullanıldığı, süslemede kullanılan yöresel adın hangi oranda kabul gördüğü, kullanılan malzeme ve örtülerin hangi oranda hangi malzeme ile yapıldığı, süslemenin sosyal durum ile ne tür değişikliklere uğradığı, başlık ile hangi kıyafet parçalarının kullanıldığı, erkek kıyafetlerini oluşturan parça ve başlık isimlerinin neler olduğu, başlık ve geleneksel kıyafetlerin günümüze kadar ulaşamama sebeplerini belirlemek üzere toplam 11 adet soru sorulmuştur. Bilgi formu ve görüşme formunun geçerliliğini belirlemek için uzman görüşlerine başvurulmuştur. Uzman görüşleri doğrultusunda araştırmmanın amacına yönelik olmayan sorular çıkartılmıştır.

Hazırlanan bilgi formları ve görüşme formları Amasya ili Suluova ilçesi ve tespit edilen 10 adet köyde başlık ve giysileri kullanmış veya elinde bulunduran 50 kişiden bilgi alabilecek şekilde kullanılmıştır.

Bilgi formlarında kullanılmak üzere fotoğraflar çekilmiş bilgi formlarındaki örnek no, inceleme tarihi, malzeme, teknik, renk, boyut, kompozisyon ve kaynak kişi künyesi bilgilerine yer verilmiştir.

3.4. Verilerin Analizi

Veri toplama aracı olan bilgi formlarından elde edilen bilgiler bilgi formları üzerinde açıklanmıştır. Görüşme formu ile elde edilen bilgilere ilişkin cevaplar konunun özelliğine uygun olarak seçenek oluşturularak hazırlanmıştır. Verilen cevaplar tablolara aktarılmış, yüzdelik yüzde $(\frac{fx100}{n})$ dağılımları alınmıştır. Tabloların yüzdelik yorumları tablo altlarında açıklanmıştır.

BÖLÜM IV

4. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde verilerin analizi sonunda elde edilen bulgular, araştırmanın alt problemleri doğrultusunda tablolaştırılarak ortaya konulmuş ve yorumları yapılmıştır.

4.1. Görüşme Formundan Elde Edilen Bulgular ve Yorumlar

Suluova ilçe nüfusu, sanayisi nedeniyle çevre il ve ilçelerden göç almış bir yerleşim merkezidir. Bu nedenle bu bölgede bulunan başlık ve başlığı tamamlayan kıyafetler çevre il, ilçe ve köylerden etkilenmiştir. Bu bölümde görüşme formundan elde edilen bilgilerin istatistikleri tablolar halinde sunulmuş ve de bilgi formlarına yer verilmiştir.

Tablo 1: Baş Süslemelerini Hangi Amaçla Kullanıyordunuz

Hangi Amaçla Kullanıyordunuz	f	%
Düğün	25	50
Nişan	15	30
Özel Günlerde	7	14
Hergün	3	6
Toplam	50	100

Tabloya göre baş süslemelerinin hangi amaçla kullandıklarına %50'si düğünlerde, %30'u nişanlarda, %14'ü özel günlerde, %6' sısı ise 40 sene boyunca hergün kullandıklarını ancak çevredeki moda değişikliği sebebi ile kullanmayı bıraktıklarını belirtmişlerdir. Günümüzde kullanan kişilere rastlanmamıştır.

Tablo 2: Baş Süslenmesini Kullanmayı Neden Bıraktınız

Bırakma Nedenleri	f	%
Çevre	15	30
Moda	20	40
Kendi İsteğimle	8	16
Başlık Bulamadığım için	7	14
Toplam	50	100

Tabloya göre baş süslemesini bırakma nedenlerine %30'u çevre, %40'ı moda, %16'sı kendi isteğiyle, %14'ü ise başlık bulamadığı için bıraktıklarını belirtmiştir. Bırakmalarında en çok modanın etkisi olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 3: Baş Süslemesinin Yöresel Adı Nedir

Yöresel Adı	f	%
Fes	15	30
Tepelik	8	16
Tirşe	2	4
Alınlık	25	50
Toplam	50	100

Tabloya göre baş süslemesinin yöresel adı olarak %30'u fes, %16'sı tepelik, %4'ü tirşe, %25'i ise alınlık olarak adlandırılmaktadır. Yörede en çok alınlık ve fesin kullanıldığını, en az ise tirşenin kullanıldığını belirtmişlerdir.

Tablo 4: Başlıkta Kullanılan Malzemeler Nelerdir

Alt Yapısında	f	%	Süslemesinde	f	%
Keçe	15	30	Altın Para	3	6
Karton	5	10	Gümüş Para	7	14
Kumaş	15	30	Pirinç Para	20	40
Metal	15	30	Boncuk	20	40
Toplam	50	100	Toplam	50	100

Tabloya göre başlığın alt yapısında kullanılan malzemelerin %30'u keçe, %10'u karton, %30'u kumaş, %30'u metalden oluşmaktadır. Süslemesinde kullanılan malzemelerin ise %6'sı altın para, %14'ü gümüş para, %40'ı pirinç para, %40'nı boncuk oluşturmaktadır. Süslemesinde kullanılan malzemeler ailenin ekonomik gücüne göre değişiklik göstermektedir.

Tablo 5: Baş Süslemesi Başlığın Hangi Yoğun Olarak Bulunmaktadır

Bölüm	f	%
Tepesinde	15	30
Alnında	15	30
Yanlarında	5	10
Arkasında	-	-
Saç Üstünde	5	10
Örtüsünde	10	20
Toplam	50	100

Tabloya göre başlığın süslemesi için %30'u tepesinde, %30'u alnında, %10'u yanlarında, %10'u saç üstünde, %20'side örtüsünde olduğunu belirtmişlerdir. Başlığın süslemesi en çok alnında ve tepesinde bulunduğunu, en az ise yanlarında ve saç üstünde bulunduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 6: Baş Süslemesinin Neresinde Örtü Kullanılmaktadır

Örtü Kullanım Yeri	f	%
Başlığın Çevresinde(çeki)	15	30
Başlığın İçine Bağlanarak	5	10
Başlığın Üstüne Örterek	25	50
Tepeden Farklı Şekilde Tutturarak	5	10
Toplam	50	100

Tabloya göre baş süslemesinde örtünün kullanım yeri %30'u başlığın çevresinde (çeki olarak), %10'u başlığın içine bağlanarak, %50'si başlığın üstüne örterek, %10'u tepeden farklı şekilde tutturularak kullanıldığını belirtmişlerdir. Başlıkla kullanılan örtüler çoğunlukla başlığın üstüne örterek kullanılmaktadır.

Tablo 7: Eşinizi Kaybettikten Sonra Baş Süslemesinde Değişiklik Yapıyor muydunuz

Değişiklik Yapılan Kısım	f	%
Başlıkta	13	26
Süslemesinde	12	24
Örtüsünde	12	24
Renginde	13	26
Toplam	50	100

Tabloya göre eşlerini kaybettikten sonra %26'sı başlığı kullanmayı tamamen bıraktığını, %24'ü süslemesinin tamamen katlığını, %24'ü örtüsünün bağlama şeklini başı saracak ve sarmalayacak şekilde kullandığını, %26'sı renginde değişiklik yapıldığını ve canlı renkler kullanırken koyu renkler kullanmaya başladığını belirtmişlerdir. Yörede kişinin medeni durumunda oluşan değişikliklerin baş süslemesine de yansıdığını belirtmişlerdir.

Tablo 8: Baş Süslemesi İle Hangi Kıyafetleri Kullanıyordunuz

Kıyafetler	f	%
Şalvar, Gömlek, Üçetek, Kuşak, Cepken	10	20
Şalvar, Gömlek, Üçetek, Kuşak, Salta	5	10
Şalvar, Önlük, Gömlek, Cepken	5	10
Şalvar, Elbise, Cepken	5	10
Şalvar, Elbise	20	40
Şalvar, Bindallı	5	10
Toplam	50	100

Tabloya göre baş süslemeleri ile kullanılan kıyafetlerin %20'si şalvar-gömlek-üçetek-kuşak-cepken, %10'u şalvar-gömlek-üçetek-kuşak-salta, %10'u şalvar-önlük-gömlek-cepken, %10'u şalvar-elbise-cepken, %40'ı şalvar-elbise, %10'u şalvar-bindallı olduğunu belirtmişlerdir. Yörede baş süslemesi ile en çok elbise, şalvar ve cepken kullanılmaktadır. Bindallının ise özellikle gelin kıyafeti olarak kullanıldığını belirtmişlerdir. Günümüzde az miktarda da olsa kına gecelerinde bindallının kullanılmakta olduğu görülmüştür.

Tablo 9: Erkeklerin Kullandığı Başlıklar Nelerdir

Başlıklar	f	%
Fes	20	40
Sarık	10	20
Takke	20	40
Toplam	50	100

Tabloya göre erkeklerin kullandığı başlıklar %40'ı fes, %20'si sarık, %40'nı takkenin oluşturduğunu belirtmişlerdir. Eskiden erkeklerin kullandıkları başlıklardan sarığı yaşlıların, fes orta yaşlıların, takkeyi ise gençlerin kullandıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 10: Erkeklerin Başlıklarla Kullandıkları Kıyafetler Nelerdir

Kıyafetler	f	%
Yelek	16	32
Gömlek	17	34
Şalvar	17	34
Toplam	50	100

Tabloya göre erkeklerin başlıklarla kullandıkları kıyafetlerin %32'si yelek, %34'ü gömlek, %34'ü şalvardan oluştuğunu belirtmişlerdir. Yörede erkeklerin kıyafetlerinin kadınların kıyafetlerine göre daha sade olduğunu ve çok fazla çeşitte olmadığını belirtmişlerdir.

Ayrıca yapılan görüşmelerde başlıkların ve kıyafetlerin günümüze kadar ulaşamamasının nedeni olarak ta Suluova ilçesinde ve köylerinde bulunan kadınlar kendilerine ve erkeklere ait olan başlık ve kıyafetleri sakladıklarını, yeni nesil tarafından onların çok eski olduğu artık işe yaramayacaklarını, beğenmediklerini modası geçtiğini söyledikleri için bu parçaların bazılarını sattıklarını, bazılarını farklı amaçlarda kullanmak için bozduklarını, bazıları ise değerinin farkına vararak müzeye verdiklerini söylemişlerdir.

4.2. Bilgi Formundan Elde Edilen Bulgular ve Yorumlar

Amasya ili Suluova ilçesi köyleri ve Amasya müzesindeki başlık ve başlığı tamamlayan kıyafetlerin çeşitli özellikleri bilgi formları üzerinde incelenmiştir.

4.2.1. Bilgi Formları

Geleneksel özellik taşıyan baş süslemeleri ve giysiler bulunduğu yer, kullanım amacı, tarihlendirme, malzeme, teknik, renk, boyut ve kompozisyon belirlemeye yönelik bilgi formları 37 adet örnek için ayrı ayrı hazırlanarak verilmiştir

BİLGİ FORMU

Şekil 40: Dereköy de bulunan gelinlik

Örnek No:1

İnceleme Tarihi:03-2007

Bulunduğu Yer: Dereköy

Yöresel Adı: Alınlık ve Gelinlik

Kullanım Amacı: Gelin başı, nişan başı

Tarihlendirme:1954

Onarım Durumu: Onarım görmemiş

Kullanılan Malzeme:

Fes: Birit halinde kalınlaştırılmış kumaş, kadife kumaş, üç adet kumaştan yapılmış bant, astar

Süsleme: Tepesine 1 tane büyük ortaya onun etrafını kaplayacak kadar küçük para, altına gelecek kısma iki sıra üst üste gelecek şekilde küçük para kullanılır.

Örtü: Tülbent, pullu oya

Elbise: İpek

Kullanılan Teknik:

Fes: Kalıplama, iğne ardı dikiş, çırpma dikişi

Örtü: Pullu firkete oyası

Kullanılan Renkler:

Fes: Kırmızı, mavi, sarı

Örtü: Beyaz, gümüş

Elbise: Beyaz

Boyutlar:

Fes: Çap: 10 cm Yükseklik:3 cm

Örtü: En: 90 cm Boy: 90cm

Kompozisyon: Yuvarlak şekilde kadife kumaş alınır. Dairenin üzerine küçük paralar çember oluşturacak şekilde iğne ardı ile dikilir. Çevresine yarım ay şeklinde kumaştaki çember tutturulur. Alna gelecek kısmına karşılıklı yönlerde üst üste gelecek şekilde iki sıra para dikilir. Alt kısmına astar olarak üçgen uzun parça dikilir. Alınlığın iki tarafına 2 adet, uzun parçanın da alt kısmına 1 adet ince birit dikilir. Üstüne de pulları yüze gelecek şekilde tülbent örtülür. Tülbendin bir ucu da omuzun üstüne atılır.

Diğer Bilgiler: Nişan başı ve gelin başı olarak kullanılır. Özellikle düğün merasimlerinde başlık süslenerek merasime gidilir. Gelinlik beyaz ipek kumaştandır. Takma kolludur. Elbisenin boyu topuğa kadar uzanır, yakalıdır. Düğmelerle süslenmiştir. Sokakta ise siyah bürük giyilirdi. Gelin giderken ayrıca başa yüzü örtecek şekilde kırmızı, arkaya ise yeşil yemeni örtülür. Damatlarda gömlek, delme (yelek), şalvar kullanılırmış.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı: Ayşe VANLI

Doğum Yeri ve Yılı: Dereköy-1937

Medeni Hali: Bekar

Öğrenimi: Yok

Mesleği: Ev Hanımı

Açık Adresi: Dereköy-Suluova

Şekil 41: Gelin Başı

BİLGİ FORMU

Şekil 42: Dereköy de bulunan nişanlık

Örnek No:2

İnceleme Tarihi:03-2007

Bulunduğu Yer: Dereköy

Yöresel Adı: Alınlık ve nişanlık

Kullanım Amacı: Nişan başı ve gelin başı

Tarihlendirme:1954

Onarım Durumu: Onarım görmemiş

Kullanılan Malzeme:

Fes: Birit halinde kalınlaştırılmış kumaş, kadife kumaş, üç adet kumaştan yapılmış bant, astar

Süsleme: Tepesine 1 tane büyük ortaya onun etrafını kaplayacak kadar küçük para, altına gelecek kısma iki sıra üst üste gelecek şekilde küçük para kullanılır.

Örtü: Tülbent, pullu oya

Elbise: İpek

Kullanılan Teknik:

Fes: Kalıplama, iğne ardı dikiş, çırpma dikişi

Örtü: Pullu firkete oyası

Kullanılan Renkler:

Fes: Kırmızı, mavi, sarı

Örtü: Beyaz, gümüş

Elbise: Pembe

Boyutlar:

Fes: Çap:10cm Yükseklik:3 cm

Örtü: En: 90 cm Boy: 90cm

Kompozisyon: Alınlık için yuvarlak şekilde kadife kumaş alınır. Dairenin üzerine küçük paralar çember oluşturacak şekilde iğne ardı ile dikilir. Çevresine yarım ay şeklinde kumaştıan çember tutturulur. Alna gelecek kısmına karşılıklı yönlerde üst üste gelecek şekilde iki sıra para dikilir. Alt kısmına astar olarak üçgen uzun parça dikilir. Alınlığın iki tarafına 2 adet, uzun parçanın da alt kısmına 1 adet ince birit dikilir. Üstüne de pullu tülbent örtülür. Ya da sadece pullu tülbent örtülür.

Diğer Bilgiler: : Nişan başı ve gelin başı olarak kullanılır. Özellikle düğün merasimlerinde başlık süslenerek merasime gidilir. Gelinlik beyaz ipek kumaştandır. Takma kolludur. Elbisenin boyu topuğa kadar uzanır, yakalıdır. Düğmelerle süslenmiştir. Sokakta ise siyah bürük giyilirdi. Gelin giderken ayrıca başa yüzü örtecek şekilde kırmızı, arkaya ise yeşil yemeni örtülür. Damatlarda gömlek, delme (yelek), şalvar kullanılmış.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı: Ayşe VANLI

Doğum Yeri ve Yılı: Dereköy-1937

Medeni Hali: Bekar

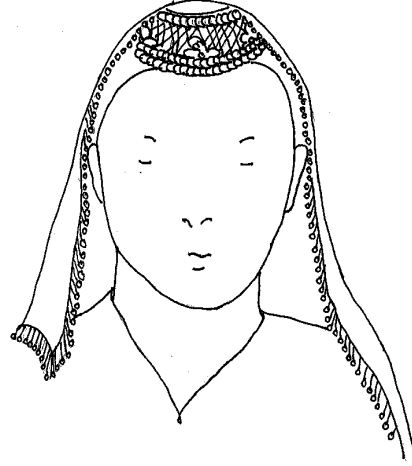
Öğrenimi: Yok

Mesleği: Ev Hanımı

Açık Adresi: Dereköy-Suluova

Şekil 43: Nişan başı

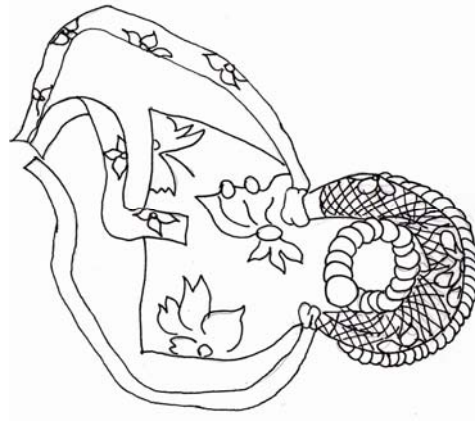
Şekil 44: Nişan başı çizim

Şekil 45: Başlığın yandan görünümü

Şekil 46: Başlık

Şekil 47: Başlık Çizimi

BİLGİ FORMU

Şekil 48: Armutludaki Gelinlik

Örnek No:3

İnceleme Tarihi:03-2007

Bulunduğu Yer: Armutlu Köyü

Yöresel Adı: Fes

Kullanım Amacı: Gelin Başı

Tarihlendirme:1965

Onarım Durumu: Onarım görmemiş

Kullanılan Malzeme:

Fes: Keçe

Süsleme: 8 adet para

Örtü: Kırmızı ve sarı floş eşarp

Kıyafet: Kadife, saten, sim sırma

Kullanılan Teknik:

Fes: Kalıplama, çırpma dikişi

Örtü: Baş bağlama

Kullanılan Renkler:

Fes: Kırmızı, sarı

Örtü: Kırmızı, sarı

Elbise: Kırmızı, siyah, sarı

Boyutlar:

Alınlık: Çap:20 cm Yükseklik:10 cm

Örtü: En: 90 cm Boy: 90cm

Kompozisyon: Kırmızı keçeden kalıpta şekillendirilmiş fesin alna gelecek kısmına 8 adet para tutturulur. Fesin üzerine kırmızı floş eşarp bir ucu kısa olarak açık şekilde örtülür. Uzun kısmı enseden dolandırılarak çene altında bağlanır. Ön kısmı düzeltilir. Çeki olarak ta fesin üzerine katlanmış halde sarı floş eşarp bağlanır.

Diğer Bilgiler: Bu baş süslemeleri ile kullanılan kıyafetin üste giyilen kısmı kolsuz kırmızı kadifeden üçetektir. Kenarlarına sarı fisto çekilmiştir. Üzerine siyah kadifeden sarı sim işli cepken giyilir. Altta kırmızı saten şalvar. Belde sarı renkli metalden, üzeri çiçek desenli arkası kancalı kemer. Ayağa beyaz çorap, siyah deriden çarık giyilir. Bu kıyafeti gelin olan kız kına gecesinde giyer.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı: Ayşe PEHLİVAN

Doğum Yeri ve Yılı: Armutlu Köyü-1978

Medeni Hali: Evli

Öğrenimi: İlkokul

Mesleği: Ev Hanımı

Açık Adresi: Armutlu Köyü-Suluova

Şekil 49: Armutludaki Başlık

Şekil 50: Armutludaki Başlık Çizimi

BİLGİ FORMU

Şekil 51: Armutludaki günlük kıyafet

Örnek No:4

İnceleme Tarihi:03-2007

Bulunduğu Yer: Armutlu Köyü

Yöresel Adı: Genç kız başı

Kullanım Amacı: Günlük kıyafet

Tarihlendirme: -

Onarım Durumu: Onarım görmemiş

Kullanılan Malzeme:

Örtü: Oyalı yemeni, boncuklu tülbent

Elbise: Şalvar, kazak

Kullanılan Teknik:

Örtü: Tığ, boncuk ya da iğne oyası

Kullanılan Renkler:

Örtü: Beyaz, kırmızı, mavi

Boyutlar:

Örtü: En: 90cm Boy: 90cm

Kompozisyon: Yemeni başa açık bir şekilde örtülür. Üzerine çeki şeklinde boncuklu, iğne ya da tığ oyalı tülbent örtülür.

Diğer Bilgiler: Bu baş süslemeleri ile kullanılan kıyafetin kalan kısmı ise kazak ve desenli kumaştan yapılmış şalvar giyilir. Genç kızlar bu kıyafeti günlük yaşamlarında kullanırlar.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı: Emel ÖZTÜRK- Mine ÖZTÜRK

Doğum Yeri ve Yılı: Armutlu Köyü-1994

Medeni Hali: Bekar

Öğrenimi: İlköğretim

Mesleği: Öğrenci

Açık Adresi: Armutlu Köyü-Suluova

Şekil 52: Baş bağlama yakın çekim

Şekil 53: Baş bağlama çizimi

Şekil 54: Baş bağlama yakın çekim

BİLGİ FORMU

Şekil 55: Bindallı

Örnek No:5

İnceleme Tarihi:02-2007

Bulunduğu Yer: Suluova

Yöresel Adı: Bindallı

Kullanım Amacı: Kına gecesi gelin kıyafeti

Tarihlendirme: 2006

Onarım Durumu: Onarım görmemiş

Kullanılan Malzeme:

Örtü: Pullu kına yemenisi

Elbise: Kadife, sim

Kullanılan Teknik:

Örtü: Tığ işi zincir ile pul tutturma

Bindallı: Simle makinede zincir işi

Kullanılan Renkler:

Örtü: Kırmızı

Bindallı: Kırmızı, sarı

Boyutlar:

Örtü: En: 90cm Boy: 90cm

Kompozisyon: Başa kenarlarına tığ işi zincir ile aynı renkte kırmızı pullar tutturulmuş kına yemenisi örtölür. Aynı şekilde eldivenler de kırmızı pulludur.

Diğer Bilgiler: Bindallı kadife kumaştan yapılmıştır. Bitkisel bezemeli desenler sim işlemlerle kabartma yapılarak kumaşın üstüne işlenmiştir. Bu kıyafet kına geceleri için kiralanmaktadır.

Kaynak: Çeyiz Evi mağazası

BİLGİ FORMU

Şekil 56: Bindallı

Örnek No:6

İnceleme Tarihi:02-2007

Bulunduğu Yer: Suluova

Yöresel Adı: Bindallı

Kullanım Amacı: Kına gecesi gelin kıyafeti

Tarihlendirme: 2006

Onarım Durumu: Onarım görmemiş

Kullanılan Malzeme:

Örtü: Kırmızı kına yemenisi, sarı para şeklinde pullar

Elbise: Kadife, sim

Kullanılan Teknik:

Örtü: Tığ işi zincir ile tutturma

Bindallı: Simle makinede zincir işi süsleme

Kullanılan Renkler:

Örtü: Kırmızı, sarı

Elbise: Bordo, sarı

Boyutlar:

Örtü: En: 90 cm Boy: 90cm

Kompozisyon: Başa kenarlarına tığ işi zincir ile sarı renkli para şeklinde pullar tutturulmuş kına yemenisi örtülür. Aynı şekilde eldivenler de kırmızı pulludur.

Diğer Bilgiler: Bindallı kadife kumaştan yapılmıştır. Bitkisel bezemeli desenler sim işlemlerle kabartma yapılarak kumaşın üstüne işlenmiştir. Bu kıyafet kına geceleri için kiralanmaktadır.

Kaynak: Çeyiz Evi mağazası

BİLGİ FORMU

Şekil 57: Halk oyunları kıyafeti

Örnek No:7

İnceleme Tarihi:02-2007

Bulunduğu Yer: Suluova

Yöresel Adı: Boncuklu fes

Kullanım Amacı: Halk oyunları kıyafeti

Tarihlendirme: 1990

Onarım Durumu: Onarım görmüş

Kullanılan Malzeme:

Fes: Keçe, renkli plastik oya boncukları, pirinç para, kırmızı yeşil kurdele

Örtü: Pullu yemeni

Elbise: Renkli kumaş, kutnu kumaş, renkli püsküller, çarpana kuşak, deri, süslemek için pullar ve boncuklar

Kullanılan Teknik:

Fes: Kalıplama, boncuk dizme, çırpma dikişi

Örtü: Pullu fırkete oyası

Kullanılan Renkler:

Fes: Bordo, yeşil, sarı, mavi, pembe, siyah, kırmızı

Örtü: Beyaz, gümüş

Boyutlar:

Fes: Çap:20 cm Yükseklik:10 cm

Örtü: En: 90 cm Boy: 90cm

Kompozisyon: Fes ya da boncuklu fes olarak bilinen bu giyecek bordo renklidir.

Keçeden kalıplama yöntemiyle yapılmıştır. İç kısmında teri emmesi için beyaz bir astar vardır. Buna “ Terlik” de denir. Fes başa tam olarak oturur ve başın şeklini alır. Terlik ile fesin arasında pamuk bulunmaktadır. Tepesinden alın hizasına kadar inen iplere renkli boncuklar dizilmiştir. Her ipte tek renk boncuk vardır. Fesin uç kısmında kırmızı yeşil şerit üzerine iki sıra üst üste gelecek şekilde paralar dizilmiştir. Fesin yanlarından ikişer sıra sarı ve kırmızı renkli boncuklar çeneye kadar uzanır. Pullu yemeni üçgen yapıldıktan sonra fesin üstüne örtülüp, uçlarının boyun altından geçirilerek, tepeden bağlanır. Pullar başı çevreleyerek tepede birleşir ve boncuklarla birlikte güzel bir görüntü oluşturur.

Diğer Bilgiler: Bu baş süslemeleri ile kullanılan kıyafetin bedene giyilen iç göyneği beyaz kumaş üzerine nakış işlemelidir. Üç etek üç parçadan oluşur, çizgili kutnu kumaştandır. Üç etek üzerine pul ve değişik renkte kumaşla süslenmiş cepken giyilir. İç göyneğin altına bordo ve beyaz renklerden oluşan şalvar giyilir. Paçaları lastiklidir. Paça kısmı püsküllerle süslüdür. Üç eteğin üzerine çarpana kuşak dediğimiz üçgen şeklinde şal bağlanır. Çarpana kuşakları boncuklarla süslüdür. İşli önlük kullanılır. Ayağa desenli ya da beyaz üzerine nakış işlemeli çorap giyilir. Ayakkabı yerine çarık giyilir.

Erkek kıyafeti daha sadedir. Kıyafet fes, göynek, yelek, şalvar, kuşak, çorap ve çarıktan oluşur.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı: Nevin TÖRER (Şahin)

Doğum Yeri ve Yılı: -1975

Medeni Hali: Bekar

Öğrenimi: Üniversite

Mesleği: Beden Eğitimi Öğretmeni

Açık Adresi: Cumhuriyet İlköğretim Okulu –Suluova

Şekil 58: Halk oyunları kıyafeti başlığı

Şekil 59: Halk oyunları kıyafeti başlığı çizimi

BİLGİ FORMU

Şekil 60: Halk oyunlarında kullanılan kıyafet

Örnek No:8**İnceleme Tarihi:**04-2007**Bulunduğu Yer:** Suluova**Yöresel Adı:** Üçetek, Şalvar**Kullanım Amacı:** Halk oyunları kıyafeti**Tarihlendirme:** 1990**Onarım Durumu:** Onarım görmüş**Kullanılan Malzeme:****Örtü:** Tülbent, siyah ip, mavi boncuk**Elbise:** İpek, kutnu kumaş, çarpana kuşak**Kullanılan Teknik:****Örtü:** Saç örgüsü**Elbise:** Sim işleme**Kullanılan Renkler:****Örtü:** Beyaz, siyah, mavi**Elbise:** Kırmızı, sarı, mavi, siyah, mor, yeşil, pembe, bordo**Boyutlar:****Örtü:** En: 90 cm Boy: 90 cm**Saç Örgüsü:** En: 2 cm Boy: 40 cm

Kompozisyon: Beyaz tlbent tek kat olarak başa örtülür. Uç kısımları salar gözükecek şekilde kulak arkasından geçirilerek yakaya sokulur. Salar yanlardan örgü olarak uzanır. Ya da tlbent üçgen şekilde iki kat yapılarak uçlar enseden karşılıklı geçirilerek iki yana bırakılır. Salar kısa ise iple örülmüş yapay sa örgüsü takılır. Süslemek amacılıda mavi boncuk geçirilir.

Diğer Bilgiler: Bu baş süslemeleri ile kullanılan kıyafete kutnu kumaştan uzun kollu göynek. Pembe renkli yan tarafları sarı ve gümüş renkli simle işli şalvar. Siyah renkli üzeri sarı, kırmızı, yeşil, mavi renklerde kilim deseni işlenmiş önlük. arpana dokuma kemer ile bağlanır. zerine yine kutnu kumaştan yapılmış üzeri sarı ve gümüş simle işli üçetek. Suluova'nın her yerinde kullanılmamaktadır.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı: Tuğba ÖZMEN

Doğum Yeri ve Yılı: Mersin- 1976

Medeni Hali: Evli

ğrenimi: Üniversite

Mesleği: Öğretmen

Açık Adresi: Girne Mahallesi – Suluova

şekil 61: Baş bağlama yakın ekim

BİLGİ FORMU

Şekil 62: Suluova merkezdeki gelinlik

Örnek No:9

İnceleme Tarihi:05-2007

Bulunduğu Yer: Suluova

Yöresel Adı: Gelinlik

Kullanım Amacı: Kına gecesi kullanılır

Tarihlendirme: 1950

Onarım Durumu: Onarım görmüş

Kullanılan Malzeme:

Tirşe: Beyaz penye kumaş, çapı 10 cm olan 1 adet plastik halka, lastik

Saç Bağı: Gümüş materyaller, mavi boncuklar, beyaz inciler, siyah örgü ipi

Örtü: Tülbent, pullu oya, kırmızı şerit, lastik

Elbise: Kadife, pamuklu kumaş, çizgili ucu saçaklı kumaş, gümüş materyaller, kırmızı renkte enli şerit

Kullanılan Teknik:

Tirşe: Makine dikişi, gerdirme

Saç Bağı: Boncuk dizme, ip kıvrırma

Örtü: Pullu firkete oyası

Elbise: Simle işleme, çırpma dikişi, saçak yapma

Kullanılan Renkler:

Tirşe: Beyaz

Saç Bağı: Siyah, mavi, beyaz, gümüş

Örtü: Beyaz, gümüş, kırmızı

Elbise: Beyaz, mavi, kırmızı, mor, gümüş, sarı, siyah

Boyutlar:

Tirşe: Çap:10 cm Yükseklik:10 cm

Saç Bağı: En: Boy: 40 cm

Örtü: En: 90 cm Boy: 90 cm

Kompozisyon: Dikdörtgen şeklinde esnek penye kumaştan iki adet parça alınır.

Parçanın biri halka oluşturacak şekilde dikilir. Halka şeklindeki olan tarafına lastikten küçük halka oluşturulup kumaşa yerleştirilir. Daha sonra 10 cm çapındaki halka geçirilerek kumaş gerilir, ters çevirilip halka içinde kalacak şekilde sabitlenir. Diğer dikdörtgen parça halkanın etrafına dikilir. Boneye benzeyen bir şekil alır. Uç kısımlarına iki şerit dikilir. Tirşe başa geçirilir. Şeritler çene altından bağlanır. Alın kısmına kırmızı şerit bağlanır(Buna al'da denir). Üstüne de iki kat yapılmış tülbent örtülür. Bir ucu çeneden dolanarak yanakta tutulur. Diğer uç onu sıkıştıracak şekilde çeneden dolanır ve ucu diğer yanağa tülbentin içine sıkıştırılır. Saça da saç bağı takılır.

Saç bağında ilk olarak gümüş metaryaller aralara mavi boncuk geçirilerek 9 adet siyah ipe dizilir. Boncukların üzeri sıra sıra incilerle kaplanır. Önceden dizilen ipler 3'erli gruplar halinde toplanır. Ucuna inci ile kaplı 4 boncuk takılır. Bu boncukların aralarına da inci geçirilir. Bu iplerin uçları da kıvrılır. Bu şekilde üç ip hazırlanır. Bu ipler gümüşlerin diziminin bittiği yerden beyaz inciler dizilip aralarına da mavi boncuk takarak birleştirilir. Bu üç dizinin ipleri birleştirilerek saçın ucuna bağlanır.

Diğer Bilgiler: Bu baş süslemeleri ile kullanılan kıyafetin iç kısmına üzeri işli gömlek ve etek. Renkli şalvar, üstüne pembe sim işli üçetek. Üst kısma ise yakası gümüş materyallerle süslü yelek. Bel kısmına da saçaklı

kuşak bağlanır. Üstüne de “salta” denilen mor renkli üzeri sim işli ceket giyilir. Kına gecesinde gelinler giydiği için çok süslüdür.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı: Satı ARSLAN

Doğum Yeri ve Yılı: Suluova-1949

Medeni Hali: Evli

Öğrenimi: Yok

Mesleği: Ev Hanımı

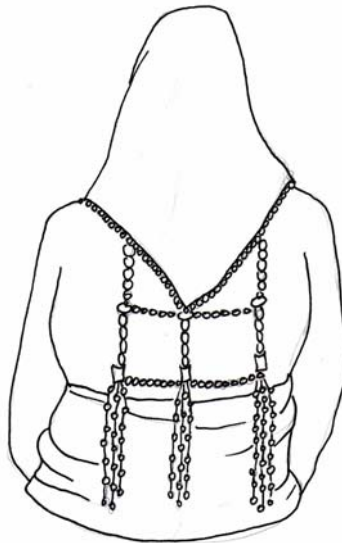
Açık Adresi: Girne Mahallesi-Suluova

Şekil 63: Başlık önden çekim

Şekil 64: Başlık arkadan çekim

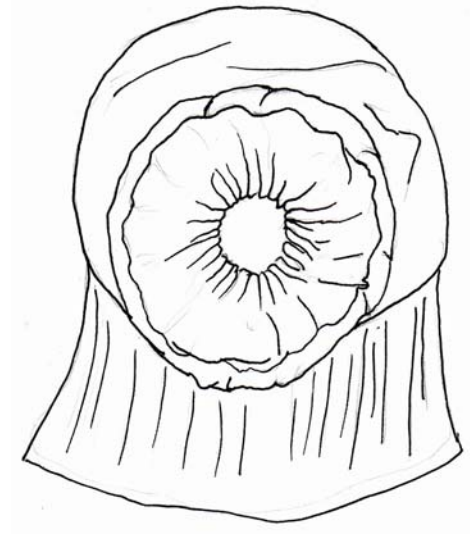
Şekil 65: Başlık arkadan çizim

Şekil 66: Saç bağı

Şekil 67: Tirşe arkadan

Şekil 68: Tirşe arkadan çizimi

Şekil 69: Tirşe yandan

BİLGİ FORMU

Şekil 70: Suluova merkez genç kız kıyafeti

Örnek No:10

İnceleme Tarihi:05-2007

Bulunduğu Yer: Suluova

Yöresel Adı: Genç kız kıyafeti

Kullanım Amacı: Kına gecesi genç kızlar giyer

Tarihlendirme: 1950

Onarım Durumu: Onarım görmüş

Kullanılan Malzeme:

Örtü: Tülbent, pullu oya

Elbise: Kadife, kutnu kumaş, beyaz pamuklu kumaş, siyah kumaş

Kullanılan Teknik:

Örtü: Pullu filkete oyası

Elbise: Sim işleme

Kullanılan Renkler:

Örtü: Beyaz, gümüş rengi

Elbise: Mor, pembe, kırmızı, yeşil, siyah, beyaz, bordo

Boyutlar:

Örtü: En: 90 cm Boy: 90cm

Kompozisyon: Pullu tlbent karşılıklı iki ucu birleştirilerek üçgen şekli verilir. Uzun kısmı başın tepe kısmına gelecek şekilde örtülür. Yanlarda kalan uçlar enseden karşılıklı geçirilerek iki yana bırakılır.

Diğer Bilgiler: Bu baş süslemeleri ile kullanılan kıyafetin iç kısmına n iek işlemeli gömlek giyilir. Alta renkli şalvar. stne n işli etek giyilir. Onun üstüne çizgili kutnu kumaştan üçetek giyilir. Bele siyah kumaştan kemer bağlanır. zerine de mor kadifeden sim işli salta giyilir. Bu kıyafeti genç kızlar kına gecesinde giyerler.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı: Satı ARSLAN

Doğum Yeri ve Yılı: Suluova-1949

Medeni Hali: Evli

ğrenimi: Yok

Mesleği: Ev Hanımı

Açık Adresi: Girne Mahallesi-Suluova

şekil 71: Baş bağlama yakın

BİLGİ FORMU

Şekil 72: Suluova merkez günlük kıyafet önden ve arkadan görünüşü
Örnek No:11

İnceleme Tarihi: 04-2007

Bulunduğu Yer: Suluova

Yöresel Adı: Alınlık

Kullanım Amacı: Günlük kıyafet

Tarihlendirme: 1920

Onarım Durumu: Onarım görmemiş

Kullanılan Malzeme:

Fes: Birit halinde kalınlaştırılmış kumaş, kadife kumaş, üç adet kumaştan yapılmış bant, astar

Süsleme: Tepesine 1 tane büyük ortaya onun etrafını kaplayacak kadar küçük para, altına gelecek kısma iki sıra üst üste gelecek şekilde küçük para kullanılır.

Örtü: Tülbent, pullu oya

Şal: Kırmızı lacivert renkli el dokuma kumaş

Elbise: Krem üzeri kırmızı çizgili pamuklu kumaş, krem üzeri siyah çizgili pamuklu kumaş, dantel, krem renkli dokuma kumaş, kırmızı renkli ipekli dokuma

Kullanılan Teknik:

Fes: Kalıplama, iğne ardı dikiş, çırpma dikişi

Örtü: Pullu firkete oyası

Şal: El dokuması

Kullanılan Renkler:

Fes: Bordo, pembe, sarı

Örtü: Beyaz, gümüş

Şal: Lacivert, kırmızı

Elbise: Krem, siyah, kırmızı

Boyutlar:

Fes: Çap: 10 cm Yükseklik:3 cm

Örtü: En: 90 cm Boy: 90cm

Şal: En: 1 m Boy: 1 m

Kompozisyon: Yuvarlak şekilde kadife kumaş alınır. Dairenin üzerine küçük paralar çember oluşturacak şekilde iğne ardı ile dikilir. Çevresine yarım ay şeklinde kumaştan çember tutturulur. Alna gelecek kısmına karşılıklı yönlerde üst üste gelecek şekilde iki sıra para dikilir. Alt kısmına astar olarak üçgen uzun parça dikilir. Alınlığın iki tarafına 2 adet, uzun parçanın da alt kısmına 1 adet ince birit dikilir. Üstüne de iki kat yapılmış tülbent başa alınlığın üstüne örtülür. Burnu kapatacak şekilde yaşmak yapılır. Üzerine sokağa çıkarken şal iki kat olarak örtülür.

Diğer Bilgiler: Bu baş süslemeleri ile kullanılan bu kıyafet günlük kullanım içindir. İçine krem üzeri kırmızı çizgili el dokuması kumaştan gömlek giyilir. Belden lastikli paçaları dantelli, krem üzeri siyah çizgili el dokuması kumaştan don giyilir. Dikdörtgen şeklinde krem renkli el dokuması kuşak bele bağlanır. Üstüne ipekli dokumadan kırmızı renkli cepken giyilir.

Not: Bu giysi kaynak kişiye miras kalmıştır.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı: Samiye BARAN

Doğum Yeri ve Yılı: Suluova-1978

Medeni Hali: Evli

Öğrenimi: Üniversite

Mesleği: Giyim Öğretmeni

Açık Adresi: Halk Eğitim Merkezi – Suluova

Şekil 73: Başlık yakın çekim

Şekil 74: Alınlık

BİLGİ FORMU

Şekil 75: Suluova merkez günlük kıyafet

Örnek No: 12**İnceleme Tarihi:**04-2007**Bulunduğu Yer:** Suluova**Yöresel Adı:** Elbise**Kullanım Amacı:** Özel günlerde giyilir**Tarihlendirme:** 1948**Onarım Durumu:** Onarım görmemiş**Kullanılan Malzeme:****Örtü:** Yemeni, iğne oyası**Elbise:** Kuşkonmaz (üzeri nakışlı ipeğe benzeyen kumaş)**Kullanılan Teknik:****Örtü:** İğne oyası**Elbise:** Makine dikişi**Kullanılan Renkler:****Örtü:** Turuncu, mor, yeşil**Elbise:** Turuncu, mor, sarı**Boyutlar:****Örtü:** En: 90 cm

Boy: 90cm

Kompozisyon: Yemeni açık olarak oyaları alna gelecek şekilde başa örtülür. Arkaya gelen sağdaki uç öne getirilir. Yanlardaki uçlar tutulur. Arkadan gelen uç onların üstünden ve çene altından geçirilerek başın üstüne düzgün bir şekilde yerleştirilir. Buna “dolama” denir.

Diğer Bilgiler: Bu baş süslemesi ile kullanılan elbise takma kolludur. Boyu topuğa kadardır. Elbise kuşkonmaz denilen üzeri işli ipeğe benzer kumaştandır. Sokakta ise siyah bürük giyilirdi. Gelin giderken ayrıca başa yüzü örtecek şekilde kırmızı, arkaya ise yeşil yemeni örtülür.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı: Arife IŞIK

Doğum Yeri ve Yılı: Soku Köyü-1964

Medeni Hali: Evli

Öğrenimi: İlkokul

Mesleği: Ev Hanımı

Açık Adresi: Yeni Mahalle- Suluova

Şekil 76: Baş bağlama yakın çekim

BİLGİ FORMU

Şekil 77: Suluova merkez genç kız kıyafeti

Örnek No: 13

İnceleme Tarihi:05-2007

Bulunduğu Yer: Suluova

Yöresel Adı: Genç kız kıyafeti

Kullanım Amacı: Özel günlerde genç kızlar giyerler

Tarihlendirme: 1960

Onarım Durumu: Onarım görmemiş

Kullanılan Malzeme:

Örtü: Tölbent, boncuk oya

Elbise: Çizgili ucu saçaklı kumaş,

Kullanılan Teknik:

Örtü: Boncuklu tığ oyası

Kullanılan Renkler:

Örtü: Beyaz, mavi, kırmızı, turuncu

Elbise: Turuncu, yeşil, sarı, siyah, lacivert

Boyutlar:

Örtü: En: 90 cm Boy: 90cm

Kompozisyon: Tölbentin kenarlarına tığ işi ile boncuk oyası yapılır. Tölbent karşılıklı iki ucu birleştirilerek üçgen şekli verilir. Uzun kısmı başın tepe kısmına gelecek şekilde örtülür. Yanlarda kalan uçlar enseden

karşılıklı geçirilerek iki yana bırakılır. Başa gelen kısmı ise boncuk oyası ile süslenir.

Diğer Bilgiler: : Bu baş süslemesi ile kullanılan kıyafetin iç kısma pamuklu kumaştan göynek giyilir. Alt kısma yeşil renkli kapitone dikişi ile süslenmiş üç etek giyilir. Bele turuncu, siyah, kahverengi renkte saçaklı kuşak bağlanır. Üst kısma pamuklu kumaştan cepken giyilir.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı: Şerife SEPETÇİ

Doğum Yeri ve Yılı: Suluova- 1970

Medeni Hali: Evli

Öğrenimi: İlkokul

Mesleği: Ev Hanımı

Açık Adresi: Girne Mahallesi – Suluova

Şekil 78: Baştaki görünümü

Şekil 79: Tülbent süslemesi

Şekil 80: Süsleme örneği yakın çekim

Şekil 81: Süsleme yakın çekim

BİLGİ FORMU

Şekil 82: Soku köyü bürük

Örnek No: 14

İnceleme Tarihi:07-2007

Bulunduğu Yer: Soku Köyü

Yöresel Adı: Bürük

Kullanım Amacı: Sokakta kıyafet üzerine

Tarihlendirme: 1950

Onarım Durumu: Onarım görmemiş

Kullanılan Malzeme:

Örtü: Kareli kumaş

Elbise: Kareli kumaş, lastik

Kullanılan Teknik:

Örtü: Baş bağlama

Kullanılan Renkler:

Örtü: Siyah, gri, krem

Boyutlar:

Örtü: En: 90 cm

Boy: 90cm

Kompozisyon: Alın kısmına lastik takılıp başın arkasına geçirilir. Ön tarafı çene altından iğne ya da elle tutulur. Eteğin bel kısmına lastiklidir.

Diğer Bilgiler: Sokakta siyah bürük de giyilirdi. Gelin giderken ayrıca başa yüzü örtecek şekilde kırmızı, arkaya ise yeşil yemeni örtülür. Damatlarda gömlek, delme (yelek), şalvar kullanılırmış.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı: Ayşe EKİZ

Doğum Yeri ve Yılı: Soku Köyü-1940

Medeni Hali: Evli

Öğrenimi: Yok

Mesleği: Ev Hanımı

Açık Adresi: Soku Köyü- Suluova

Şekil 83: Baş bağlama yakın çekim

BİLGİ FORMU

Şekil 84: Soku köyü elbise

Örnek No: 15

İnceleme Tarihi: 07-2007

Bulunduğu Yer: Soku Köyü

Yöresel Adı: Elbise

Kullanım Amacı: Özel günlerde

Tarihlendirme: 1950

Onarım Durumu: Onarım görmemiş

Kullanılan Malzeme:

Elbise: İpek kumaş

Kullanılan Teknik:

Elbise: Büzgü

Kullanılan Renkler:

Elbise: Pembe, mavi, Sarı

Boyutlar:

Elbise: En: 90 cm Boy: 160cm

Kompozisyon: Kendinden işli ipek kumaştandır. Belden büzgülü, takma kollu, gömlek yakalı elbisedir.

Diğer Bilgiler: -

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı: Satı POLAT

Doğum Yeri ve Yılı: Soku Köyü-1945

Medeni Hali: Bekar

Öğrenimi: Yok

Mesleği: Ev Hanımı

Açık Adresi: Soku Köyü-Suluova

BİLGİ FORMU

Şekil 85: Soku köyü günlük kıyafet

Örnek No: 16

İnceleme Tarihi: 07-2007

Bulunduğu Yer: Soku Köyü

Yöresel Adı: Cepken

Kullanım Amacı: Günlük kıyafet

Tarihlendirme: 1957

Onarım Durumu: Onarım görmemiş

Kullanılan Malzeme:

Örtü: Oyalı yazma

Elbise: Pamuklu kumaş

Kullanılan Teknik:

Örtü: Tığ oyası

Kullanılan Renkler:

Örtü: Lacivert, yeşil, sarı, pembe

Boyutlar:

Örtü: En: 90 cm

Boy: 90cm

Kompozisyon: Yazma karşılıklı uçları katlanarak uzun kenar alna gelecek şekilde başa örtülür. Yanlardaki uçlar çapraz şekilde dolanarak ensede bağlanır.

Diğer Bilgiler: Sokakta ise siyah bürük giyilirdi. Gelin giderken ayrıca başa yüzü örtecek şekilde kırmızı, arkaya ise yeşil yemeni örtülür. Damatlarda gömlek, delme (yelek), şalvar kullanılırmış.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı: Gülsüm KAYA

Doğum Yeri ve Yılı: Soku Köyü-1937

Medeni Hali: Bekar

Öğrenimi: Yok

Mesleği: Ev Hanımı

Açık Adresi: Soku Köyü-Suluova

BİLGİ FORMU

Şekil 86: Bayırlı köyü özel günlerde giyilen kıyafet

Örnek No: 17

İnceleme Tarihi:07-2007

Bulunduğu Yer: Bayırlı Köyü

Yöresel Adı: Cepken, Eşarp

Kullanım Amacı: Özel günlerde

Tarihlendirme: 1930

Onarım Durumu: Onarım görmemiş

Kullanılan Malzeme:

Örtü: Kabartma ipek

Elbise: Pamuklu kumaş

Kullanılan Teknik:

Örtü: Çene altında bağlama, üzeri zincir işi ile süslenmiş

Kullanılan Renkler:

Örtü: Krem, turuncu

Boyutlar:

Örtü: En: 90 cm Boy: 90cm

Kompozisyon: Eşarp iki kat yapılır. Uzun kenar alna gelecek şekilde örtülür.

Yanlardaki uçlar çene altında bağlanır.

Diğer Bilgiler: Üst kısma pamuklu kumaştan göynek ve cepken giyilir. Alta paçaları dantelli pijama, üstüne etek giyilir. Sokağa çıkılırken de üste pamuklu dokuma şal örtülür.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı: Fadime YAMAN

Doğum Yeri ve Yılı: Bayırlı Köyü-1928

Medeni Hali: Bekar

Öğrenimi: Yok

Mesleği: Ev Hanımı

Açık Adresi: Bayırlı Köyü-Suluova

Şekil 87: Baş bağlama yakın çekim

Şekil 88: Eşarp

BİLGİ FORMU

Şekil 89: Bayırlı köyü günlük kıyafet

Örnek No: 18

İnceleme Tarihi:07-2007

Bulunduğu Yer: Bayırlı Köyü

Yöresel Adı: Yazma

Kullanım Amacı: Günlük kullanım

Tarihlendirme: 1930

Onarım Durumu: Onarım görmemiş

Kullanılan Malzeme:

Örtü: Tokat Yazması

Kullanılan Teknik:

Örtü: Kalıpla boyama

Kullanılan Renkler:

Örtü: Siyah, beyaz

Boyutlar:

Örtü: En: 90 cm Boy: 90cm

Kompozisyon: İki kat yapılmış yazma örtülür. Bir ucu çeneden dolanarak yanakta tutulur. Diğer uç onu sıkıştıracak şekilde çeneden dolanır ve ucu diğer yanağa yazmanın içine sıkıştırılır.

Diğer Bilgiler: Üst kısma pamuklu kumaştan göynek ve cepken giyilir. Alta paçaları dantelli pijama, üstüne etek giyilir. Sokağa çıkılırken de üste pamuklu dokuma şal örtülür. Ayrıca başa alınlıkta takılırmış.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı: Fadime YAMAN

Doğum Yeri ve Yılı: Bayırlı Köyü-1928

Medeni Hali: Bekar

Öğrenimi: Yok

Mesleği: Ev Hanımı

Açık Adresi: Bayırlı Köyü- Suluova

Şekil 90: Baş bağlama yakın çekim

Şekil 91: Başlık

Şekil 92: Yazma

Şekil 93: Yazma deseni

BİLGİ FORMU

Şekil 94: Bayırlı köyü sarık

Örnek No: 19

İnceleme Tarihi: 07-2007

Bulunduğu Yer: Bayırlı Köyü

Yöresel Adı: Sarık

Kullanım Amacı: Sokakta

Tarihlendirme: 1930

Onarım Durumu: Onarım görmüş

Kullanılan Malzeme:

Örtü: Kırpa denilen pamuklu dokuma

Kullanılan Teknik:

Örtü: Dolama

Kullanılan Renkler:

Örtü: Krem, turuncu, kırmızı

Boyutlar:

Örtü: En: 40 cm Boy: 90cm

Kompozisyon: Normalde dikdörtgen halindedir. Örnek asıl şeklinde değildir. Bu sarık olarak kullanılır. Başa dolanarak kullanılmış.

Diğer Bilgiler: Sadece başa dolanarak ta kullanılır. Bazen de fesin üzerine dolanırılmış.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı: Fadime YAMAN

Doğum Yeri ve Yılı: Bayırlı Köyü-1928

Medeni Hali: Bekar

Öğrenimi: Yok

Mesleği: Ev Hanımı

Açık Adresi: Bayırlı Köyü-Suluova

Şekil 95: Sarık deseni

Şekil 96: Sarığın kenar deseni

BİLGİ FORMU

Şekil 97: Dereköy deki gelinlik

Örnek No: 20

İnceleme Tarihi: 03-2007

Bulunduğu Yer: Dereköy

Yöresel Adı: Gelinlik

Kullanım Amacı: Gelinlik

Tarihlendirme: 1910

Onarım Durumu: Onarım görmemiş

Kullanılan Malzeme:

Elbise: Kitreli ipek kumaş

Kullanılan Teknik:

Elbise: Büzgü, iğne oyası

Kullanılan Renkler:

Elbise: Turuncu, yeşil, krem

Boyutlar:

Elbise: En: 90 cm Boy: 180 cm

Kompozisyon: Beli büzgülü, takma kolludur. Yakası sutaşı ve iğne oyası ile süslüdür. Kolları da iğne oyası ile süslenmiştir.

Diğer Bilgiler: Sokakta ise siyah bürük giyilirdi. Gelin giderken ayrıca başa yüzü örtecek şekilde kırmızı, arkaya ise yeşil yemeni örtülür. Damatlarda gömlek, delme (yelek), şalvar kullanılırmış.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı: Gülşen DİŞDİŞ

Doğum Yeri ve Yılı: Dereköy-1945

Medeni Hali: Bekar

Öğrenimi: Yok

Mesleği: Ev kadını

Açık Adresi: Dereköy-Suluova

Şekil 98: Kol süsü

Şekil 99: Yaka süsü

BİLGİ FORMU

Şekil 100: Suluova'daki Gelinlik

Örnek No: 21

İnceleme Tarihi:02-2009

Bulunduğu Yer: Suluova

Yöresel Adı: Gelinlik

Kullanım Amacı: Gelin başı

Tarihlendirme: 1920

Onarım Durumu: Onarım görmemiş

Kullanılan Malzeme:

Fes: Birit halinde kalınlaştırılmış kumaş, kadife kumaş, üç adet kumaştan yapılmış bant, astar, keçe

Süsleme: Tepesine 1 tane büyük ortaya onun etrafını kaplayacak kadar küçük pirinç para, altına gelecek kısma iki sıra üst üste gelecek şekilde küçük pirinç para kullanılır.

Örtü: Krep kumaşı

Elbise: İpek kumaş

Kullanılan Teknik:

Fes: Kalıplama, iğne ardı dikiş, çırpma dikişi

Kullanılan Renkler:

Fes: Kırmızı, mavi, sarı, bordo

Örtü: Siyah

Elbise: Turuncu, sarı, yeşil

Boyutlar:

Fes: Çap: 10 cm Yükseklik:3 cm

Örtü: En: 50 cm Boy: 1 m

Kompozisyon: Yuvarlak şekilde kadife kumaş alınır. Dairenin üzerine küçük paralar çember oluşturacak şekilde iğne ardı ile dikilir. Çevresine yarım ay şeklinde kumaştaki çember tutturulur. Alna gelecek kısmına karşılıklı yönlerde üst üste gelecek şekilde iki sıra para dikilir. Alt kısmına astar olarak üçgen uzun parça dikilir. Alınlığın iki tarafına 2 adet, uzun parçanın alt kısmına 1 adet ince birit dikilir. Üstüne de krepten şal örtülür.

Diğer Bilgiler: Bu başlık kına gecesinde kullanılmıştır. Kıyafet olarak ise yanları yırtmaçlı yaka kısmı işli elbise giyilir. Üzerine üçetek giyilir. Bele de kemer takılır.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı: Havva SARI

Doğum Yeri ve Yılı: Suluova-1975

Medeni Hali: Evli

Öğrenimi: Lise

Mesleği: Ev Hanımı

Açık Adresi: Maarif Mahallesi-Suluova

Şekil 101: Başlık yakın çekim

Şekil 102: Alınlık

BİLGİ FORMU

Şekil 103: Akören Köyündeki Gelinlik

Örnek No: 22

İnceleme Tarihi: 02-2009

Bulunduğu Yer: Akören Köyü

Yöresel Adı: Gelinlik

Kullanım Amacı: Gelin başı

Tarihlendirme: 1910

Onarım Durumu: Onarım görmemiş

Kullanılan Malzeme:

Fes: Birit halinde kalınlaştırılmış kumaş, kadife kumaş, üç adet kumaştan yapılmış bant, astar, keçe

Süsleme: Tepesine 1 tane büyük ortaya onun etrafını kaplayacak kadar küçük pirinç para, altına gelecek kısma iki sıra üst üste gelecek şekilde küçük pirinç para kullanılır.

Örtü: Krep kumaşı

Elbise: İpek kumaş

Kullanılan Teknik:

Fes: Kalıplama, iğne ardı dikiş, çırpma dikişi

Kullanılan Renkler:

Fes: Kırmızı, mavi, sarı, bordo

Örtü: Siyah

Elbise: Pembe, sarı, gri

Boyutlar:

Fes: Çap: 10 cm Yükseklik:3 cm

Örtü: En: 50 cm Boy: 1 m

Kompozisyon: Yuvarlak şekilde kadife kumaş alınır. Dairenin üzerine küçük paralar çember oluşturacak şekilde iğne ardı ile dikilir. Çevresine yarım ay şeklinde kumaştan çember tutturulur. Alna gelecek kısmına karşılıklı yönlerde üst üste gelecek şekilde iki sıra para dikilir. Alt kısmına astar olarak üçgen uzun parça dikilir. Alınlığın iki tarafına 2 adet, uzun parçanın alt kısmına 1 adet ince birit dikilir. Üstüne de krepten şal örtülür.

Diğer Bilgiler: Gelin başı olarak kullanılır. Kendinden desenli ipek kumaştan üzeri gri renkli şeritlerle süslü yakalı elbise giyilir. Bele de kemer takılır.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı: Havva SARI

Doğum Yeri ve Yılı: Suluova-1975

Medeni Hali: Evli

Öğrenimi: Lise

Mesleği: Ev Hanımı

Açık Adresi: Maarif Mahallesi-Suluova

Şekil 104: Başlık yakın çekim

Şekil 105: Kemer, Bileklik

BİLGİ FORMU

Şekil 106: Günlük Kıyafet

Örnek No: 23

İnceleme Tarihi:02-2009

Bulunduğu Yer: Suluova

Yöresel Adı: Alınlık

Kullanım Amacı: Günlük kıyafet

Tarihlendirme: 1910

Onarım Durumu: Onarım görmemiş

Kullanılan Malzeme:

Fes: Birit halinde kalınlaştırılmış kumaş, kadife kumaş, üç adet kumaştan yapılmış bant, astar, keçe

Süsleme: Tepesine 1 tane büyük ortaya onun etrafını kaplayacak kadar küçük pirinç para, altına gelecek kısma iki sıra üst üste gelecek şekilde küçük pirinç para kullanılır.

Örtü: Krep kumaşı

Elbise: Pazen kumaş, ipek kumaş

Kullanılan Teknik:

Fes: Kalıplama, iğne ardı dikiş, çırpma dikişi

Kullanılan Renkler:

Fes: Kırmızı, mavi, sarı, bordo

Örtü: Siyah

Elbise: Kırmızı, sarı, lacivert, mavi

Boyutlar:

Fes: Çap: 10 cm Yükseklik:3 cm

Örtü: En: 50 cm Boy: 1 m

Kompozisyon: Yuvarlak şekilde kadife kumaş alınır. Dairenin üzerine küçük paralar çember oluşturacak şekilde iğne ardı ile dikilir. Çevresine yarım ay şeklinde kumaştıan çember tutturulur. Alna gelecek kısmına karşılıklı yönlerde üst üste gelecek şekilde iki sıra para dikilir. Alt kısmına astar olarak üçgen uzun parça dikilir. Alınlığın iki tarafına 2 adet, uzun parçanın alt kısmına 1 adet ince birit dikilir. Üstüne de krepten şal örtülür.

Diğer Bilgiler: Kıyafet olarak ise yanları yırtmaçlı yaka kısmı işli elbise giyilir. Bele kemer takılır. Üzerine pazen kumaştıan cepken giyilir.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı: Havva SARI

Doğum Yeri ve Yılı: Suluova-1975

Medeni Hali: Evli

Öğrenimi: Lise

Mesleği: Ev Hanımı

Açık Adresi: Maarif Mahallesi-Suluova

Şekil 107: Baş Bağlama Yakın Çekim

BİLGİ FORMU

Şekil 108: Sokağa Çıkılırken Giyilen Kıyafet

Örnek No: 24

İnceleme Tarihi:02-2009

Bulunduğu Yer: Suluova

Yöresel Adı: Alınlık, Ceket

Kullanım Amacı: Sokağa çıkılırken, özel günlerde

Tarihlendirme: 1900

Onarım Durumu: Onarım görmemiş

Kullanılan Malzeme:

Fes: Birit halinde kalınlaştırılmış kumaş, kadife kumaş, üç adet kumaştan yapılmış bant, astar, keçe

Süsleme: Tepesine 1 tane büyük ortaya onun etrafını kaplayacak kadar küçük pirinç para, altına gelecek kısma iki sıra üst üste gelecek şekilde küçük pirinç para kullanılır.

Örtü: Krep kumaşı

Elbise: Kadife kumaş

Kullanılan Teknik:

Fes: Kalıplama, iğne ardı dikiş, çırpma dikişi

Kullanılan Renkler:

Fes: Kırmızı, mavi, sarı, bordo

Örtü: Siyah

Elbise: Mor, pembe

Boyutlar:

Fes: Çap: 10 cm Yükseklik:3 cm

Örtü: En: 50 cm Boy: 1 m

Kompozisyon: Yuvarlak şekilde kadife kumaş alınır. Dairenin üzerine küçük paralar çember oluşturacak şekilde iğne ardı ile dikilir. Çevresine yarım ay şeklinde kumaştaki çember tutturulur. Alna gelecek kısmına karşılıklı yönlerde üst üste gelecek şekilde iki sıra para dikilir. Alt kısmına astar olarak üçgen uzun parça dikilir. Alınlığın iki tarafına 2 adet, uzun parçanın alt kısmına 1 adet ince birit dikilir. Üstüne de krepten şal örtülür.

Diğer Bilgiler: Kıyafet olarak ise yakaları ve ön kısmı şerit şeklinde dantelle süslü, düğmeli kadife kumaştaki ceket giyilir.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı: Havva SARI

Doğum Yeri ve Yılı: Suluova-1975

Medeni Hali: Evli

Öğrenimi: Lise

Mesleği: Ev Hanımı

Açık Adresi: Maarif Mahallesi-Suluova

BİLGİ FORMU**Şekil 109:Genç Kız Kıyafeti****Örnek No:** 25**İnceleme Tarihi:**02-2009**Bulunduğu Yer:** Suluova**Yöresel Adı:** Tepelik, fes**Kullanım Amacı:** Nişanlı kızlar**Tarihlendirme:** 1900**Onarım Durumu:** Onarım görmemiş**Kullanılan Malzeme:****Fes:** Keçe**Tepelik:** Gümüş, zincir, gümüş para**Örtü:** Yemeni, tığ oyası**Elbise:** İpek kumaş**Kullanılan Teknik:****Fes:** Kalıplama**Tepelik:** Kabartma tekniği**Kullanılan Renkler:****Fes:** Bordo**Tepelik:** Gümüş**Örtü:** Beyaz

Elbise: Sarı, mavi

Boyutlar:

Fes: Çap: 10 cm Yükseklik: 10cm

Tepelik: Çap: 10 cm Yükseklik: 1cm

Sallanan paralarla beraber 15 cm

Örtü: En: 90cm Boy: 90cm

Kompozisyon: Tepelik yuvarlak şekilde gümüş plakadan yapılmıştır. Üzerinde 13 adet kabartma tekniği ile yapılmış yaprak deseni bulunmaktadır. Tepeliğin uç kısımlarında ise uçlarında gümüş para takılı olan 13 adet zincir bulunmaktadır. Fes bordo renkte kalıplama tekniği ile yapılmıştır. Oyali yemeni dolama şeklinde bağlanmıştır.

Diğer Bilgiler: Kıyafet olarak ise yakası, kolları, önü işli ve yanları yırtmaçlı ipek kumaştan elbise giyilir.

Not: Bu kıyafetler kaynak kişiye miras kalmıştır.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı: Havva SARI

Doğum Yeri ve Yılı: Suluova-1975

Medeni Hali: Evli

Öğrenimi: Lise

Mesleği: Ev Hanımı

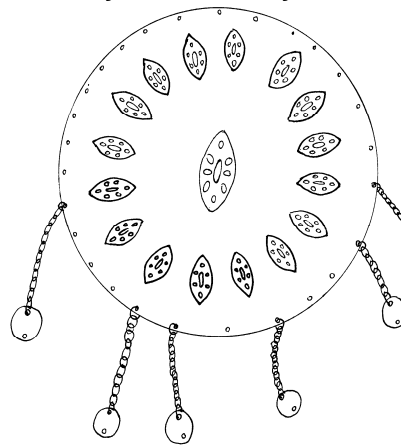
Açık Adresi: Maarif Mahallesi- Suluova

Şekil 110: Başlık Yakın Çekim

Şekil 111: Tepelik

Şekil 112: Tepeliğin Çizimi

BİLGİ FORMU**Şekil 113: Penezli Alınlık**

Örnek No: 26

İnceleme Tarihi: 04-2009

Bulunduğu Yer: Suluova

Adı: Penezli Alınlık

Envanter No: F.78.16.5

Geliş Şekli: Satın Alma

Geliş Tarihi: 23.06.1978

Geliş Fiyatı: Yok

Tarihlendirme: Osmanlı Devri

Onarım Durumu: Onarım Görmemiş

Kullanılan Malzeme

Alınlık: Metal, bez, boncuk

Kullanılan Teknik

Alınlık: Çırpma dikişi

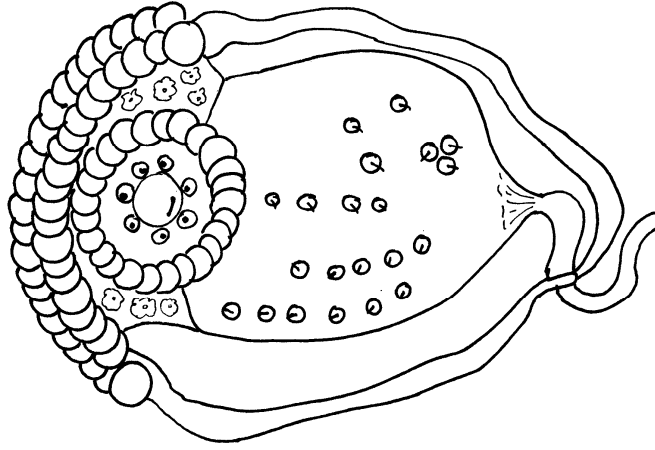
Kullanılan Renkler

Alınlık: Sarı, kırmızı, siyah, beyaz, mavi

Boyutlar

Alınlık: Çap: 13 cm

Kompozisyon: Çoğunlukla geleneksel köy kadınlarının alın kısmına taktıkları, kadın örtünme ve süs eşyasıdır. Yarım ay şeklinde ön kenarda iki sıra, ortada daire şeklinde penez adı verilen Osmanlı paraları dizilmiştir. Dairenin ortasında büyükçe bir penez ve etrafında küçük boncuklu pullar mevcuttur. Bu kısma ilave olarak üçlü bir bağ ve üzerinde pullar bulunan çiçekli kırmızı bir bez vardır. Dikişi ilkeldir.

Şekil 114: Penezli Alınlığın Çizimi

BİLGİ FORMU**Şekil 115: Alınlık**

Örnek No: 27

İnceleme Tarihi: 04-2009

Bulunduğu Yer: Suluova

Adı: Alınlık

Envanter No: F.78.16.7

Geliş Şekli: Satın Alma

Geliş Tarihi: 23.06.1978

Geliş Fiyatı: Yok

Tarihlendirme: Osmanlı Devri

Onarım Durumu: Onarım Görmemiş

Kullanılan Malzeme

Alınlık: Metal, bez

Kullanılan Teknik

Alınlık: Çırpma dikişi

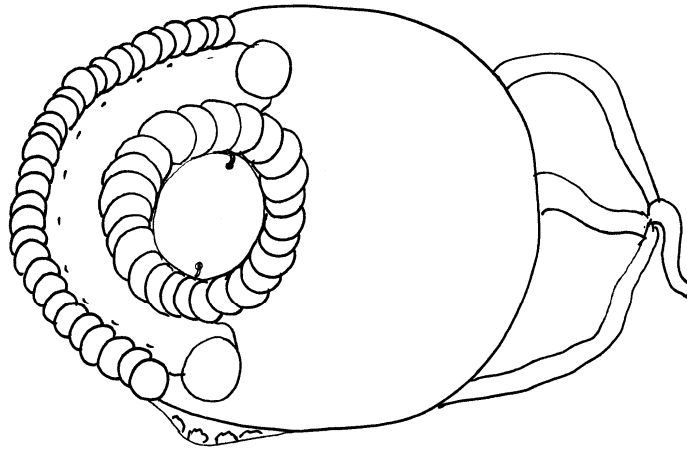
Kullanılan Renkler

Alınlık: Sarı, kırmızı, siyah, yeşil

Boyutlar

Alınlık: Çap: 13 cm

Kompozisyon: Kadın ss ve örtünme eyasıdır. Kaç üstüne gelen kısımda iki sıra penez denilen Osmanlı paraları dizili olup, gerisinde daire şeklinde dizili paraların ortasına büyükçe bir adet yerleştirilmiştir. Dairenin her iki tarafında birer adet, siyah bezden dikilmiş l bağın başlangıcında  bir tarafta, iki bir tarafta bakır Osmanlı parası mevcuttur. zerinde dikilen bezin bir kısmı yeşil büyük kısmı kırmızıdır. Diki elde yapılmış olup ilkeldir.

Şekil 116: Alınlığın izimi

BİLGİ FORMU**Şekil 117: Alınlık**

Örnek No: 28

İnceleme Tarihi: 04-2009

Bulunduğu Yer: Suluova

Adı: Alınlık

Envanter No: F.78.32.1

Geliş Şekli: Satın Alma

Geliş Tarihi: 09.08.1978

Geliş Fiyatı: Yok

Tarihlendirme: Osmanlı Devri

Onarım Durumu: Onarım Görmemiş

Kullanılan Malzeme

Alınlık: Kumaş, penez

Kullanılan Teknik

Alınlık: Çırpma dikişi

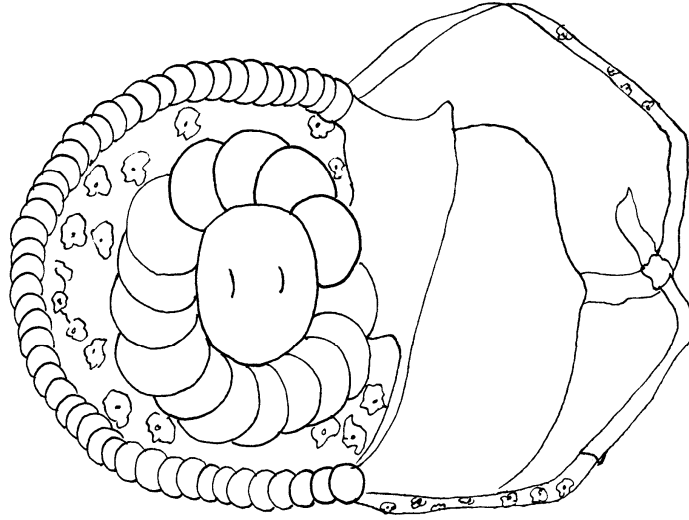
Kullanılan Renkler

Alınlık: Sarı, kırmızı, siyah, beyaz, mavi

Boyutlar

Alınlık: Çap: 13 cm

Kompozisyon: Kadınların alna taktıkları örtünme ve süs eşyasıdır. Kırmızı kadifenin ön kısmı çukur, üstte iki sıra büyükçe penezler daire şeklinde dikilip, ortasına bir adet daha konmuştur. Ön kenar yarım daire şeklinde iki sıra küçük penezlerle dizilidir. Dikişi beyaz iplikle ve iyi değildir. Kısa üçlü bir bağı mevcuttur.

Şekil 118: Alınlığın Çizimi

BİLGİ FORMU**Şekil 119: Alınlık**

Örnek No: 29

İnceleme Tarihi: 04-2009

Bulunduğu Yer: Suluova

Adı: Alınlık

Envanter No: F.78.32.6

Geliş Şekli: Satın Alma

Geliş Tarihi: 09.08.1978

Geliş Fiyatı: Yok

Tarihlendirme: Osmanlı Devri

Onarım Durumu: Onarım Görmemiş

Kullanılan Malzeme

Alınlık: Kumaş, Penez

Kullanılan Teknik

Alınlık: Çırpma dikişi

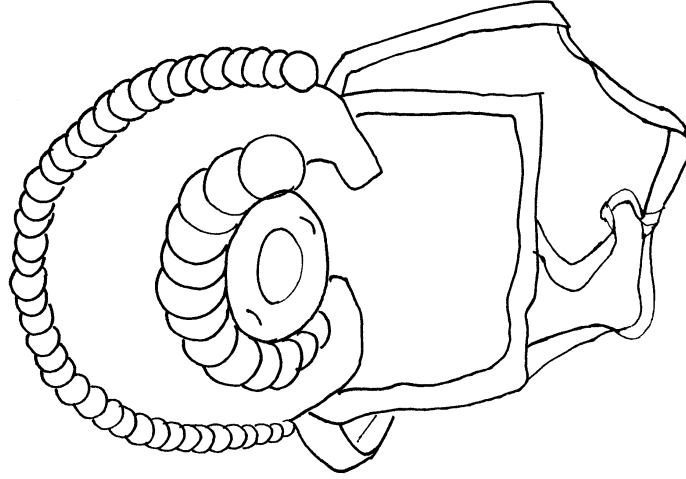
Kullanılan Renkler

Alınlık: Sarı, kırmızı, krem, kahverengi, siyah

Boyutlar

Alınlık: Çap: 14 cm

Kompozisyon: Soluk ve kenarları basit dikili bir kumaş parçasından yapılmış alınlıktır. Önde iki sıra, üstte daire şeklinde dizili penezlerin ortasına, tek ve büyükçe penez dikilmiştir. Ön sıra ile daire arasında kırmızı bezden bir şerit konmuştur. Beyaz kırmızı çizgili, üçlü bir bağı mevcuttur.

Şekil 120: Alınlığın Çizimi

BİLGİ FORMU**Şekil 121: Penezle Kaplı Alınlık**

Örnek No: 30

İnceleme Tarihi: 04-2009

Bulunduğu Yer: Suluova

Adı: Alınlık

Envanter No: F.78.32.4

Geliş Şekli: Satın Alma

Geliş Tarihi: 09.08.1978

Geliş Fiyatı: Yok

Tarihlendirme: Osmanlı Devri

Onarım Durumu: Onarım Görmemiş

Kullanılan Malzeme

Alınlık: Kumaş, Penez

Kullanılan Teknik

Alınlık: Çırpma dikişi

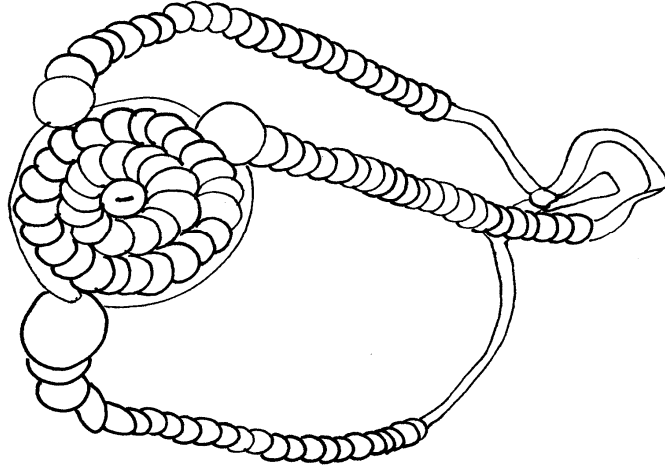
Kullanılan Renkler

Alınlık: Sarı, kırmızı, siyah, yeşil

Boyutlar

Alınlık: Çap: 8 cm

Kompozisyon: Çok küçük, üzeri çok sık bir şekilde penezle kaplı kadın alınlığıdır. Etrafında tek ve seyrek bir şekilde saçak teşkil eden penezler dikilmiştir. Üçlü olan bağın üzerine uzun bir şekilde penezler dikilmiştir.

Şekil 121: Penezle Kaplı Alınlığın Çizimi

BİLGİ FORMU**Şekil 122: Tepelik**

Örnek No: 31

İnceleme Tarihi: 04-2009

Bulunduğu Yer: Suluova

Adı: Tepelik

Envanter No: F.81.5.5

Geliş Şekli: Satın Alma

Geliş Tarihi: 26.08.1981

Geliş Fiyatı: Yok

Tarihlendirme: Osmanlı Devri

Onarım Durumu: Onarım Görmemiş

Kullanılan Malzeme

Tepelik: Gümüş, zincir

Kullanılan Teknik

Tepelik: Kabartma tekniği, telkari tekniği

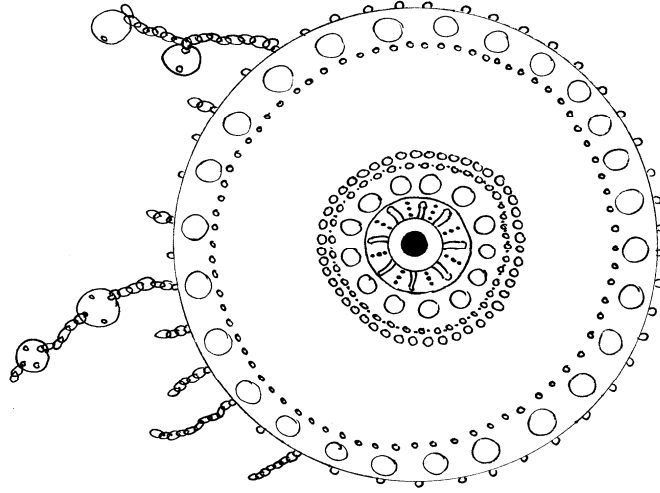
Kullanılan Renkler

Tepelik: Sarı

Boyutlar

Tepelik: Çap: 12,5 cm

Kompozisyon: Tas şeklinde olup, içten dışa doğru iri ve küçük yuvarlaklardan ibaret daireler şeklinde süslemelidir. Üst ortada kararmış telkari konuk kısmı kırık ve buraya sonradan iple tutturulmuştur. Kenarda çepeçevre lehimle tutturulmuş halkalarda sarkan uçları pullu tel zincirlerin çoğu kopmuş bazı parçalar kalmıştır.

Şekil 123: Tepeliğin Çizimi

BİLGİ FORMU

Şekil 124: Tepelik

Örnek No: 32

İnceleme Tarihi: 04-2009

Bulunduğu Yer: Suluova

Adı: Tepelik

Envanter No: F.81.5.6

Geliş Şekli: Satın Alma

Geliş Tarihi: 26.08.1981

Geliş Fiyatı: Yok

Tarihlendirme: Osmanlı Devri

Onarım Durumu: Onarım Görmemiş

Kullanılan Malzeme

Tepelik: Gümüş

Kullanılan Teknik

Tepelik: Kabartma tekniği

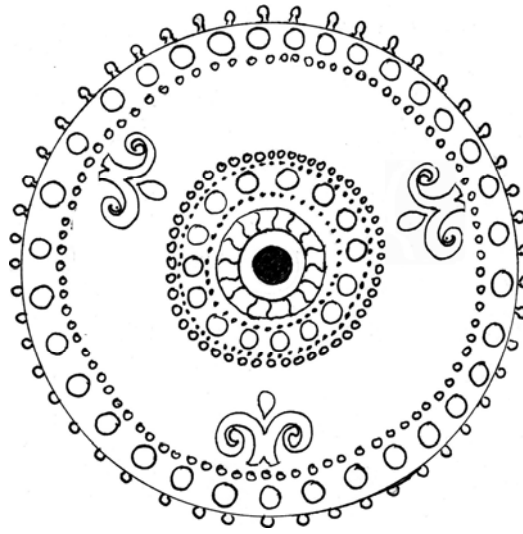
Kullanılan Renkler

Tepelik: Sarı, kırmızı

Boyutlar

Tepelik: Çap: 12,1 cm

Kompozisyon: Tas şeklinde olup, içten dışa doğru iri ve küçük yuvarlaklardan ibaret daireler şeklinde süslemelidir. Üst ortadaki konik kısım üzeri desenli ve sarı pirinçten olup, tepesine gümüş muhafaza içine kırmızı boncuk yerleştirilmiştir. Ayrıca iki şerit arasındaki boşluğun üç yerine kıvrık koç boynuzu şeklinde motifler kabartma şeklinde işlenmiştir. Kenarındaki çepeçevre halkalar boş olup, zincirleri alınmıştır. Deforme olmuştur.

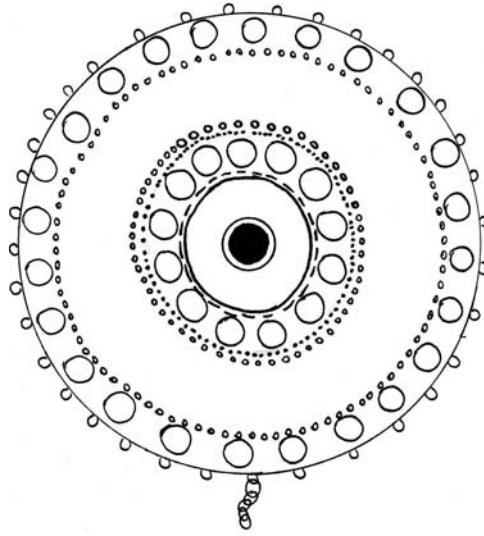

Şekil 125: Tepeliğin Çizimi

BİLGİ FORMU**Şekil 126: Tepelik****Örnek No:** 33**İnceleme Tarihi:** 04-2009**Bulunduğu Yer:** Suluova**Adı:** Tepelik**Envanter No:** F.81.5.7**Geliş Şekli:** Satın Alma**Geliş Tarihi:** 26.08.1981**Geliş Fiyatı:** Yok**Tarihlendirme:** Osmanlı Devri**Onarım Durumu:** Onarım Görmemiş**Kullanılan Malzeme****Tepelik:** Gümüş**Kullanılan Teknik****Tepelik:** Kabartma tekniği**Kullanılan Renkler****Tepelik:** Sarı, siyah**Boyutlar**

Tepelik: Çap: 12,3 cm

Kompozisyon: Tas şeklinde dış yüzeyi küçük ve iri yuvarlakların bir şerit şeklinde sıralanmasıyla süslenmiştir. Tepede pirinçten üzerindeki süsleme aşınmış konik parçanın üzerine siyah renkli bir boncuk yerleştirilmiştir. Bu kısmın etrafı kırık içten yuvarlak bir teneke ile tutturulmuş olup, yer yer eğik ve kararmış tepeliğin etrafındaki halkalardan sarkan zincirlerden tek parça kalmıştır.

Şekil 127: Tepeliğin Çizimi

BİLGİ FORMU**Şekil 128: Ortası Delik Olan Tepelik**

Örnek No: 34

İnceleme Tarihi: 04-2009

Bulunduğu Yer: Amasya Müzesi Deposu

Adı: Tepelik

Envanter No: F-75-21-112

Geliş Şekli: Mecit Demirden Satın Alma

Geliş Tarihi: -

Geliş Fiyatı: Yok

Tarihlendirme: -

Onarım Durumu: Onarım Görmemiş

Kullanılan Malzeme

Tepelik: Gümüş

Kullanılan Teknik

Tepelik: Kabartma tekniği, telkari tekniği

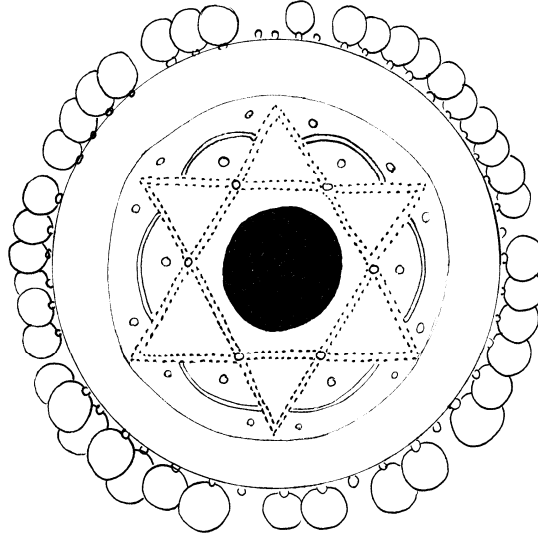
Kullanılan Renkler

Tepelik: Sarı

Boyutlar

Tepelik: Çap: 13 cm

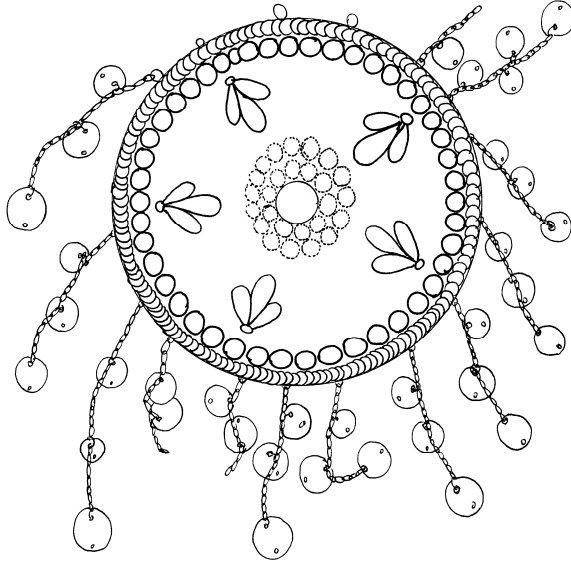
Kompozisyon: Daire şeklindedir. Ortada büyükçe tel koni bir süsleme etrafında 5 adet düğme yer alır. Çevresinden penezler sarkar.

Şekil 129: Ortası Delik Olan Tepeliğin Çizimi

BİLGİ FORMU**Şekil 130: Tepelik****Örnek No:** 35**İnceleme Tarihi:** 04-2009**Bulunduğu Yer:** Amasya Müzesi Deposu**Adı:** Tepelik**Envanter No:** F-75.58.37**Geliş Şekli:** Müsadere**Geliş Tarihi:** 14.10.1977**Geliş Fiyatı:** Yok**Tarhlendirme:** -**Onarım Durumu:** Onarım Görmemiş**Kullanılan Malzeme****Tepelik:** Bafon**Kullanılan Teknik****Tepelik:** Telkari tekniği**Kullanılan Renkler****Tepelik:** Sarı**Boyutlar****Tepelik:** Çap: 12 cm

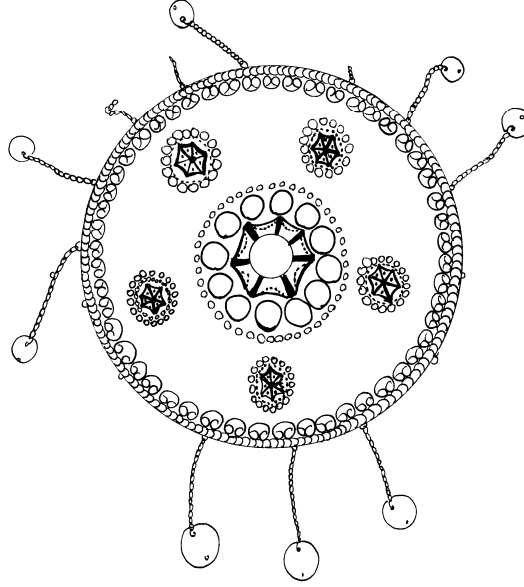
Kompozisyon: Daire şeklindedir. Üzerinde telkari süsler vardır. Etrafında peçenler sarkar.

Şekil 131: Tepeliğin Çizimi

BİLGİ FORMU**Şekil 132: Tepelik****Örnek No:** 36**İnceleme Tarihi:** 04-2009**Bulunduğu Yer:** Amasya Müzesi Deposu**Adı:** Tepelik**Envanter No:** F-75-20-4**Geliş Şekli:** Selahattin Demirden Satın Alma**Geliş Tarihi:** 29.05.1975**Geliş Fiyatı:** Yok**Tarihlendirme:** -**Onarım Durumu:** Onarım Görmemiş**Kullanılan Malzeme****Tepelik:** Bafon**Kullanılan Teknik****Tepelik:** Kabartma tekniği**Kullanılan Renkler****Tepelik:** Sarı**Boyutlar****Tepelik:** Çap: 13 cm

Kompozisyon: Daire şeklinde olup bafumdur. Ortasında büyükçe çiçek motifi telkoni içlikle kabartma gibi işlenmiştir. Ayrıca aynı motiften etrafında 5 adet daha küçüğü mevcuttur. Etrafindan penezler sarkar.

Şekil 133: Tepeliğin Çizimi

BİLGİ FORMU

Şekil 134: Boncuklu Fes

Örnek No: 37

İnceleme Tarihi: 04-2009

Bulunduğu Yer: Göynücek

Adı: Fes

Envanter No: F-77-14-1

Geliş Şekli: Nazım Kanardan Satın Alma

Geliş Tarihi: -

Geliş Fiyatı: Yok

Tarihlendirme: Osmanlı Devri

Onarım Durumu: Onarım Görmemiş

Kullanılan Malzeme

Fes: Süet, boncuk, penez

Kullanılan Teknik

Tepelik: Çırpma dikişi

Kullanılan Renkler

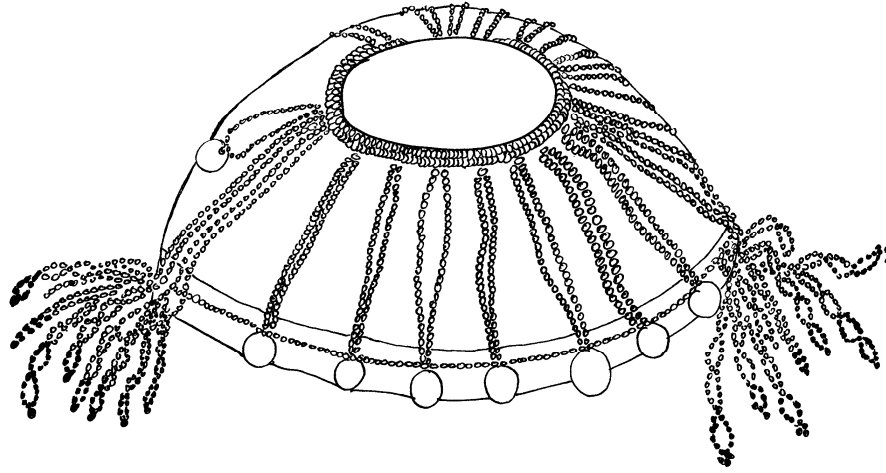
Tepelik: Sarı, kırmızı, bordo, siyah, mavi, beyaz, yeşil

Boyutlar

Tepelik: Çap: 18 cm Yükseklik: 19 cm

Kompozisyon: Başın üst kısmını sarabilecek gibi kesik koni biçimlidir. Süt kumaş üzerinde en üstte büyük sarı madeni bir tepelik bulunur. Tepeliğın etrafından ikişer sıralı 25 çift olarak boncuk dizileri sarkar. Bu dizilerin uçlarında ise gümüş sikkeler takılır. Kulakların üzerine sarkan boncuk püskülleri, alın üzerindeki kenarına da penezler dizilmiştir. Süt bordo renkli, boncuklar mavi, beyaz, kırmızı ve yeşildir. Çene altından bağcıklıdır. Osmanlı devri aksesuarıdır.

Not: Örnek 26 ile 37 arasında bulunan ürünler Amasya Müzesinin depo bölümünde bulunmaktadır.

Şekil 135: Boncuklu Fesin Çizimi

4.3. Başlık Örneklerinin Turistik Obje Olarak Değerlendirilmesi

Örnek No: 38

Ürünün Cinsi: Anahtarlık

Kullanım Amacı: Turizmde Suluova'yı tanıtmak için baş süslemesinden esinlenerek yapılmıştır.

Kullanılan Malzeme: Pazen kumaş, pirinç para, pul, karton, anahtarlık aparatı

Kullanılan Teknik: Kalıplama, yapıştırma, çırpma dikişi.

Kullanılan Renkler: Sarı, siyah, kahverengi, beyaz

Boyutlar: En:4 cm Boy: 10 cm

Kompozisyon: Yarım fes şeklindedir. Kenarları iki sıra pulla süslüdür. Ortasına pirinç para yerleştirilerek kenarları pulla çevrilmiştir. Üç adet kumaştan yapılmış şerit ile anahtarlık aparatına takılmıştır.

Şekil 136: Baş Süslemesi

Örnek Alınarak Yapılan Anahtarlık

Örnek No: 39

Ürünün Cinsi: Bozuk para cüzdanı

Kullanım Amacı: Turizmde Suluova'yı tanıtmak için baş süslemesinden esinlenerek yapılmıştır.

Kullanılan Malzeme: Pazen kumaş, pul, kösele, fermuar, mumlu ip

Kullanılan Teknik: Şekil verme, delik açma çapraz dikiş, yapıştırma

Kullanılan Renkler: Sarı, siyah, kahverengi, beyaz, krem

Boyutlar: En:2cm Çapı: 10 cm

Kompozisyon: Kösele daireler delinir. Mumlu ipe fermuar ve kösele daireler çapraz dikişle birleştirilir. Üzerleri pazen kumaşla kaplanır. Kenarları iki sıra pullu süslenir. Fermuarın kilidine ip takılır.

Şekil 137: Baş Süslemesi Örnek

Alınarak Yapılan Cüzdan

Örnek No: 40

Ürünün Cinsi: Parmak Bebek

Kullanım Amacı: Turizmde Suluova'yı tanıtmak için baş süslemesinden esinlenerek yapılmıştır.

Kullanılan Malzeme: Pul, kırmızı kumaş, oya ipi, pamuklu beyaz kumaş, elyaf, kalem

Kullanılan Teknik: İğne oyası, makine dikişi, yapıştırma, tutturma

Kullanılan Renkler: Kırmızı, sarı, beyaz, eflatun, yeşil

Şekil 138: Baş Süslemesi Örnek Alınarak Yapılan Parmak Bebek

Boyutlar: En:4cm Çapı: 10 cm

Kompozisyon: Parmak şeklinde pamuklu kumaştan astar dikilir. İçi elyafla doldurulur. Üzerine kırmızı kumaştan elbise giydirildi. Beline puldan kemer takıldı. Baş kısmına sarı puldan alınlık yapıldı. Üzerine kenarı iğne oyası yapılmış tül bent örtüldü.

Örnek No: 41

Ürünün Cinsi: Para Kesesi

Kullanım Amacı: Turizmde Suluova'yı tanıtmak için baş süslemesinden esinlenerek yapılmıştır.

Kullanılan Malzeme: Sarı renkli kumaş, oya ipi, turuncu şerit

Kullanılan Teknik: Makine dikişi, iğne oyası

Kullanılan Renkler: Sarı, yeşil, beyaz, turuncu

Boyutlar: En: 8 cm Boy: 10 cm

Kompozisyon: Sarı kumaş kese şeklinde dikilmiştir. Turuncu şerit ile ağzını büzdürmek için ip yapılmıştır. Kenarlarına iğne oyası yapılmıştır.

Şekil 139: Baş Süslemesi Örnek Alınarak Yapılan Para Kesesi

BÖLÜM V

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmanın bulguları doğrultusunda elde edilen sonuçlar ve bu sonuçlara dayalı olarak Suluova ilçesinde ve köylerinde bulunan başlık ve başlığı tamamlayan kıyafetlerin belgelenmesi, korunması, ilçenin ekonomisine ve turizmine katkısı için yararlı olacağı düşünülen önerilere yer verilmiştir.

5.1 SONUÇ

Amasya ili Suluova ilçesinde ve köylerinde bulunan başlıklar ve başlığı tamamlayan kıyafetlerin özellikleri, kullanılan teknikler, kullanılan renkler, kullanılan malzemeler, ekonomiğe ve turizme katkısının sağlanması için yapılan araştırmada aşağıdaki sonuçlara varılmıştır

Araştırmada iki ayrı veri toplama aracı ile yürütülmüştür. Bunlar görüşme formları ve bilgi formlarıdır. Araştırma kapsamına alınan 50 kişiye uygulanan görüşme formundan elde edilen bulgular doğrultusunda ulaşılan sonuçlar şunlardır;

1. Baş süslemelerinin kullanım amacı olarak %50'si düğünde, %30'u nişanlarda kullandıklarını, %6'sı ise 40 sene boyunca hergün kullandıklarını ancak çevredeki moda değişikliği sebebiyle kullanmayı bıraktıkları belirlenmiştir.

2. Baş süslemelerini bırakma nedenleri olarak %40'ı moda, %30'u çevre, %14'ünün ise başlık bulamadığı için bıraktıkları belirlenmiştir. Günümüzde kullanan kişilere rastlanmamıştır.

3. Baş süslemesinin yöresel adı olarak %30'u fes, %25'i alınlık, %16'sı tepelik, %4'ünün ise tirşe olarak adlandırıldığı belirlenmiştir.

4. Başlığın alt yapısında kullanılan malzemelerin %30'u keçe, %30'u kumaş, %30'unun metalden oluştuğu belirlenmiştir. Süslemesinde ise %40'ı pirinç para, %40'nını da boncuğun oluşturduğu belirlenmiştir.

5. Baş süslemelerinin yoğun olarak bulunduğu yerler %30'u tepesinde, %30'u alnında, %20'nin ise örtüsünde olduğu belirlenmiştir.

6. Baş süslemesinde örtünün kullanım yeri olarak %50'si başlığın üstünde örtterek, %30'unun başlığın çevresinde (çeki) olarak kullanıldığı belirlenmiştir.

7. Eşlerini kaybettikten sonra baş süslemesinde yaptıkları değişikliklerde %26'sı başlığı kullanmayı tamamen bıraktıklarını %24'ü süslemesinin tamamen kalktığını, %24'ü örtüsünü başı saracak ve sarmalayacak şekilde kullandığını, %26'sının ise canlı renkleri kullanırken koyu renkleri kullanmaya başladıkları belirlenmiştir.

8. Baş süslemesi ile kullanılan kıyafetler olarak %40'ı şalvar- elbise, %20'sinin ise şalvar-gömlek-üçetek-kuşak-cepken, %10'nun ise şalvar-bindallı olduğu belirlenmiştir. Günümüzde az da olsa kına gecelerinde şalvar ve bindallının kullanıldığı belirlenmiştir.

9. Erkeklerin kullandığı başlıklar %40'ı fes, %40'ı takke, %20'sinin de sarık olduğu belirlenmiştir. Erkeklerin kullandığı başlıklardan sarığı yaşlıların, fesi orta yaşlıların, takkeyi ise gençlerin kullandıkları belirlenmiştir.

10. Erkeklerin başlıklarla kullandıkları kıyafetler %34'ü gömlek, %34'ü şalvar, %32'si yelek olduğu belirlenmiştir.

11. Yapılan görüşmelerde başlıkların ve kıyafetlerin günümüze kadar ulaşamamasının nedeni olarak genç neslin bu konuda fazla bilgi sahibi olmadıkları için bazılarını sattıkları, bazılarını farklı amaçlarda kullanmak için bozdukları bazılarının ise değerinin farkına vararak müzeye verdikleri belirlenmiştir.

Suluova ilçesinde ve köylerinde bulunan başlıklar ve başlığı tamamlayan kıyafetlerin özellikleri, malzeme, renk ve teknik açıdan incelendiği 37 adet bilgi formundan elde edilen bulgular doğrultusunda ulaşılan sonuçlar şunlardır;

12. Bilgi formlarına göre incelenen başlıklar ve başlığı tamamlayan kıyafetler ilçenin kültürünü yansıtmaktadır. Göç alarak oluşmuş bir ilçe olduğundan baş süslemeleri ve kıyafetlerde çeşitlilik olarak kendini göstermektedir.

13. Baş süslemelerinin yapımında kullanılan malzemeler %96 oranında keçe, kumaş, pirinç para ve boncuk kullanılmıştır. Kıyafetlerde ise en çok çeşitli kumaşların kullanıldığı görülmüştür.

14. Baş süslemelerin de kullanılan teknik %90 oranında kalıplama, kabartma, çırpma dikişi uygulanmıştır. Kıyafetlerde ve örtülerde kullanılan süsleme tekniklerinden ise en çok oya ve sim işleme çeşitlerinin kullanıldığı belirlenmiştir.

15. Baş süslemelerinde ve kıyafetlerde kullanılan renklerin % 90 oranında bordo, sarı, yeşil, mavi ve beyaz olduğu görülmüştür.

16. Elde edilen bulgulardan faydalanılarak ilçenin tanıtımı için turizminde kullanılması düşüncesi ile baş süslemelerinden esinlenerek anahtarlık ve bozuk para cüzdanı gibi ürünler yapılmıştır.

Bu araştırmada zengin geleneksel kültürümüzün ortaya çıkarılması düşünülmüştür. Bu nedenle başlık ve kıyafet kültürünün yok olmasının önlenmesi bilinmeyen özelliklerinin tanıtılması ve gelecek kuşaklara aktarılmasının gerekliliğinin düşünüldüğü sonucuna varılmıştır.

5.2 ÖNERİLER

Araştırma verilerinde elde edilen bulgulara dayalı olarak aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir.

1. Bölgede baş süslemelerinin düğün, nişan ve özel günlerde çok süslü başlıkların kullanılmış fakat günümüzde çevrenin etkisiyle ve modanın değişimiyle artık kullanılmamaktadır. Bu zengin kültürün kaybolmakta olduğu ortaya çıkmıştır. Anadolu'nun illerine göre yapılan araştırmalar yetersiz kalmaktadır. Bu araştırmaların ilçe ve köyler bazında araştırılarak belgelenmesi sağlanmalıdır.

2. Bölgelerde ortaya çıkan yöresel başlık isimleri ile turistik objeler üretilebilir.

3. Başlıklarda kullanılan orijinal malzemelere en yakın malzeme ile turistik ürünler oluşturulması sağlanmalıdır.

4. Hazırlanacak turistik objelerin baş süslemesi ile kullanılan kıyafetinde önemli olan parçaları dikkate alınarak hazırlanmalıdır.

5. Folklorik olarak hazırlanacak objelerin bölgeye özel sembolü olacak şekilde ve bölgeyi temsil edebilecek örneklerinin seri üretim yapılacak şekilde hazırlanması sağlanmalı tanıtımları desteklenmelidir.

6. Turistik olarak hazırlanacak ürünlerin ekonomiğe ve turizme katkısının sağlanmasında çeşitli kurum ve kuruluşların desteği sağlanmalıdır.

7. Turistik objelerin hazırlanması çoğaltılması konularında ev hanımları veya işsiz insan gücünün harekete geçirilmesi amacıyla üretimin çeşitli kurum ve kuruluşlar tarafından desteklenmelidir.

8. Yöresel başlıklar ve kıyafetlerin müzelerde koruma altına alınması, çok özel gün ışığından zarar görebilecek olanlarının özel odalarda saklanması, bu örneklerin bire bir yeni kopyaları yapılarak sergilenmesi, iç ve dış turizm açısından önemli olacaktır.

KAYNAKÇA

- Anonim 1: (20.06.2008) < www.tdk.gov.tr/sozbul >
- Anonim 2: (20.06.2008) <<http://www.suluova.gov.tr/default.asp?part=koy> >
- Anonim 3: (22.08.2008) < <http://www.kultur.gov.tr/TR/BelgeGoster.aspx> >
- Anonim 4: (20.05.2008) Türklerde Giysi <www.bendengecti.com/bilgi-makale-bankasi/1426-lk-cağlardan-günümüze-giysiler>
- Anonim 5: ARSLANER, Çiğdem, (25.02.2008), Türk Giyiminin Tarihçesi.
<<http://www.ifd.org.tr/haftaninyazisi.php?id=92>>
- Anonim 6: ERGENEKON, Cavidan,(25.05.2008) Anadolu Selçukluları Döneminde Tepme Keçecilik. <<http://www.igdebel.com/forum/viewtopic> >
- Anonim 7: (20.06.2008) <<http://www.osmanlisanati.com/p2.html>>
- Anonim 8: (20.06.2008) <<http://www.genckolik.net/guzellik-moda/100825-osmanli-takilari.html>>
- Anonim 9: (05.06.2008) <www.koleksiyud.com/satis/turk_obje >
- Anonim 10: (15.06.2008) <www.minyaturesanati.com/Index.php >
- Anonim 11: (16.06.2008)
<http://www.rportakal.com/tr/muz_2007_05_20/show_urun.asp?no=266 >
- Anonim 12: ÖZDEMİR, Hüseyin,(15.06.2008)
- AĞAKAN, M.Ali. (1959). Türkçe Sözlük Ankara.
- AKPINARLI Feriha. (1992). “Ankara İlinde Nazar ve Nazarlıklar” Kültür ve Sanat. İstanbul.
- AKPINARLI, Feriha. (2000). Osmanlıda Günümüze Oyalar. Ankara Türk Tarih Kurumu.
- AKTAN, Oğuz. (1989). El sanatları. Ankara. Makro Yayıncılık.
- ALLOM, Thomas.(1840). Character and Costume in Turkey and Italy. London.
- ALTINAY, Hüsniye.(1989). Ankara da Yüksek Öğrenim Gençliğin İyi Giyim ve ModaHakkındaki Görüşleri ve Bunu Uygulayabilme Olanakları. Yüksek LisansTezi. Ankara
- ALTINAY, Hüsniye, YÜCEER. H. (1992).Moda ve Tarihi. Kadıoğlu Matbaası. Ankara.

- AMASYA İL YILLIĞI, (1973).Anonim
- AND, Metin. (1993). Türk Çalgı Ressamlarının Gözünden Çalgıcı Cariyeler. Ankara: Kültür ve Sanat. Ankara.
- APAK, M. GÜNDÜZ, F.O ERAY, F.Ö (1997). Osmanlı Dönemi Kadın Giyimleri. Türkiye İş Bankası Yayın. Ankara.
- ARAZ, Nezihe. (1990). Anadolu Kadının Giyim Sanatı. Kültür ve Sanat. Cilt: 2 Sayı: 5
- ARAZ, Nezihe.(1968). Türkmen Kadınlarında Baş Süsü. Ankara.
- ARIKAN, Rauf. (2005). Araştırma Teknikleri ve Rapor Hazırlama. Ankara . asıl Yayın Dağıtım ltd şti
- ARSEVEN, C. Esad (1973). Sanat Ansiklopedisi. İstanbul. Cilt: II
- ASLANAPA, Oktay. (1986). Türk Sanatı. İstanbul.
- ATASOY, Nurhan.(1971). Selçuklu Kıyafetleri Üzerine Bir Deneme. İstanbul.
- ATASOY, Nurhan. (1986). Osmanlı Kıyafetleri Fenerci Mehmet Albümü İstanbul. Vehbi Koç Vakfı.
- ATASOY, Nurhan, (1972), Türk Minyatür Sanatı Bibliyografyası. İstanbul.
- ATAY, Ayten (1987). Örucülük Temel Ders Kitabı. İstanbul. Milli Eğitim Basımevi. 154
- BARIŞTA, H.Örcün. (1984). Türk İşleme Sanatı Tarihi. Ankara. Gazi Üniversitesi. Eğitim Fakültesi Yayınları.
- BARIŞTA, H.Örcün.(1982).Divan-ı Lügat-it Türk de Dokuma ve Dokumanın Üzerine Yapılan Bezemeler Çevresinde Kümelenen İfadeler, 2. Ulusal El Sanatları Sempozyumu Bildirileri. Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Yayınları. İzmir.
- BARIŞTA, H.Örcün. (1998). Türk El Sanatları. Ankara.
- BAYRAKTAR, Fatma. (1995). Giyim. Sim Matbaacılık. Ankara.
- BECKER N.M, N. SAPMAZ, A. POLAT (1982). Moda Teknolojisi. Mili Eğitim Bakanlığı. Ankara
- BİLGİÇ, E .(1975) Kültür ve Sanat. Kültür Bakanlığı Yayın. Sayı: 5 Ankara.
- BİLGİN, Nuran. (1990). Folklorik Yapma Bebekçilik. Ankara.
- BÜYÜK LAROUSE SÖZLÜK ve ANSİKLOPEDİSİ, 1986. Milliyet Gazetecilik a.ş. İstanbul. Cilt:1

- CENKMEN, Emin. (1943). Osmanlı Sarayı Kıyafetleri. İstanbul.
- ÇAĞMAN, Filiz, Zeren, TANINDI. (1979). Topkapı Sarayı Müzesi İslam Minyatürleri. İstanbul.
- ÇORLU, Salih Münir. (1965). Osmanlı Tarihinde Kadın Giyimleri. Tarih Dünyası. Ocak, İstanbul.
- DEDEOĞLU, Abdülkadir. (1972). Osmanlılar Albümü. İstanbul.
- DOĞAN, D. Mehmet. (1996). Büyük Türkçe Sözlük. İstanbul.
- ERBEK, Mine (2000). Çatalhöyük'ten Günümüze Anadolu Motifleri. Ankara
- ERDEN, Atilla. (1998). Anadolu Giysi Kültürü. Ankara
- ERDEN. B.Şenol, A., TEZSEVER, S.KARTAL, G.(1999). Türk Halk oyunları Giysileri. Ankara. Milli Eğitim Basımevi.
- ERGÜRBÜZ, Kerime (1995). Kadın Kıyafetleri, Kıyafetleri Dokuma, Örgü ve Aksesuar Özellikleri. Yüksek Lisans Tezi. Ankara
- EROL, Turan. (1993). Anadolu Selçukluları Çağında Figür Kubadabad Çini Figürleri. Kültür ve Sanat 17. İş Bankası Yayınları. Ankara.155
- ERONÇ, Perihan. (1984). Giyim Süsleme Teknikleri. Milli Eğitim Basımevi. İstanbul
- ERUZ, Fulya.(1998) Konuşan Maden. Tombak ve Gümüş Madeni Eserler Koleksiyonu. 'Takı ve Menşei'. Yapı Kredi Koleksiyonu. Aralık. İstanbul.
- FAROQH, Suraiya. (1998). Osmanlı Kültürü ve Gündelik Yaşam Orta Çağdan Yirminci Yüzyıla.5. Baskı, Çeviren: Elif Kılıç. Türk Vakfı Yurt Yayınları. Ankara.
- FIRAT, Sıtkı. (1996). Selçuklu Sanatı. Kültür Bakanlığı Yayınları. Ankara
- GÖRGÜNAY, Neriman. (1973). Erzurum Merkez ilçesi ve Civar Köylerinde Kadın Giyimi Üzerinde Araştırmalar. Atatürk Üniv. Basımevi. Erzurum.
- GÖRGÜNAY (Kırzioğlu), Neriman. (1989). Anadolu Türkmen Kadınlarında Baş Süslemeleri, Kültür ve Sanat Dergisi, S. 3.
- GÜNEŞ, Silvan. (2002). Amasya Folkloru. T.C. Amasya Valiliği. Ankara.
- GÜRTUNA, Sevgi. (1999). Osmanlı Kadın Giysileri. Kültür Bakanlığı Yayınları. Ankara.
- HISTORICAL COSTUMES OF TURKISH WOMEN.(1986)

- İREPOĞLU, Gül.(2002) Osmanlı’da Mücevher Geleneği. Antik Dekor, S.68, s.76-84
- KAFADAR, Cemal. (1993). “Tanzimat’tan Önce Selçuk ve Osmanlı Toplumunda Kadınlar” Çağlar Boyu Anadolu’da Kadın. Kültür Bakanlığı Yayınları. İstanbul.
- KAYA Firdevs. (1990). Türk el Sanatları. Kültür Bakanlığı Yayınları. Ankara. S.74.
- KOÇU, R.Ekrem. (1967). Türk Giyim Kuşam Süsleme Sözlüğü. Ankara
- KÖYMEN, M. Altay.(1983). Alp Arslan ve Zamanı II. Ankara. A.Ü Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Basımevi.
- KÖYMEN, M. Altay.(1989). Büyük Selçuklu İmparatorluğu Tarihi. Ankara Türk Tarih Kurumu. Cilt. I-II.
- KUBAN, DOĞAN, (1977) “Osmanlı Sanatında Anadolu-Türk Kültür Yorumu” Atatürk Konferansları VI. 1973-74. Ankara
- KUŞOĞLU, M.Zeki. (2000) .“Türk Sanatında Güherse”. Skylife. THY yayını
- MURAT, Süheyla. (2003). Denizin Uğurlu Damlaları İnciler. Antik Dekor, S.75, s.66-76.
- OĞUZ, Burhan. (2004). Türkiye Halkının Kültür Kökenleri. Anadolu Aydınlatma Vakfı Yayınları. İstanbul
- ONUK, Taciser. (2000). Osmanlıda Günümüze Oyalar. Ankara.
- ÖNDER, Mehmet. (1973). Selçuklu Devri Kadın Başlıkları. Türk Etnografya Dergisi. S.XIII. s. 1-8.
- ÖNEY, Gönül. Ülker ERGİNSOY. (1978). Anadolu Mimarisinde Süsleme ve El Sanatları, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları. Genel Yayın No: 185
- ÖNEY, Gönül.(1988). Anadolu Selçuklu Mimari Süslemesi ve El Sanatları. Kültür Bakanlığı Yayınları. Ankara
- ÖZ, Tahsin.(1951). Türk kumaş ve kadifeleri. II. cilt. İstanbul. Milli Eğitim Bakanlığı
- ÖZBAĞI, Tevhide. (1989). Baş Süslemelerinde Kullanılan Anadolu Takıları. Ankara.
- ÖZDER, Lale. (1999). İç Anadolu bölgesi Kadın Başlıkları. Ankara, Kültür Bakanlığı Yayınları.
- ÖZEL, Mahmut. (1992). Folklorik Türk Kıyafetleri. Ankara

- ÖZER PINARBAŞI, Simge. (2004). Çağlar Boyu Tahtın Simgesel Anlamları Işığında Türk Tahtları. Kültür ve Turizm Bakanlığı. Ankara
- ÖZGÜNDÜZ, Saadet. (1985). Afyon Yöresi, Türkmen Giyimleri üzerine Bir Araştırma. Anadolu Sanat Yayınları. İstanbul
- POROY, Hüseyin. (2002). Tacın Gizemli Şehri Amasya. T.C. Amasya Valiliği Kültür Yayınları:1. Ankara.
- RENDİ, Günel. (1993). Çağlar Boyu Anadolu da Kadın. Anadolu Kadının 9000 Yılı. İstanbul
- RENDİ, Günel. (2001). Osmanlı Minyatür Sanatı. Promete Kültür Dizisi. İstanbul
- SAKAOĞLU, Necdet. (1987). Osmanlı Giyim Kuşamı ve Elbise-i Osmaniye, Tarih-Toplum. S. 47. s.36-41.
- SEVİN Nurettin. (1973). On Üç Asırlık Türk Kıyafet Tarihine Bir Bakış. Milli Eğitim Basımevi. İstanbul.
- SÖZEN. M. TANYELİ, U. (2001). Sanat, Kavram ve Terimler Sözlüğü İstanbul.
- SÜSLÜ, Özden. (1989).Tasvirilere Göre Anadolu Selçuklu Kıyafetleri, Ankara.
- SÜRÜR, Ayten. (1983). Ege Bölgesi Kadın Kıyafetleri. İstanbul. Akbank Yayınları.
- TANSUĞ, Sabiha. (1991). Aralık. Kültür ve Sanat “Altın Başlıkların Dili” Kültür Bakanlığı Yayınları. Ankara.
- TANSUĞ, Sabiha. (2003). Aralık. Skyline. “Kadını Taçlandıran Başlıklar”. Thy yayını.
- TEZCAN, Hülya. (1988). Osmanlı İmparatorluğunun Son Yüzyılında Kadın Kıyafetlerinde Batılılaşma. Sanat Dünyamız. S.37. s.45-51.
- TURAN, Osman.(1969). Selçuklular Tarihi ve Türk İslam Medeniyeti. İstanbul.
- TUNCA, Sibel,(2000).Suluova İlçe Yıllığı.
- TUNCA, Sibel,(2005).Suluova İlçe Yıllığı.
- TÜRKMEN, Nalan (1998). Orta Asya Türkmen Kadınları Süs Takıları” Kültür ve Sanat.
- TÜRK DÜNYASI VE KÜLTÜR ATLASI (1997).(Selçuklu Dönemi 1) Türk Kültürüne Hizmet Vakfı. İstanbul.

- TÜRKÖĞLU, Sabahattin. (1988). Topkapı Sarayı Müzesi Arşiv ve Kütüphanesindeki Mücevher Tasarımları. Antik Dekor, S.2, s.72-76.
- ÜNVER, Süheyl.(1951). Levni Turkish Press, Broadcasting and Tourist Department. İstanbul
- YANCI, Assiye. (2005). Amasya Folkloru, T.C. Amasya Valiliği Yayınları. Ankara.
- YAZANSOY, Cenap. (1980). Onsekizinci Yüzyılın Başında Osmanlı Kıyafetleri. Ankara.
- ZÜBER Hüsnü. (1971). Türk Süsleme Sanatı. Ankara.

Kaynak Kişiler

- Adviye Çullu. Yeni Mahalle / Suluova
- Arife IŞIK. Yeni Mahalle / Suluova
- Aynur VANLI. Dereköy / Suluova
- Ayşe EKİZ. Soku Köyü / Suluova
- Ayşe PEHLİVAN. Armutlu Köyü / Suluova
- Emel ÖZTÜRK. Armutlu Köyü / Suluova
- Fadime YAMAN. Bayırlı Köyü/ Suluova
- Fadime GÖNCÜ. Yeni Mahalle/ Suluova
- Gülsüm KAYA. Soku Köyü / Suluova
- Gülşen DİŞDİŞ. Dereköy/Suluova
- Havva SARI. Maarif Mahallesi/ Suluova
- Mecbure KÜPÇÜ. Dereköy / Suluova
- Mine ÖZTÜRK. Armutlu Köyü / Suluova
- Mümtaha FİDAN. Yeni Mahalle / Suluova
- Nevin TÖRER(Şahin). Beden Eğitimi Öğretmeni. Cumhuriyet İlköğretim Okulu / Suluova
- Samiye BARAN. Giyim Öğretmeni. Halk Eğitim Merkezi / Suluova
- Satı ARSLAN. Girne Mahallesi / Suluova
- Satı POLAT. Soku Köyü / Suluova
- Seher KARAKÖSE. Yeni Mahalle / Suluova
- Şerife SEPETÇİ. Girne Mahallesi / Suluova

EKLER**EK-1**

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü

Sayı : B.16.0.KVM.0.12.04.00-260.09.03(BYL09.25) -21957
Konu : Araştırma İzni.

04.02.2009

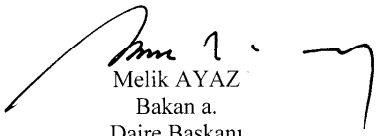
Sayın Feray SÖYLEMEZ
Yeni Mahalle Mimar Sinan Sokak
No: 11
Suluova / AMASYA

İlgi : Feray SÖYLEMEZ'in 27/01/2009 tarihli izin başvurusu.

Gazi Üniversitesi'nde yüksek lisans öğrencisi olan Feray SÖYLEMEZ'in, hazırlamakta olduğu "Amasya İli Suluova İlçesi ve Köylerinde Bulunan Yöresel Başlıklar ve Kıyafetler" konulu yüksek lisans tezi kapsamında, Amasya Müzesi'nde bulunan "Başlık ve Kıyafetler" konusunda yapacağı çalışmanın;

- Müze Müdürlüğü'nün çalışmayı uygun görmesi,
- Müze Müdürlüğü'nün belirleyeceği şartlara uyulması, gerekli güvenlik önlemlerinin alınması,
- Müze Müdürlüğü'nce uygun görülen eserler üzerinde ve esaslar doğrultusunda çalışılması,
- Çalışmanın başlayacağı tarihin Müze Müdürlüğü'ne makûl bir süre önce bildirilmesi ve randevu alınarak çalışılması,
- Müze'deki çalışmanın tamamlanmasını müteakiben 1 ay içinde, hazırlanacak çalışma raporunun Bakanlığımıza gönderilmesi,
- Kabul edilmiş yüksek lisans tezinin bir örneğinin ilgili Müze Müdürlüğü'ne teslim edilmesi;

koşullarıyla 2009 yılında araştırma yapması ve fotoğraf çekmesi uygun görülmektedir. Yapılacak çalışmanın yayımlanması söz konusu olduğunda, talep Bakanlığımızca ayrıca değerlendirilecektir. Çalışmalara 2010 yılında devam edilmesine gerek duyulması halinde, konuya ilişkin başvurunun, öngörülen çalışma tarihinden 3 ay önce olmak üzere, 31 Aralık 2009 tarihine kadar Bakanlığımız Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü'ne iletilmesi hususunda bilgi ve gereğini rica ederim.

Melik AYAZ
Bakan a.
Daire Başkanı

DAĞITIM:

- Amasya Valiliğine
- Feray SÖYLEMEZ
Yeni Mahalle Mimar Sinan Sokak
No: 11
Suluova / AMASYA

EK-2 Bilgi Formu Örneği

Şekil No:

Örnek No:

İnceleme Tarihi:

Bulunduğu Yer:

Yöresel Adı:

Kullanım Amacı:

Tarihlendirme:

Onarım Durumu:

Kullanılan Malzeme:

Fes:

Süsleme:

Örtü:

Elbise:

Kullanılan Teknik:

Fes:

Örtü:

Kullanılan Renkler:

Fes:

Örtü:

Elbise:

Boyutlar:

Fes: Çap:

Yükseklik:

Örtü: En:

Boy:

Kompozisyon:

Diğer Bilgiler:

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı:

Doğum Yeri ve Yılı:

Medeni Hali:

Mesleği:

Öğrenimi:

Açık Adresi:

EK-3 Müzedeki Ürünlerin Bilgi Formu Örneği

Örnek No:

İnceleme Tarihi:

Bulunduğu Yer:

Adı:

Envanter No:

Geliş Şekli:

Geliş Tarihi:

Geliş Fiyatı:

Tarihlendirme:

Onarım Durumu:

Kullanılan Malzeme:

Kullanılan Teknik:

Kullanılan Renkler

Boyutlar: En: Boy: Çap:

Kompozisyon:

Ek-4 Görüşme Formu Örneği

1: Baş süslemelerini hangi amaçla kullanıyordunuz?

Düğün Nişan Özel Günlerde Hergün

2: Baş süslenmesini kullanmayı neden bıraktınız?

Çevre Moda Kendi İsteğimle Başlık Bulmadığım İçin

3: Baş süslemesinin yöresel adı nedir?

Fes Tepelik Tirşe Alınlık

4: Başlıkta kullanılan malzemeler nelerdir?

Alt Yapısında Keçe Karton Kumaş Metal
Süslemesinde Altın Para Gümüş Para Pirinç Para Boncuk

5: Başlığın süslemesi hangi bölümünde yoğun olarak bulunmaktadır?

Tepesinde Alnında Yanlarında Arkasında
Saç Üstünde Örtüsünde

6: Baş süslemesinin neresinde örtü kullanılmaktadır?

Başlığın Çevresinde(çeki) Başlığın İçine Bağlanarak
Başlığın Üstüne Örterek Tepeden Farklı Şekilde Tutturarak

7: Eşinizi kaybettikten sonra baş süslemesinde değişiklik yapıyor muydunuz?

Başlıkta Süslemesinde Örtüsünde Renginde

8: Baş süslemesi ile hangi kıyafetleri kullanıyordunuz?

Şalvar Gömlek Üçetek Cepken Salta Önlük
Kuşak Elbise Bindallı

9: Erkeklerin kullandığı başlıklar nelerdir?

Fes Sarık Takke

10: Erkeklerin başlıklarla kullandıkları kıyafetler nelerdir?

Yelek Gömlek Şalvar

11. Başlıkların ve kıyafetlerin günümüze kadar ulaşamamasının nedeni nedir?

.....

Ek-4 Ürün Değerlendirme Formu Örneği

Şekil No:

Örnek No:

Ürünün Cinsi:

Kullanım Amacı:

Kullanılan Malzeme:

Kullanılan Teknik:

Kullanılan Renkler:

Boyutlar:

Kompozisyon: